

Master Thesis opleiding Media & Journalistiek
Faculteit der Historische- en Kunstwetenschappen
Erasmus Universiteit Rotterdam

Onderwerp : NOS Headlines 'erop of eronder', het oordeel van jongeren over
een jongerennieuwsprogramma.
Door : Mw. F. Montanus, 284562 samen met Mw. M. Wensink, 282848
Datum : Rotterdam, 31 augustus 2005
Begeleider : Drs. A. Peeters
Cijfer : 7

INHOUDSOPGAVE

VOORWOORD	4
1. INLEIDING	5
1.1 JONGEREN EN NIEUWS	5
1.2 EERDERE ONDERZOEKEN.....	7
1.2.1 <i>Belevingswereld van jongeren</i>	7
1.2.2 <i>Voor en door jongeren</i>	7
1.2.3 <i>Jong en fris duo en eigen mening</i>	7
1.2.4 <i>Studio en live-schakelingen</i>	8
1.2.5 <i>Visualiteit</i>	9
1.2.6 <i>Jongeren identificeren zich met leeftijdsgenoten</i>	9
1.2.7 <i>Vooraf 'binnenlands nieuws'</i>	9
1.2.8 <i>Verschillende formats en meerdere invalshoeken</i>	9
1.2.9 <i>Snack en Slow Nieuws en montagetempo</i>	10
1.2.10 <i>Kort Nieuws</i>	10
1.2.11 <i>Muziek en humor</i>	11
1.2.12 <i>Geschreven teksten en presentatieteksten</i>	11
1.2.13 <i>Interactiviteit</i>	11
1.3 EEN VOLGENDE STAP.....	12
1.4 PROBLEEMSTELLING	13
1.5 ONDERZOEKSMETHODEN	17
2. THEORETISCH KADER	19
2.1 PROFIEL JONGEREN	19
2.2 JONGEREN EN TELEVISIENIEUWS	21
2.3 JONGEREN: EEN LASTIGE DOELGROEP	21
2.4 SOCIALE GROEPEN.....	23
2.5 JONGEREN EN NIEUWS; EEN ONMOGELIJKE COMBINATIE?	25
2.6 JONGERENMARKETING	26
3. DE PROEFAFLEVERING VAN 'NOS HEADLINES'	28
3.1 WELKE ELEMENTEN EN ONDERDELEN MOETEN IN DE PROEFAFLEVERING?	28
3.2 HET FORMAT VAN DE PROEFAFLEVERING.....	32
3.3 KWANTITATIEF EN KWALITATIEF ONDERZOEK.....	36
4. KWANTITATIEF ONDERZOEK	37
4.1 HET ONDERZOEK	37
4.2 ACHTERGRONDKENMERKEN ONDERZOEKSGROEP.....	42

4.2.1	<i>Geslacht leeftijd en opleidingsniveau van de leerling</i>	42
4.2.2	<i>Samenhang meest geliefde genres en beoordeling 'NOS Headlines'</i>	42
4.2.3	<i>Samenhang kijkfrequentie nieuwsprogramma's en beoordeling 'NOS Headlines'</i>	43
4.3	'NOS HEADLINES': GESCHIKT VOOR DERTIEN TOT NEGENTIEN JARIGEN?.....	44
4.4	'NOS HEADLINES' ONDER DE LOEP	45
4.4.1	<i>Totaaloordelen over de items</i>	45
4.4.2	<i>Onderwerpen</i>	47
4.4.3	<i>Manier waarop onderwerpen behandeld worden</i>	48
4.5	ONTHOUDEN VAN NIEUWSFEITEN	48
4.6	KIJKBEHOEFTE 'NOS HEADLINES'	50
4.7	DUO-PRESENTATIE IN 'NOS HEADLINES'	52
4.7.1	<i>Twee presentatoren beter dan één?</i>	52
4.7.2	<i>Dialogen in de duo-presentatie</i>	53
4.8	DECOR EN STUDIO VAN 'NOS HEADLINES'	53
4.9	JONGEREN EN OUDEREN AAN HET WOORD.....	54
4.10	KORT NIEUWS	55
4.11	MUZIEK	56
4.12	MONTAGETEMPO.....	57
4.13	HOEVEELHEID INFORMATIE.....	59
4.14	CIJFERS EN GESCHREVEN TEKSTEN IN BEELD	60
4.15	HUMOR.....	61
4.16	INTERACTIVITEIT.....	62
4.17	VOOR-EN-DOOR JONGEREN CONCEPT	63
5.	KWALITATIEF ONDERZOEK	66
5.1	INLEIDING	66
5.2	HET ONDERZOEK	72
5.3	RESULTATEN	74
5.3.1	<i>Algemene indruk</i>	74
5.3.2	<i>Leeftijdscategorieën</i>	75
5.3.3	<i>Voor en door jongeren</i>	76
5.3.4	<i>Decor / Studio: visualiteit</i>	78
5.3.5	<i>Duo-presentatie: dialogen en eigen mening</i>	79
5.3.6	<i>Muziek</i>	80
5.3.7	<i>Montagetempo</i>	81
5.3.8	<i>Humor</i>	82
5.3.9	<i>Onderwerpen</i>	82
5.3.10	<i>Item 1 ID: deskundige en humor</i>	84
5.3.11	<i>Item 2 Alcohol en autorijden: personalisering, humor en cijfers in beeld</i>	85
5.3.12	<i>Item 3 Tienermoeders: personalisering en geschreven teksten in beeld</i>	86
5.3.13	<i>Kort Nieuws: snelheid en informatiedichtheid</i>	88
5.3.14	<i>Item 'Rechtszaak Michael Jackson' versus item 'Tienermoeders'</i>	89

5.3.15	<i>Item 5 'Voetbalwereld': Hoeveelheid informatie en geschreven teksten</i>	90
5.3.16	<i>Weer: visualiteit</i>	91
5.3.17	<i>Website: interactiviteit</i>	93
6.	CONCLUSIES	96
6.1	ELEMENTEN IN 'NOS HEADLINES'	96
6.2	VERSCHILLENDE BEOORDELINGEN DOOR HETEROGENE GROEP	102
6.3	VOORKEUR GENRES EN NIEUWSPROGRAMMA'S	103
6.4	NIEUWSFEIT MOET DUIDELIJK IN ITEMS AAN BOD KOMEN	104
6.5	'NOS HEADLINES' DOOR JONGEREN GEMAAKT WORDT BETER BEOORDEELD	104
7.	AANBEVELINGEN	106
	LITERATUURLIJST	109

VOORWOORD

Een nieuwsprogramma maken dat door jongeren wordt gewaardeerd, hoe doe je dat? Deze ingewikkelde maar interessante vraag werd in november 2004 meerdere studenten van de Master Media & Journalistiek voorgelegd tijdens de workshop 'Transformaties in de televisie: Nieuws voor jongeren'. Studenten onderzochten onder andere wat jongeren belangrijk vinden in een jongerennieuwsprogramma en hoe dit programma moet worden vormgegeven. Uit de meeste onderzoeksresultaten, voornamelijk gebaseerd op *ideeën* van jongeren over een jongerennieuwsprogramma, bleek dat jongeren positief tegenover een dergelijk programma staan.

Het is echter de vraag of een jongerennieuwsprogramma een toekomst heeft. In dit onderzoek is daarom dieper ingegaan op eerder verkregen onderzoeksresultaten. Tevens is ingegaan op de vraag of een jongerennieuwsprogramma te realiseren is.

Graag willen wij een aantal mensen bedanken die direct of indirect een bijdrage hebben geleverd aan de thesis die nu voor u ligt. Allereerst gaat onze dank uit naar onze begeleider Allerd Peeters die ons te allen tijde met een kritisch blik heeft bijgestaan tijdens het realiseren van deze thesis. Daarnaast willen wij Tanja Jadnanansing, projectleider Jongerenjournaal van de NOS, bedanken voor de enthousiaste en vooral motiverende besprekingen. Tevens gaat onze dank uit naar Sietske van Weerden van de NOS voor haar hulp bij ons onderzoek.

Dank gaat eveneens uit naar Marchje Oldenbeuving, Danny van Golde, studenten van de School voor Journalistiek in Utrecht, Thed Brans en studenten van de School voor Journalistiek in Zwolle voor hun parate kennis en medewerking aan het onderzoeksmateriaal. Daarnaast willen wij Rik van de Westelaken en Iwris Kelly bedanken voor hun geweldige bijdrage aan de presentatie van 'NOS Headlines'.

Zonder medewerking van verschillende scholen was het niet mogelijk geweest om een gedifferentieerd beeld te geven van de meningen van jongeren in heel Nederland. Als laatste gaat onze dank uit naar alle contactpersonen en alle leerlingen van de twaalf middelbare scholen die mee hebben gewerkt aan dit onderzoek.

Floor Montanus en Maayke Wensink

Rotterdam, 14 september 2005

1. INLEIDING

De NOS wil jongeren aan zich binden, om 'vergrijzing' en 'leegloop' bij de publieke omroep te voorkomen. Daarom wil de NOS een nieuwsprogramma en een internetsite voor jongeren ontwikkelen, onder de naam 'NOS Headlines'. Vanuit de NOS is een onderzoek gedaan over de mogelijkheden en onmogelijkheden van een jongerenjournaal. In het rapport 'NOS Headlines' is een voorlopige missie voor 'NOS Headlines' vastgesteld. De missie luidt: "NOS Headlines stelt zich ten doel voor de middelbare scholier de primaire informatiebron te zijn op het gebied van nieuws dat er toe doet in hun leefwereld, zodat zij beter in staat zijn te oordelen over ontwikkelingen in de wereld en hun gedrag te bepalen. 'NOS Headlines' hanteert hierbij de uitgangspunten van zorgvuldigheid, betrouwbaarheid, ongebondenheid, pluriformiteit en de onbevooroordeeldheid en maximale inbreng van jongeren".¹ De doelgroep van het programma 'NOS Headlines' bestaat uit jongeren van 15 tot 19 jaar, met de nadruk op 16-jarigen met een vmbo/mbo-achtergrond.² Het gaat om de groep jongeren die wel geïnteresseerd is in nieuws, maar niet per se op de hoogte is van nieuws(actualiteiten). Het doel is om de sluimerende interesse te prikkelen.

Er zijn verschillende onderzoeken gedaan over jongeren en nieuwsprogramma's. Deze masterthesis gaat verder in op de interesse van jongeren in een jongerennieuwsprogramma en de realisatie van een dergelijk programma. Nieuws en jongeren lijken een lastige combinatie, want jongeren kijken nauwelijks naar traditionele nieuws- en informatieprogramma's op de publieke netten.³ Met welke doelgroep heeft de NOS te maken? Waarom zijn jongeren zo lastig te bereiken? Paragraaf 1.1 gaat op deze vragen in.

In eerdere onderzoeken is gekeken naar wat jongeren wel en niet aantrekkelijk vinden in nieuwsprogramma's en hoe zij het nieuws gepresenteerd zouden willen zien. Als de NOS jongeren met een nieuwsprogramma wil bereiken, hoe moet zo'n programma er volgens eerdere onderzoeken dan uitzien? Wat kan een volgende stap zijn voor de NOS om een nieuwsprogramma voor jongeren te verwezenlijken? Paragraaf 1.2 en 1.3 gaan op deze vragen in. Vervolgens behandelt paragraaf 1.4 de probleemstelling van dit onderzoek. Tot slot worden in paragraaf 1.5 de onderzoeksmethoden ingeleid.

1.1 Jongeren en nieuws

Er zijn verschillende redenen waarom jongeren voor de NOS moeilijk te bereiken zijn. Jongeren van 13 tot 19 jaar, de doelgroep van 'NOS Headlines', proberen zich los te maken van bijvoorbeeld hun ouders. Ze proberen een eigen groep rondom zichzelf te creëren. Jongeren zoeken naar een balans tussen enerzijds eigen ideeën en anderzijds de attitudes van een subcultuur waar ze toe behoren. De

---

¹ Jadnanansing, T., Macar, Y., *NOS Headlines, Over de mogelijkheden en onmogelijkheden van een jongerennieuwsprogramma*, (Hilversum, 2004), 33.

² Aldus Jadnanansing, T., Projectleider Jongerenjournaal NOS, (mei 2005).

³ Jadnanansing, Macar, *NOS Headlines*, 2.

meeste jongeren hebben eigen codes én codes die gelden binnen de subcultuur. Wanneer eigen codes in strijd zijn met de codes die gelden binnen een bepaalde sociale groep kan het moeilijk voor jongeren zijn om hun eigen mening te vormen. Sociale groepen kunnen invloed hebben op de mening van jongeren. Hierdoor kunnen jongeren wispelturig zijn en vaak van mening veranderen. Jongeren bevinden zich in allerlei sociale groepen. Hierdoor zijn zij niet onder één groep onder te brengen, jongeren vormen een heterogene groep. In de psychologie en de sociologie bestaan verschillende theorieën die de complexiteit van deze groep benadrukken.⁴ Hoofdstuk 2 gaat nader in op deze theorieën.

Daarnaast blijkt dat ondanks de opkomst van internet televisie kijken onder jongeren nog erg populair is. Televisie kijken heeft echter voor jongeren vooral een recreatieve functie. Jongeren zitten niet te wachten op nieuwsprogramma's of actualiteitenrubrieken. Naarmate de leeftijd en het opleidingsniveau van een jongere hoger is, neemt zijn of haar interesse in journaals toe.⁵

Hoofdstuk 2 gaat nader in op bepaalde kenmerken van de doelgroep van 'NOS Headlines', waarom jongeren moeilijker bereikbaar zijn en wat voor invloed sociale groepen, zoals referentiegroepen en peer-groups, op de mening van jongeren over bijvoorbeeld nieuwsprogramma's hebben.

Jongeren hebben wel degelijk interesse in nieuws

Hoewel jongeren moeilijk te bereiken zijn, benadrukken verschillende auteurs dat jongeren wel degelijk interesse hebben in nieuws. Rubin stelt dat alle jongeren willen leren over wat er in de maatschappij gebeurt. Televisie is hier een geschikt medium voor.⁶ Ook volgens Costera Meijer, die een onderzoek deed in opdracht van de NOS naar jongeren en informatie, zijn jongeren wel degelijk geïnteresseerd in nieuws. Ze kunnen alleen geen aansluiting vinden bij het NOS Journaal. "Dat jongeren niet geïnteresseerd in nieuws zouden zijn, is een misvatting. Je moet het alleen niet zo noemen, want jongeren associëren nieuws met 'saai'. Jongeren willen wel informatie, alleen op een andere manier. Ze willen headlines".⁷ Daarom moet het jongerenjournaal volgens de NOS geen klassiek nieuwsprogramma worden. Het traditionele nieuws-format moet losgelaten worden, 'NOS Headlines' moet een eigen karakter krijgen. Om te kijken hoe een nieuw format voor een nieuwsprogramma er volgens jongeren uit zou moeten zien, zijn verschillende onderzoeken gedaan. In de volgende paragraaf worden deze onderzoeken besproken.

---

⁴ Doodewaerd, K., van, *Jongeren en publieke omroep, Hoe benaderen de publieke omroep de jongeren?*, (Hilversum, 1999), 19-24, 27-29.

⁵ Centraal Bureau voor Statistiek, *Jeugd 2003 cijfers en feiten*, (<http://www.cbs.nl/nl/publicaties/publicaties/maatschappij/leefsituatie/jeugd-2003.pdf> CBS geraadpleegd 23.05.2005), 119.

⁶ Van Doodewaerd, *Jongeren en publieke omroep*, 35.

⁷ Thie, M., 'Publieke omroep moet jeugdnet maken; Vertrouwelijk mediaplan staatssecretaris Van der Laan', in *NRC Handelsblad* (12 mei 2005), 3.

1.2 Eerdere onderzoeken

De onderzoeken die in Nederland op het gebied van jongeren en nieuws gedaan zijn, waren vooral kwalitatief van aard. Er is door middel van groepsdiscussies en interviews veel met jongeren en deskundigen gesproken over hoe een jongerenjournaal er uit zou moeten zien. Verschillende aanbevelingen zijn gedaan over hoe het format van 'NOS Headlines' er uit zou moeten zien. De aanbevelingen worden in deze paragraaf in het kort beschreven.

1.2.1 Belevingswereld van jongeren

Wanneer jongeren nieuws kijken dat in hun belevingswereld past, nemen zij het eerder waar, begrijpen zij het beter en kunnen zij er beter over meepraten. Jongeren kijken selectief en onthouden vooral datgene wat voor hen interessant is. Hieruit blijkt dat het erg belangrijk is om nieuws te brengen dat aansluit bij de belevingswereld van jongeren.⁸ Pas als nieuws écht indruk maakt, blijven jongeren 'hangen' en stoppen ze (even) met zappen. Nieuws is vooral relevant als het écht *nieuw* is, waardoor het bijvoorbeeld tijdens het chatten tussen jongeren gespreksstof oplevert.⁹

1.2.2 Voor en door jongeren

Volgens Jadnanansing en Macar moeten jongeren bij het maken van een televisieprogramma voor hun eigen leeftijdsgroep betrokken worden. Jongeren vinden het belangrijk om inspraak te hebben in iets wat voor hun groep gemaakt wordt. Door goed naar jongeren te luisteren, sta je midden in de doelgroep. Het programma moet volgens deze auteurs dus niet alleen *voor* maar ook *door* jongeren gemaakt worden.¹⁰

1.2.3 Jong fris duo en eigen mening

Nieuwsuitzendingen maken over het algemeen gebruik van een sober discours. Nieuwslezers moeten geloofwaardig en eerlijk overkomen en de wereld presenteren aan de kijkers zoals die is. De nieuwslezer is onafhankelijk, serieus en objectief, toont geen emoties en presenteert op een sobere wijze het nieuws.¹¹ Het is echter de vraag wat jongeren van deze soberheid vinden.

Uit het onderzoek van Jadnanansing en Macars blijkt dat jongeren graag een jong duo het nieuws zien presenteren. Volgens De Bruin, Heurter en Knol zien jongeren de presentator liever niet in een driedelig pak. Jongeren geven voorkeur aan een vlottere presentatie. Ze zien bijvoorbeeld liever een presentator op een redactie, waardoor ze als het ware 'een kijkje achter de schermen nemen'.¹² Het

---

⁸ Berghout, K., Bruin, de, E., Ligteringen, I., Montanus, F., Nieuwstad, Y., Wensink, M., *De slimme woordjes van Balkenende, Een onderzoek naar de interpretatie van stads- en plattelandsjongeren*, Ongepubliceerd onderzoek, (Erasmus Universiteit Rotterdam, 2005), 51-56.

⁹ Jadnanansing, Macar, *NOS Headlines*, 33.

¹⁰ Jadnanansing, Macar, *NOS Headlines*, 3.

¹¹ Nichols, B., *Introduction to documentary*, (Bloomington, 2001), 51 - 54.

¹² Bruin, de, M., Heurter, J., Knol, B., *Zapgedrag van jongeren bij het NOS zes uur journaal*, Ongepubliceerd onderzoek, (Erasmus Universiteit Rotterdam, 2005), 15.

onderzoek 'Jongeren en (Nieuws) Programma's' van Van Dijk, Helmink, De Klerk, Stout en Theeuwes bevestigt dit.¹³ Jongeren hebben ook behoefte aan een presentator die zijn emoties toont, lacht, grapjes maakt, zich verspreekt en zijn mening geeft. Volgens Costera Meijer is de presentatie van de onberispelijke Sacha de Boer voor jongeren 'te gelikt'. De presentatie van Philip Freriks valt daarentegen goed, omdat hij zich af en toe verspreekt en grapjes maakt. Jongeren vinden hem een 'echt mens'. Zij beschouwen journalisten als mensen met een mening en die mogen ze best uiten, zoals dat gebeurt in de shownieuwsrubriek RTL Boulevard. Jongeren vinden het achterhaald dat journalisten hun mening niet durven te geven of emoties niet durven te tonen. Volgens Costera Meijer waarderen jongeren het *juist* wanneer een journalist zijn emoties toont.¹⁴ De Bruin, Heurter en Knol beweren dat jongeren *niet* geïnteresseerd zijn in de mening van journalisten. Ze zouden liever de mening van verschillende betrokkenen en de mening van 'mensen van de straat' horen.¹⁵

1.2.4 Studio en live-schakelingen

Tot nu toe is niet gebleken of jongeren nieuws vanuit een studio of op locatie gepresenteerd willen zien. Volgens Nichols komt nieuws het meest geloofwaardig over wanneer een nieuwsgebeurtenis door een presentator vanuit een studio gepresenteerd wordt en de verslaggever op de plek waar de nieuwsgebeurtenis zich afspeelt zijn verslag doet. Nichols stelt dat het journaal een referentiepunt voor de mens is. Het verstrekt mensen voor onbepaalde tijd een 'raam' waardoor ze naar de wereld kijken. De conventie dat de nieuwspresentator in een studio zit, geeft de kijker het gevoel dat 'het nieuws' ergens apart van waar de nieuwsgebeurtenissen zich afspelen, als het ware in een andere wereld los van geografische kenmerken, wordt gepresenteerd. Hierdoor komt de nieuwslezer onpartijdig en daardoor betrouwbaar over. Om zo geloofwaardig en onafhankelijk mogelijk over te komen, zou het nieuws vanuit een studio gepresenteerd moeten worden.¹⁶ Zoals jongeren in het onderzoek 'Jongeren en (Nieuws) Programma's' aangaven, moet het decor van de studio kleurrijk zijn.¹⁷

Een tweede conventie is dat de presentator, nadat hij de nieuwsgebeurtenis heeft geschetst, overschakelt naar de verslaggever voor 'het bewijs' van het nieuwsfeit. De reporter is altijd in de fysieke nabijheid van de nieuwsgebeurtenis: 'on the scene of a news event'. Dit geeft de kijker het gevoel dat wat de nieuwslezer al in de aankondiging vertelde, bewezen wordt door de reporter. De nieuwsgebeurtenis wordt op deze manier nog geloofwaardiger. Het komt 'echter' over, omdat de reporter ter plekke is.¹⁸

---

¹³ Dijk, van, C., Helmink, I., Klerk, de, S., Stout, F., Theeuwes, Q., *Jongeren en (Nieuws) Programma's*, Ongepubliceerd onderzoek, (Erasmus Universiteit Rotterdam, 2005), 21, 23.

¹⁴ Thie, 'Publieke omroep moet jeugdnet maken', in *NRC Handelsblad* (12 mei 2005), 3.

¹⁵ De Bruin, Heurter, Knol, *Zapgedrag van jongeren bij het NOS zes uur journaal*, 15.

¹⁶ Nichols, *Introduction to documentary*, 51 - 54.

¹⁷ Van Dijk, Helmink, De Klerk, Stout, Theeuwes, *Jongeren en (Nieuws) Programma's*, 21, 23.

¹⁸ Nichols, *Introduction to documentary*, 51 - 54.

1.2.5 Visualiteit

Uit het rapport 'NOS Headlines, over de mogelijkheden en onmogelijkheden van een jongerennieuwsprogramma' van Jadnanansing en Macar blijkt dat 'NOS Headlines' visueel aantrekkelijk moet zijn. De auteurs stellen dat jongeren dagelijks geconfronteerd worden met een overvloed aan beelden. Hierdoor zijn jongeren goed in het verwerken van beeldtaal. Wanneer jongeren naar nieuwsitems kijken, zullen de getoonde beelden die in het item te zien zijn meer indruk achterlaten dan de gepresenteerde tekst. Onder het motto van 'geen praatjes maar plaatjes' stellen de auteurs dat het belangrijk is dat er veel beeldmateriaal wordt gebruikt in 'NOS Headlines'.¹⁹

1.2.6 Jongeren identificeren zich met leeftijdsgenoten

Dragt en Tjeerdsma geven in hun onderzoek over de motieven, wensen en behoeften van jongeren ten aanzien van audiovisueel mediagebruik aan welke elementen jongeren aantrekkelijk vinden in een televisieprogramma. Voor 'NOS Headlines' is het volgende aspect interessant. Jongeren identificeren zich graag met personages uit televisieprogramma's. Ze verplaatsen zich makkelijker in jonge mensen. Daarom vinden jongeren het fijn om naar persoonlijke verhalen van leeftijdsgenoten te kijken.²⁰ De onderwerpen binnen een jongerennieuwsprogramma moeten dan ook worden behandeld vanuit een jongerenperspectief. Dit wil zeggen vanuit de ogen van jongeren. De inhoud van het nieuws moet wel serieus, actueel en 'echt' blijven.²¹

1.2.7 Vooral 'binnenlands nieuws'

Jongeren zijn volgens Dragt en Tjeerdsma vooral geïnteresseerd in binnenlands nieuws. De auteurs van het onderzoek 'Leren nieuws kijken' stellen echter dat jongeren vooral geïnteresseerd zijn in lokaal en regionaal nieuws. Het nieuws moet bovenal sensationeel zijn.²² Jongeren zijn niet geïnteresseerd in politiek of economisch nieuws.²³

1.2.8 Verschillende formats en meerdere invalshoeken

Uit het rapport 'De toekomst van het nieuws' blijkt dat jongeren van afwisseling houden. Jongeren houden van beelden en verhalen en hebben een hekel aan deskundigen en lange gesprekken. Bovendien zou volgens hen meer emotie in een nieuwsprogramma mogen zitten. Er zou meer gebruik moeten worden gemaakt van verschillende formats van berichtgeving: ironie, romance, humor, vervolgverhalen, muziek, mini-docu's. 'Liveness' van televisie en internetbeelden is belangrijker dan de kwaliteit van verhaal en beeld. De aankondiging voor een nieuwsprogramma voor jongeren zou een

---

¹⁹ Jadnanansing, Macar, *NOS Headlines*, 10, 33.

²⁰ Dragt, Tjeerdsma, *Kwalitatief jongeren onderzoek Publieke Omroep*, (Hilversum, 2002), 2, 43.

²¹ Jadnanansing, Macar, *NOS Headlines*, 33.

²² Koning, de, K., Leersum, van, M., Malsen, van S., *Leren nieuws kijken, Een onderzoek naar de mogelijkheden voor samenwerking tussen VMBO onderwijs en de NOS*, Ongepubliceerd onderzoek, (Erasmus Universiteit Rotterdam, 2005), 17.

²³ Dragt, Tjeerdsma, *Kwalitatief jongeren onderzoek Publieke Omroep*, 2, 43.

'relaxte' sfeer moeten uitstralen. Zo associëren jongeren het programma niet meteen met 'nieuws'. Vervolgens moet er alle ruimte in het programma zijn om belangrijke nieuwsonderwerpen die aansluiten bij de brede interesses van jongeren te bespreken.²⁴ Ook willen jongeren graag meerdere perspectieven zien, omdat hun postmoderne bestaan in een multiculturele samenleving ze ervan doordrongen heeft dat waarheid niet bestaat.²⁵ Het is belangrijk dat onderwerpen op een persoonlijke manier en vanuit verschillende invalshoeken worden belicht. Waarom besloot bijvoorbeeld Murat D. zijn conrector neer te schieten? Waarom kiest een Palestijns jongetje ervoor zichzelf op te blazen? Op het moment wordt op deze manier weinig door journalisten over dergelijke onderwerpen bericht. Journalisten schrijven feitelijke nieuwsberichten, terwijl jongeren in een journaal meer behoefte hebben aan reportages. Het verhaal achter een nieuwsfeit wordt in het huidige journaal door weinig journalisten verteld. Volgens Costera Meijer druisen vragen om het verhaal achter een nieuwsfeit te achterhalen tegen het gevoel van veel journalisten in: sommige dingen wil je niet voorstelbaar maken.²⁶

1.2.9 *Snack en Slow Nieuws en montagetempo*

Bij het kijken van nieuws gaat het jongeren meer om het opdoen van indrukken. Jongeren kijken oppervlakkiger naar nieuws en scannen het in plaats van het te lezen. De NOS zou onderscheid moeten maken tussen 'snack nieuws' en 'slow nieuws'. 'Snack nieuws' (jongeren scannen nieuwskoppen, als het gaat om het hier en nu) zorgt ervoor dat jongeren kunnen *meepraten* over het nieuws. 'Slow nieuws' (in verhaalvorm jongeren daadwerkelijk laten ervaren wat een bepaalde gebeurtenis betekent, als het gaat om ervaring en identificatie) kan ervoor zorgen dat jongeren nieuws *begrijpen*. Daarnaast willen jongeren zien dat nieuws gemaakt is. Ze hebben geen behoefte aan perfecte montages en overgangen, ze kijken liever naar éénpersoons videoreportages.²⁷

1.2.10 *Kort Nieuws*

Het onderzoek 'Kwalitatief jongeren onderzoek Publieke Omroep', stelde dat jongeren van snelle programma's houden. Dat wil zeggen dat er bij een nieuwsprogramma voor jongeren onder andere gebruik moet worden gemaakt van korte items.²⁸ Korte items zijn belangrijk om het nieuws voor jongeren actief en vooral begrijpelijk te houden.²⁹ Uit het onderzoek 'Afhaken bij nieuws'³⁰, waarbij kijkcijfers tijdens verschillende programmaonderdelen zijn geanalyseerd, blijkt echter dat jongeren

²⁴ Adolfsson, R., Vossen, van, M., Costera Meijer, I., *De toekomst van het nieuws*, (Amsterdam, 2004), 103-113.

²⁵ Adolfsson, Van Vossen, Costera Meijer, *De toekomst van het nieuws*, 114.

²⁶ Thie, 'Publieke omroep moet jeugdnet maken', in *NRC Handelsblad* (12 mei 2005), 3.

²⁷ Adolfsson, Van Vossen, Costera Meijer, *De toekomst van het nieuws*, 103-113.

²⁸ Dragt, Tjeerdsma, *Kwalitatief jongeren onderzoek Publieke Omroep*, 2,43.

²⁹ Berghout, De Bruin, Ligteringen, Montanus, Nieuwstad, Wensink, *De slimme woordjes van Balkenende*, 51-56.

³⁰ De Bruin, Heurter, Knol, *Zappedrag van jongeren bij het NOS zes uur journaal*, 15.

tijdens de korte nieuwsitems wegzappen. Het is niet evident of jongeren graag korte items zien of juist uitgebreide reportages.

1.2.11 Muziek en humor

Dat jongeren behoefte aan muziek hebben in een nieuwsprogramma, bleek onder andere uit de rapporten 'Kwalitatief jongeren onderzoek Publieke Omroep' en 'De toekomst van het nieuws'.

Daarnaast is humor een aantrekkelijk element voor jongeren binnen televisieprogramma's.³¹ Humor wordt door veel jongeren gewaardeerd. Door humor in de vorm van ironie toe te passen en een bepaalde informaliteit uit te stralen, zonder het aspect van seriositeit te verliezen, wordt een jongerennieuwsprogramma interessant voor jongeren. Belangrijk is wel dat humor in een jongerennieuwsprogramma voor elk opleidingsniveau begrijpelijk moet zijn.³²

Uit het rapport 'De toekomst van het nieuws' blijkt dat nieuws niet moet worden 'opgeleukt'. "Nieuws is nieuws, en dat hoeft niet leuk te zijn, liever niet zelfs. Om geamuseerd te worden, kijken jongeren wel naar amusementsprogramma's".³³

1.2.12 Geschreven teksten en presentatieteksten

De behoefte aan geschreven teksten kwam naar voren in 'De slimme woordjes van Balkenende'. Uit dit onderzoek bleek dat vmbo-leerlingen gemiddeld weinig onthouden van wat er in de presentatietekst tijdens het NOS journaal van zes uur wordt gezegd. Door naast de reguliere presentatieteksten ook geschreven teksten (met dezelfde en/of nieuwe informatie) in beeld te laten verschijnen, zouden jongeren informatie gemakkelijker kunnen onthouden. Ook door de presentatieteksten terug te laten komen in de voice-overs krijgen jongeren twee keer de kans informatie tot zich te nemen.³⁴

1.2.13 Interactiviteit

Uit het onderzoek 'NOS Headlines', Over de mogelijkheden en onmogelijkheden van een jongerennieuwsprogramma' en het onderzoek 'De toekomst van het nieuws' blijkt dat jongeren veel gebruik maken van nieuwe media, zoals internet, msn en sms. Op deze manier wisselen zij onder andere nieuwtjes uit met familie en vrienden. Het is belangrijk om internet en andere nieuwe media te betrekken bij het maken van een jongerennieuwsprogramma. Zo zouden jongeren nieuws uit hun eigen leefwereld kunnen insturen.³⁵ Volgens de auteurs van het UvA-rapport is internet zelfs het meest

---

³¹ Dragt, Tjeerdsma, *Kwalitatief jongeren onderzoek Publieke Omroep*, 2, 43.

³² Van Dijk, Helmink, De Klerk, Stout, Theeuwes, *Jongeren en (Nieuws) Programma's*, 21, 23.

³³ Adolfsson, Van Vossen, Costera Meijer, *De toekomst van het nieuws*, 103.

³⁴ Berghout, De Bruin, Ligteringen, Montanus, Nieuwstad, Wensink, *De slimme woordjes van Balkenende*, 51-56.

³⁵ Jadnanansing, Macar, *NOS Headlines*, 32.

geschikte en laagdrempelige medium voor jongeren om nieuws tot zich te nemen. Zij stellen dat nieuws 24 uur per dag als basisvoorziening voor jongeren beschikbaar moet zijn op internet.³⁶

De hiervoor opgesomde aanbevelingen zijn gebaseerd op de ideeën van jongeren die in eerdere interviews naar voren kwamen. Jongeren lijken een beeld te hebben van wat zij willen zien in een nieuwsprogramma. Hun ideeën zijn waardevol, maar gelden ze voor alle jongeren, gezien de heterogeniteit van de groep? Uit eerdere onderzoeken kwamen tegenstrijdige resultaten naar voren. Onder andere uit het rapport 'De toekomst van het nieuws' bleek dat jongeren bijvoorbeeld graag korte nieuwsberichten willen zien. Uit de kijkcijferanalyse van De Bruin, Heurter en Knol bleek echter dat jongeren wegzapten bij het blok met korte nieuwsberichten van het 6-uur Journaal. Daarnaast benadrukt Costera Meijer dat jongeren het waarderen wanneer een journalist of presentator zijn emoties toont.³⁷ Volgens De Bruin, Heurter en Knol daarentegen zijn jongeren niet geïnteresseerd in de mening van correspondenten. Ze horen liever de mening van verschillende betrokkenen.³⁸

De vraag is waar deze tegenstrijdigheden aan liggen. Is er tot nu toe wel een duidelijk beeld gekregen van wat jongeren werkelijk op beeld willen zien? Jongeren worden beïnvloed door allerlei sociale groepen. Wellicht gaven jongeren in eerdere onderzoeken sociaal wenselijke antwoorden door sociale druk vanuit referentiegroepen of peer-groups. Tot nu toe zijn alle resultaten gebaseerd op ideeën van jongeren. Zij hebben echter hun ideeën nog nooit vertaald zien worden naar beeld.

1.3 Een volgende stap

Het is de vraag of de ideeën van jongeren goed geïnterpreteerd zijn. Daarnaast kun je jezelf afvragen hoe overtuigd jongeren zijn van hun eigen ideeën. Bovendien is het de vraag of jongeren hun ideeën nog wel leuk vinden wanneer ze deze uitgewerkt op beeld zien. Kunnen jongeren niet pas een oordeel vellen over een nieuwsprogramma voor hun eigen leeftijdscategorie, wanneer zij werkelijk een dergelijk programma hebben geconsumeerd? Immers, het is mogelijk dat jongeren hun mening herzien nadat ze hun eigen ideeën uitgewerkt op beeld zien. Van tevoren is dan ook moeilijk te voorspellen hoe jongeren op een nieuwsprogramma voor hun eigen leeftijdscategorie zullen reageren. Daarnaast kost de ontwikkeling van een reeks afleveringen van 'NOS Headlines' tijd en inspanning. Wanneer een reeks afleveringen van het programma niet aanslaat bij de doelgroep, gaan die tijd en inspanning verloren. In het verleden is geen proefaflevering gemaakt van een jongerennieuwsprogramma. Er is nog geen pilot-study gedaan. Daarom is in overleg met de NOS besloten om een proefaflevering van 'NOS Headlines' te produceren om deze vervolgens aan jongeren te laten zien en te kijken hoe ze hierop reageren. De makers van dit rapport hebben in samenwerking met de School voor Journalistiek Utrecht, School voor Journalistiek Zwolle en de NOS een proefaflevering van 'NOS Headlines'

---

³⁶ Adolffson, Van Vossen, Costera Meijer, *De toekomst van het nieuws*, 74, 103-104.

³⁷ Thie, 'Publieke omroep moet jeugdnet maken', in *NRC Handelsblad* (12 mei 2005), 3.

³⁸ De Bruin, Heurter, Knol, *Zapedrag van jongeren bij het NOS zes uur journaal*, 15.

geproduceerd. De ideeën van jongeren over een jongerenjournaal zijn tastbaar gemaakt. De eerder beschreven elementen waarvan bleek dat jongeren die aantrekkelijk vinden in een nieuwsprogramma, zijn in een proefaflevering verwerkt. De volledige uitwerking van het format van de proefaflevering van 'NOS Headlines' wordt beschreven in hoofdstuk 3. Een pretest van een proefaflevering geeft inzicht in de vraag of 'NOS Headlines' wel of niet zal aanslaan en of het format wel of niet aangepast moet worden.

1.4 Probleemstelling

Doelstelling

Het doel van dit onderzoek is het verkrijgen van inzicht in wat jongeren werkelijk van een jongerenjournaal als 'NOS Headlines' vinden, na vertoning van een proefaflevering.

Onderzoeksvraag

Deze doelstelling leidt tot de volgende onderzoeksvraag binnen dit onderzoek:

Hoe zal de onderzoeksgroep reageren op een proefaflevering van 'NOS Headlines' waarin verschillende elementen zijn verwerkt waarvan jongeren in eerdere onderzoeken aangaven deze belangrijk te vinden in een nieuwsprogramma voor hun leeftijdsgroep? In hoeverre zullen meningen die jongeren in eerdere onderzoeken gaven overeenkomen met meningen die jongeren zullen geven na het zien van een proefaflevering?

Om de onderzoeksvraag te kunnen beantwoorden zullen de volgende deelvragen worden onderzocht.

Deelvragen

Achtergrondgegevens leerlingen

Tijdens een kwantitatief onderzoek zullen leerlingen de proefaflevering van 'NOS Headlines' te zien krijgen, waarna zij vervolgens individueel de aflevering zullen beoordelen. Aan dit onderzoek zullen leerlingen van 14 tot en met 19 jaar die vmbo-, havo-, of vwo-onderwijs (3^e, 4^e, 5^e klas) volgen op de middelbare school meewerken. Gezien de heterogeniteit van de groep is het interessant om naar achtergrondkenmerken van leerlingen te kijken. Op deze manier kan inzicht worden verkregen in de vraag of bijvoorbeeld jongens een andere mening hebben dan meisjes. Naast 'geslacht' zal gekeken worden naar 'leeftijd', 'klas' (3^e, 4^e, 5^e klas) en 'schoolniveau' (vmbo, havo, vwo) van de leerling.

In het onderzoek zal onderscheid gemaakt worden tussen jonge (13 tot en met 15 jaar) en oudere (vanaf 16 jaar) leerlingen. De NOS wil met name jongeren van zestien jaar en ouder bereiken. Volgens Jadnanansing geldt dat wanneer de NOS zich met 'NOS Headlines' op oudere jongeren richt, jongere

jongeren ook worden aangetrokken.³⁹ In dit onderzoek zal gekeken worden of 'NOS Headlines', gericht op oudere leerlingen, ook interessant is voor jongere leerlingen.

Aan de hand van de achtergrondgegevens kunnen leerlingen in verschillende groepen verdeeld worden. Rekening houdend met de heterogeniteit van de groep kan inzicht worden gekregen in de meningen van verschillende groepen over de proefaflevering. Aan de hand van deze achtergrondgegevens zullen de volgende deelvragen onderzocht worden:

- *Beoordelen meisjes 'NOS Headlines' beter of minder goed dan jongens?*
- *Beoordelen jonge leerlingen (13-15 jaar) 'NOS Headlines' beter of minder goed dan oudere leerlingen (16-19 jaar)?*
- *Zijn er verschillen tussen de reacties van derdeklassers, vierdeklassers en vijfdeklassers op de proefaflevering?*
- *Zijn er verschillen tussen de reacties van vmbo-, havo- en vwo-leerlingen op de proefaflevering?*

Voorkeur televisiegenres

Zoals eerder gesteld hebben jongeren behoefte aan verschillende formats in een jongerenjournaal waarin verschillende elementen voorkomen. Het traditionele nieuws-format moet worden losgelaten. Door te kijken welke televisiegenres leerlingen waarderen, kan wellicht achterhaald worden welke genres in het format van 'NOS Headlines' passen. Zo kan onderzocht worden of leerlingen die bijvoorbeeld van 'drama' houden, ook drama terug willen zien in een nieuwsprogramma. Door middel van de volgende deelvraag zal onderzocht worden naar welke televisiegenres leerlingen wel en niet graag kijken:

- *Welke genres waarderen leerlingen het meest? Is er een verband tussen leerlingen die bepaalde televisiegenres hoog waarderen en bepaalde elementen in 'NOS Headlines' hoog waarderen?*

Kijkfrequentie nieuwsprogramma's

De NOS wil jongeren bereiken die geïnteresseerd zijn in nieuws, maar geen aansluiting kunnen vinden bij de huidige nieuwsprogramma's en daardoor weinig naar huidige nieuwsprogramma's kijken. Door te onderzoeken in hoeverre leerlingen naar nieuws kijken, zal achterhaald worden welke leerlingen weinig nieuws kijken. Daarnaast zal onderzocht worden of leerlingen die vaak nieuwsprogramma's kijken, 'NOS Headlines' anders beoordelen dan leerlingen die weinig naar nieuwsprogramma's kijken. Er is onderscheid gemaakt tussen traditionele en populaire nieuwsprogramma's. 'NOS

---

³⁹ Aldus Jadnanansing, Projectleider Jongerenjournaal NOS, (mei 2005).

Journal', 'Jeugdjournaal' en 'RTL4 Nieuws' vallen in dit onderzoek onder traditionele nieuwsprogramma's. 'SBS Actienieuws', 'Hart van Nederland' en 'RTL Boulevard' vallen in dit onderzoek onder populaire nieuwsprogramma's. Gekeken zal worden of leerlingen die vaak naar populaire nieuwsprogramma's kijken, 'NOS Headlines' anders beoordelen dan leerlingen die vaak naar traditionele nieuwsprogramma's kijken. Aan de hand van het achtergrondgegeven 'kijkfrequentie nieuwsprogramma's' zijn de volgende deelvragen opgesteld:

- *Welke leerlingen kijken weinig naar nieuwsprogramma's?*
- *Beoordelen leerlingen die naar traditionele nieuwsprogramma's kijken 'NOS Headlines' anders dan leerlingen die naar populaire nieuwsprogramma's kijken?*

Geschiktheid leeftijdscategorieën

De proefaflevering van 'NOS Headlines' zal worden getoond aan leerlingen die tot de doelgroep van dit programma behoren. Het is echter de vraag of deze leerlingen het programma voor zichzelf geschikt achten. Wellicht vinden ze 'NOS Headlines' voor een jongere of oudere groep geschikt. Zoals eerder gesteld is het van groot belang dat jongeren het programma voor hun eigen groep of voor oudere jongeren geschikt vinden. Wanneer jongeren het programma kinderachtig vinden, bestaat de kans dat ze het programma afschrijven. Door middel van de volgende deelvraag zal achterhaald worden of leerlingen het programma voor hun eigen leeftijdscategorie geschikt vinden:

- *Voor welke leeftijdscategorie vinden leerlingen 'NOS Headlines' geschikt? Vinden oudere leerlingen 'NOS Headlines' voor andere leeftijdscategorieën geschikt dan jongere leerlingen?*

Kennis

De NOS wil jongeren aan zich binden. Daarnaast wil de NOS jongeren op de hoogte houden van het huidige nieuws in Nederland en het buitenland. Om deze doelen te bereiken is het voor de NOS belangrijk dat jongeren een nieuwsprogramma leuk vinden en tegelijkertijd het nieuws onthouden. Uit onder andere het onderzoek 'De slimme woordjes van Balkenende', bleek dat vmbo-leerlingen moeite hebben met het onthouden van nieuws uit het zes uur journaal.

Wellicht dat leerlingen nieuws beter onthouden wanneer nieuws op een andere manier wordt gebracht. Daarom zal gekeken worden in hoeverre leerlingen de nieuwsfeiten in 'NOS Headlines' wel of niet zullen onthouden. De volgende deelvraag is opgesteld:

- *Welke leerlingen hebben de nieuwsfeiten wel of niet onthouden na het zien van 'NOS Headlines'?*

Voor en door jongeren

In het rapport 'NOS Headlines, Over de mogelijkheden en onmogelijkheden van een jongerennieuwsprogramma' werd het voor-en-door jongeren concept geïntroduceerd. De auteurs van het rapport stelden dat jongeren bij het maken van een nieuwsprogramma betrokken moeten worden. Jongeren vinden het belangrijk om inspraak te hebben bij het maken van een programma dat voor hun groep gemaakt wordt. Bovendien sta je door goed naar jongeren te luisteren midden in de doelgroep van 'NOS Headlines' en kun je achterhalen wat jongeren interesseert en bezighoudt.⁴⁰ Opnieuw geldt dat deze gegevens zijn gebaseerd op ideeën van jongeren. Vinden jongeren het werkelijk belangrijk dat het programma door jongeren is gemaakt of vinden zij het alleen belangrijk dat jongeren meedenken over de inhoud van het programma? Bovendien is het de vraag of jongeren leeftijdsgenoten wel of niet serieus nemen.

Wanneer leerlingen denken dat 'NOS Headlines' door jongeren is gemaakt, kan dit verschillende verwachtingspatronen oproepen. Aan de ene kant kunnen leerlingen zich met jongeren identificeren. Zij voelen zich bij deze groep thuis, het zijn leeftijdsgenoten. Aan de andere kant kunnen leerlingen het gevoel krijgen dat 'NOS Headlines' een onprofessioneel nieuwsprogramma is. Wellicht verwachten leerlingen dat jongeren, in tegenstelling tot ouderen, niet over de gewenste expertise beschikken om een nieuwsprogramma te maken.

Wanneer leerlingen geen informatie hebben over de 'veronderstelde makers' van 'NOS Headlines', denken zij waarschijnlijk, gezien de naam van het programma, dat 'NOS Headlines' gemaakt is door de NOS. Dit kan andere verwachtingen oproepen. Aan de ene kant kunnen leerlingen zich aangesproken voelen als 'een groep jongeren', voor wie de NOS een nieuwsprogramma heeft gemaakt. Ze verwachten misschien dat het programma kinderachtig is. Of misschien ergeren ze zich aan het feit dat een programma speciaal voor hen gemaakt wordt. Aan de andere kant kunnen leerlingen verwachten dat de aflevering is gemaakt door een betrouwbaar, solide en misschien wel saai instituut. Mogelijk verwachten leerlingen een professionele maar misschien ook wel saaie aflevering te zien.

Zullen jongeren die weten dat 'NOS Headlines' door jongeren is gemaakt het programma leuker of minder leuk vinden dan jongeren die denken dat het programma door de NOS is gemaakt? In hoeverre vinden jongeren het belangrijk dat het programma door professionele redacteurs van de NOS is gemaakt?

De items in de proefaflevering zijn door studenten van de School voor Journalistiek gemaakt. Doordat de makers en de verslaggevers niet in beeld komen is dit niet te zien. Door middel van het experiment zal onderzocht worden of leerlingen die denken dat de proefaflevering van 'NOS Headlines' door jongeren gemaakt is het programma anders zullen beoordelen dan jongeren die denken dat het

---

⁴⁰ Jadnanansing, Macar, *NOS Headlines*, 3.

programma door de NOS is gemaakt. Door middel van het experiment wordt de volgende deelvraag onderzocht:

- *Beoordelen leerlingen die denken dat 'NOS Headlines' door jongeren gemaakt is het programma beter of minder goed dan jongeren die denken dat het programma door de NOS gemaakt is?*

1.5 Onderzoeksmethoden

Om de meningen van leerlingen over de proefaflevering van 'NOS Headlines' in kaart te brengen, wordt gebruikt gemaakt van kwantitatief onderzoek.

Kwantitatief onderzoek

Tijdens het kwantitatieve onderzoek zullen leerlingen de proefaflevering van 'NOS Headlines' te zien krijgen. Vervolgens vullen de leerlingen individueel een vragenlijst in.

Eerdere onderzoeken over jongeren en nieuws vonden tot nu toe plaats in de 'grote' steden (Amsterdam, Den Haag, Utrecht, Rotterdam) van Nederland. Dit onderzoek vindt plaats in *heel* Nederland. Per provincie zal één middelbare school meewerken. In het onderzoek zullen vmbo-, havo- en vwo-klassen (3e, 4e, 5e klas) deelnemen. Er zullen zoveel mogelijk leerlingen met een verschillend schoolniveau en een verschillende belevingswereld meewerken aan het onderzoek. Op deze manier wordt getracht een zo volledig mogelijk beeld te schetsen van hoe de proeflevering van 'NOS Headlines' wordt ontvangen.

Tijdens het kwantitatieve onderzoek zal door middel van een experiment onderzocht worden of leerlingen die denken dat 'NOS Headlines' door jongeren gemaakt is het programma anders zullen beoordelen dan leerlingen die denken dat 'NOS Headlines' door de NOS gemaakt is. Deze informatie kan zinvol zijn wanneer de NOS het programma 'NOS Headlines' op de televisie wil brengen.

Er zal gekeken worden naar de mening van leerlingen met verschillende achtergrondkenmerken als 'geslacht', 'leeftijd', 'klas' en 'schoolniveau' over de onderdelen en elementen in 'NOS Headlines'. Ook zal achterhaald worden of leerlingen in de toekomst wel of niet graag naar 'NOS Headlines' zouden willen kijken. In hoofdstuk 4 worden de onderzoeksmethode en de resultaten van het kwantitatieve onderzoek beschreven.

Kwalitatief onderzoek

Indien het kwantitatieve onderzoek nieuwe vragen oplevert, zal er een vervolgonderzoek plaatsvinden. Dit onderzoek zal kwalitatief van aard zijn. Door middel van het houden van groepsdiscussies (focusgroepen) zal nader ingegaan kunnen worden op de resultaten die verkregen zijn uit het

kwantitatieve onderzoek. Naar aanleiding van de belangrijkste resultaten die uit het kwantitatieve onderzoek voortkomen, zal een topic-lijst kunnen worden opgesteld die als leidraad binnen de groepsdiscussies kan fungeren. Tijdens de groepsdiscussies kan eventueel gevraagd worden naar tips en verbeterpunten van leerlingen voor 'NOS Headlines'. Voor meer informatie over het vervolgonderzoek wordt verwezen naar hoofdstuk 5.

In hoofdstuk 6 zullen de conclusies van het onderzoek worden besproken. In hoofdstuk 7 zal stil gestaan worden bij eventuele aanbevelingen van leerlingen over het format van 'NOS Headlines'.

2. THEORETISCH KADER

Jongeren vormen een moeilijke groep om te bereiken. Het is de vraag of jongeren te bereiken zijn met een nieuwsprogramma. Dit hoofdstuk gaat in op deze vraag. Verschillende theorieën worden aangehaald die ingaan op de heterogeniteit van de groep jongeren. Daarnaast wordt stilgestaan bij de invloed die referentiegroepen op een jongere kunnen hebben. Tijdens het formuleren van de conclusies zal van deze theorieën gebruik worden gemaakt.

2.1 Profiel jongeren

Jongeren kijken nog steeds veel televisie en zijn voor het merendeel van mening dat moderne communicatiemiddelen zoals internet en de mobiele telefonie de wereld alleen maar beter hebben gemaakt.⁴¹ Dit zijn enkele conclusies uit het rapport 'Jeugd 2003' van het Centraal Bureau van de Statistiek (CBS). Met behulp van dit CBS-rapport wordt in deze paragraaf een globaal beeld geschetst van jongeren. In het rapport van het CBS worden soms andere indelingen van leeftijdscategorieën gemaakt. Indien deze afwijken van de leeftijd van de leerlingen die meewerken aan dit onderzoek (jongeren van 14 tot en met 19 jaar), wordt dit vermeld.

Wie zijn jongeren voor 'NOS Headlines'?

Allereerst is het interessant om te kijken hoe groot de groep jongeren in Nederland anno 2003 was. Het CBS vermeldt in het rapport dat op 1 januari 2002, bijna vijf miljoen mensen in Nederland jonger waren dan 25 jaar. Zij vormen 31% van de totale bevolking. Om een beter inzicht te krijgen in de doelgroep, is gekeken naar het aantal jongeren dat deelneemt aan het voortgezet onderwijs. De matrix over het voltijdonderwijs in het jaar 2000, in het rapport van het CBS, laat zien dat het aantal leerlingen zonder diploma dat in een hogere klas dan de derde klas zat, op het vbo 70.200, op de mavo 53.900, op de havo 84.700 en op het vwo 102.300 bedroeg.⁴² Het aantal vbo- en mavo-leerlingen werd in dit jaar nog apart genoemd, aangezien het samengestelde schoolniveau vmbo nog niet bestond. De doelgroep van dit onderzoek, jongeren van 14-19 jaar, bestaat dus ongeveer uit 311.100 jongeren.

Vrije tijd van jongeren

Ondanks het drukke leven van jongeren, doordat ze naar school gaan en bijbaantjes hebben, beschikken jongeren ook over vrije tijd. Wat doen jongeren daarmee? Wanneer je inzicht hebt in de manier waarop jongeren hun vrije tijd indelen, kan dit helpen bij de programmering van 'NOS

---

⁴¹ Centraal Bureau voor Statistiek, *Jeugd 2003 cijfers en feiten*, (<http://www.cbs.nl/nl/publicaties/publicaties/maatschappij/leefsituatie/jeugd-2003.pdf> CBS, geraadpleegd 23.05.2005), 12, 23.

⁴² Centraal Bureau voor Statistiek, *Jeugd 2003 cijfers en feiten*, (<http://www.cbs.nl/nl/publicaties/publicaties/maatschappij/leefsituatie/jeugd-2003.pdf> CBS, geraadpleegd 23.05.2005), 9, 73-74, 162-165.

Headlines'. Jongeren hebben volgens het CBS-rapport gemiddeld ongeveer zes uur vrije tijd per dag. Aangezien het CBS in het rapport onderscheid maakt tussen twee groepen, te weten 12-17 jaar en 18-24 jaar, wordt de tijdbesteding van deze beide groepen vermeld. De groep van 12-17 jaar valt het meest onder de doelgroep van 'NOS Headlines'.

De vrije tijd wordt door beide groepen vooral besteed aan televisie, video, dvd, radio, cd's en aan contact met familie, vrienden en kennissen. Jongeren van 12-17 jaar besteden ongeveer twee uur per dag aan het gebruik van media. Bij jongeren van 18-24 jaar ligt het mediagebruik iets lager, namelijk één uur en drie kwartier per dag. Jongeren van 12-17 jaar brengen ongeveer anderhalf uur per dag door met familie, vrienden en kennissen. Voor de groep van 18-24 jaar is dit iets meer dan anderhalf uur per dag.⁴³

Televisie nog altijd populairder dan internet

Ondanks de opkomst van internet blijft televisie kijken onder jongeren erg populair. Uit het rapport van het CBS blijkt dat 36% van de jongeren van 12-17 jaar gemiddeld 20 uur of meer per week televisie kijkt. Van deze groep kijkt 40% gemiddeld 10-19 uur per week televisie. De percentages voor de jongeren van 18-24 jaar vallen lager uit. Van deze groep kijkt 25% 20 of meer uur per week naar de televisie en 36% kijkt gemiddeld 10-19 uur televisie in de week.

Daarnaast blijkt uit het rapport van het CBS dat de dagelijkse kijktijd van jongeren naar het televisiejournaal stijgt naarmate ze ouder worden. Jongens kijken vaker naar het journaal dan meisjes.⁴⁴ Dat jongeren naarmate ze ouder zijn meer naar nieuwsprogramma's kijken, blijkt tevens uit de kijkcijfers van de Stichting Kijk Onderzoek (SKO). Zo keken jongeren van 13 tot en met 15 jaar in 2004 gemiddeld 3,7 minuten per dag naar nieuwsprogramma's op televisie. Jongeren van 16 tot en met 19 jaar keken in 2004 gemiddeld 4,9 minuten per dag naar nieuwsprogramma's op televisie.⁴⁵

Hoewel 75% van de jongeren van 12-17 jaar beschikt over een pc met internet tegenover 62% van de jongeren van 18-24 jaar, blijft televisie het belangrijkste medium voor jongeren. Deze conclusie kwam ook naar voren in het onderzoek van Dragt en Tjeerdsma. Volgens deze onderzoekers kunnen jongeren zich beter spiegelen aan het medium televisie. "Het belang dat jongeren aan media hechten, hangt samen met wat het medium toevoegt op relatiegebied."⁴⁶ Uiteraard staan jongeren wel positief tegenover nieuwe technologieën als internet en mobiele telefonie. Jongeren van 12-24 jaar kruipen dagelijks achter de computer. Ze brengen gemiddeld 12 uur per week achter de computer door.

---

⁴³ Centraal Bureau voor Statistiek, *Jeugd 2003 cijfers en feiten*, (<http://www.cbs.nl/nl/publicaties/publicaties/maatschappij/leefsituatie/jeugd-2003.pdf> CBS, geraadpleegd 23.05.2005), 12, 174-180.

⁴⁴ Centraal Bureau voor Statistiek, *Jeugd 2003 cijfers en feiten*, (<http://www.cbs.nl/nl/publicaties/publicaties/maatschappij/leefsituatie/jeugd-2003.pdf> CBS, geraadpleegd 23.05.2005), 119, 181-183.

⁴⁵ Peeters, A. L., *Kijkcijfers in 2004*, NOS Kijk- en Luisteronderzoek, (Hilversum, 2005).

⁴⁶ Dragt, Tjeerdsma, *Kwalitatief jongeren onderzoek Publieke Omroep*, 2.

Jongens besteden meer tijd aan internet dan meisjes. Eenmaal op het web houden jongeren zich voornamelijk bezig met e-mailen, chatten, downloaden en informatie opzoeken.⁴⁷

2.2 Jongeren en televisienieuws

Zoals gesteld kijken jongeren, ondanks de opkomst van internet, nog steeds veel televisie. Naast ouders, school en leefomgeving behoren ook media tot de sociale en psychologische ontwikkelingsfactoren voor jongeren.⁴⁸ Bovendien wordt televisie meestal in een sociale omgeving gekeken. Wanneer jongeren gezamenlijk naar de televisie kijken, heeft dat in 82% van de gevallen tot gevolg dat ze ook met elkaar over de programma's en over de onderwerpen praten.⁴⁹

Door de invloed die televisie kan hebben op de ontwikkeling van het individu is het van groot belang dat er naast amusementprogramma's ook informatieve programma's voor jongeren worden gemaakt. Op deze manier kan televisie bijdragen aan de ontwikkeling van jongeren op maatschappelijk gebied.

2.3 Jongeren: een lastige doelgroep

Jongeren vormen een heterogene groep die uit verschillende subgroepen bestaat. Hoewel iedereen in de maatschappij een beeld bij zichzelf kan oproepen bij het woord 'jongeren', is er geen eenduidig beeld te vormen van wat en wie jongeren zijn. Aan de ene kant onderscheiden jongeren zich door bijvoorbeeld eigenzinnigheid en doordat ze tot subculturen behoren. Aan de andere kant zijn jongeren helemaal niet opvallend en willen ze graag 'gewoon' zijn. Elke jongere is een individu met eigen ideeën en een eigen levenswijze. De vraag is of het überhaupt mogelijk is om te spreken van jongeren over het algemeen. Is het wel mogelijk om met één programma de heterogene groep jongeren aan te spreken? In de psychologie en de sociologie bestaan verschillende theorieën die de complexiteit van deze groep benadrukken. De theorieën kunnen helpen begrijpen waarom jongeren een lastige doelgroep zijn en hoe ze bereikt kunnen worden. In deze paragraaf worden in het kort twee theorieën besproken, de adolescentiepsychologie en de jeugsociologie.

Adolescentiepsychologie

De adolescentiepsychologie onderscheidt de zogenoemde adolescentiefase. In deze fase maakt elk individu zich los van bijvoorbeeld zijn ouders en gaat hij op zoek naar zijn eigen identiteit.⁵⁰ Erikson beschrijft in zijn boek 'Identiteit, jeugd en crisis'⁵¹ verschillende fasen waarin de identiteit van elk individu tot stand komt. Dit is een proces waar elk individu zijn hele leven mee bezig is. Bij elke fase

---

⁴⁷ Centraal Bureau voor Statistiek, *Jeugd 2003 cijfers en feiten*, (<http://www.cbs.nl/nl/publicaties/publicaties/maatschappij/leefsituatie/jeugd-2003.pdf>) CBS, geraadpleegd 23.05.2005), 120-123.

⁴⁸ Van Doodewaerd, *Jongeren en publieke omroep*, 34.

⁴⁹ Van Doodewaerd, *Jongeren en publieke omroep*, 32, 33.

⁵⁰ Van Doodewaerd, *Jongeren en publieke omroep*, 22.

⁵¹ Van Doodewaerd, *Jongeren en publieke omroep*, 19-20.

krijgt het individu te maken met het oplossen van een conflict. In dit onderzoek is vooral de adolescentiefase interessant. De adolescentiefase loopt namelijk van 13-19 jaar en omvat de doelgroep van 'NOS Headlines'.

Tijdens de adolescentiefase zoeken jongeren naar hun eigen identiteit. Jongeren proberen zich in deze fase los te maken van bijvoorbeeld hun ouders. Ze proberen een eigen groep rondom zichzelf te creëren. Het vertrouwen dat verkregen is in eerdere fases kan hierbij helpen of tegenwerken. In deze fase wordt gekeken welke sociale rollen bij het individu passen. Het uiteindelijke doel in deze fase wordt door Erikson beschreven als het bundelen van eerdere verworven krachten tot een eigen identiteit.

Marcia onderscheidde aan de hand van de adolescentiefase van Erikson vier identiteitsstatussen die jongeren in de adolescentiefase kunnen verwerven. De vier identiteitsstatussen zijn: de status van *identity achievers*, de status van *moratoriums*, de status van *foreclosers* en de status van *identity diffusions*.⁵² Identity achievers hebben een positief zelfbeeld, zijn cognitief flexibel, moreel hoogstaand en liberaal in hun opvattingen. Identity achievers zijn in staat om in de adolescentiefase een einde te maken aan hun eigen identiteitscrisis. Met hulp van voorgaande fasen weten zij wie ze zijn en wat ze willen worden. De moratoriums lijken op identity achievers. Het enige verschil met identity achievers is dat moratoriums alles in minder uitgesproken mate doorvoeren. Zij beschikken over een positief zelfbeeld, maar kennen nog steeds angsten en onzekerheden over bijvoorbeeld de toekomst. Bij de foreclosers is de ontwikkeling naar een eigen identiteit gestagneerd. De foreclosers hebben geen identiteitscrisis, omdat zij zich hier niet voor openstellen. Zij nemen aan wat er van hen verwacht wordt, zonder daar een eigen visie op te ontwikkelen. Bij de laatste groep, de identity diffusions, is eveneens geen sprake van een identiteitscrisis. Doordat de identity diffusions geen keuzes maken, blijft de vorming van een eigen identiteit uit. Ze worden als minder conventioneel en autoritair dan de foreclosers beschouwd, waardoor ze wel een stuk liberaler en kritischer zijn.

De adolescentiepsychologie van Erikson en de vier identiteitsstatussen van Marcia geven aan dat jongeren niet in één groep te vangen zijn. Jongeren van 13 tot 19 jaar zoeken naar hun eigen identiteit. Afhankelijk van wie ze zijn en hoe hun sociale omgeving eruit ziet, worden zij een eigen individu.

Jeugdsociologie

In de jeugdsociologie wordt de jeugd beschouwd als een afzonderlijke sociale categorie. Aanhangers van de jeugdsociologie zijn van mening dat de jeugd een invloedrijke factor is op de verandering en dynamiek in de maatschappij. Volgens de jeugdsociologie kan het collectieve gedrag van jongeren een indicatie zijn voor het gedrag van volwassenen in de toekomst.⁵³ De jeugdsociologie bestaat niet uit één homogene theorie die een verklaring geeft voor het sociale gedrag van jongeren. Er bestaan verschillende benaderingen binnen de jeugdsociologie die tezamen een kader vormen waarmee de

---

⁵² Van Doodewaerd, *Jongeren en publieke omroep*, 22.

⁵³ Van Doodewaerd, *Jongeren en publieke omroep*, 29.

jeugd in haar sociale context kan worden beschouwd. In deze paragraaf wordt in het kort stilgestaan bij de functionalistische benadering.

“De functionalistische benadering gaat uit van de gedachte dat iedere maatschappelijke institutie, zoals de familie, het gezin, de school en het werk, een functie heeft in de maatschappij. De geschiedenis moet volgens functionalisten worden beschouwd als een sociaal proces van evolutie. Naarmate maatschappelijke structuren zich uitbreiden, raken maatschappelijke instituties steeds meer gespecialiseerd”.⁵⁴ Naast maatschappelijke instituties heeft ook de jeugdcultuur een maatschappelijke functie. De jeugdcultuur houdt de tegenstelling tussen volwassenen en jongeren in balans.

Daarnaast heeft de jeugdcultuur voor jongeren nog een andere belangrijke functie. Jongeren hebben in de fase van kind naar volwassene te maken met verschillende maatschappelijke instituties zoals justitie, de kerk, school of de publieke omroep. Kenmerkend voor deze instituties is dat ze *voor* jongeren zijn, maar niet *door* jongeren worden beheerd. Doordat jongeren zich aan moeten passen aan de normen en waarden die door deze instituties gelden in de samenleving, voelen jongeren zich ondergeschikt aan deze instituties. Frith verwoordde dit verschijnsel als volgt: “*Jongeren staan centraal in de doelstelling, maar waar het macht betreft, hebben ze een marginale positie*”.⁵⁵

Doordat jongeren in zekere zin een achtergestelde positie hebben in de maatschappij, biedt een jeugdcultuur uitkomst. In de jeugdcultuur is iedereen gelijk en de macht is eerlijk verdeeld. De jeugdcultuur biedt jongeren stabiliteit in tijden waarin jongeren op zoek zijn naar antwoorden. De stabiliteit van de jeugdcultuur wordt gevormd door de vaste codes die er gelden. Binnen een jeugdcultuur gelden duidelijke waarden, attitudes en gedragsregels.

Volgens Van Doodewaerd kun je uit de functionalistische benadering concluderen dat jongeren programma's voor hun eigen leeftijdscategorie niet alleen negeren omdat de inhoud van het programma niet klopt met hun eigen codes, maar ook omdat het programma afkomstig is van volwassenen. Wanneer jongeren worden aangesproken als 'jongeren', voelen ze zich op hun plaats gezet. De marginale positie van jongeren in de maatschappij wordt hierdoor benadrukt. Wanneer een programma naar buiten wordt gebracht als een programma voor volwassenen, verdwijnt het ondergeschikte gevoel bij jongeren. Hoewel het ondergeschikte gevoel bij jongeren verdwijnt, blijft een jeugdcultuur invloed uitoefenen op de mening van jongeren. Als programmamaker van jongerenprogramma's is het belangrijk om inzicht te krijgen in de jeugdcultuur van de doelgroep.⁵⁶ In de volgende paragraaf wordt hier nader op ingegaan.

2.4 Sociale groepen

Jongeren zoeken stabiliteit in een jeugdcultuur. Ze refereren zich in gedragswijze en houding aan *referentiegroepen*. Daarnaast maken ze deel uit van zogenoemde *peer-groups*. Referentiegroepen of

---

⁵⁴ Van Doodewaerd, *Jongeren en publieke omroep*, 27-29.

⁵⁵ Van Doodewaerd, *Jongeren en publieke omroep*, 27-28.

⁵⁶ Van Doodewaerd, *Jongeren en publieke omroep*, 26.

peer-groups kunnen tijdens dit onderzoek invloed uitoefenen op de leerlingen bij het vormen van een mening over 'NOS Headlines'. Daarom worden de groepen en de invloed die deze groepen kunnen hebben op de onderzoeksgroep in deze paragraaf besproken.

Referentiegroepen en peer-groups

Jongeren maken deel uit van verschillende groepen, bijvoorbeeld het gezin, een schoolklas of een vriendengroep. Een *groep* is in de sociologische betekenis van het woord een kleine groepering, waarvan de leden regelmatig, veelvuldig en intensief met elkaar verbaal en non-verbaal communiceren. De groep wordt gekenmerkt door gemeenschappelijke waarden en normen met op basis daarvan gevoelens van saamhorigheid.⁵⁷ De groeperingen waarin het individu zich bevindt of wil bevinden, oefenen invloed uit op het *referentiekader* van een individu. Een referentiekader is een "uit collectieve ervaringen van een groepering voortvloeiend geheel van waarden, normen, overtuigingen en vanzelfsprekendheden, op grond waarvan de leden van die groepering waarnemen, oordelen en handelen."⁵⁸ Jongeren hebben verschillende referentiekaders waardoor ze verschillende stimuli selecteren uit het totale aanbod en die geselecteerde stimuli ook verschillend interpreteren.⁵⁹

Jongeren kunnen lid zijn van een *groepering*, bijvoorbeeld door een lidmaatschap, maar ze kunnen zich ook refereren aan een groep waar ze niet lid van zijn, de zogenaamde *referentiegroepering*. Wanneer jongeren behoren tot een referentiegroepering, refereren zij zich in houding en gedrag aan de normen en waarden van die groepering. Jongeren hebben vaak verscheidene referentiegroepering tegelijk. De ene groep heeft een grotere invloed dan de andere. Een referentiegroepering hoeft niet per se een groepering te zijn, maar kan ook een individu zijn, waaraan jongeren zich in houding en gedrag refereren, bijvoorbeeld een filmster. Soms passen jongeren hun houding en gedrag op normen en waarden van een groepering aan waar ze in de toekomst deel van uit zouden willen maken (anticiperende socialisatie).⁶⁰

De meeste jongeren maken deel uit van een peer-group. Een peer-group is een groep die bestaat uit mensen die bepaalde codes, normen en waarden hanteren. Ze staan als het ware op hetzelfde ontwikkelingsniveau. Dit kan zich bijvoorbeeld uiten in een bepaalde muziek- of kledingkeuze. Een peer-group is bijvoorbeeld een vriendengroep waar een individu deel van uitmaakt. Volgens Eisenstadt heeft een peer-group vier functies. Ten eerste heeft een peer-group een complementaire functie. Dit wil zeggen dat jongeren psychische en sociale functies die thuis of op school niet worden gebruikt, in een peer-group kunnen ontwikkelen. Ten tweede vervult een peer-group een integratiefunctie. In een peergroup leren jongeren hoe ze sociaal en maatschappelijk met mensen kunnen integreren. Ten derde heeft een peer-group een identificatiefunctie. Jongeren kunnen en willen

---

⁵⁷ Jager, H., Mok, A. L., *Grondbeginselen der sociologie, gezichtspunten en begrippen*, (Bussum, 1999), 163-164.

⁵⁸ Jager, Mok, *Grondbeginselen der sociologie*, 339.

⁵⁹ Nederstigt, A.T.A.M., Poiesz, Th.B.C., *Consumentengedrag*, (Houten, 1999), 259.

⁶⁰ Jager, Mok, *Grondbeginselen der sociologie*, 172-174.

zich graag identificeren met andere jongeren uit de peer-group. Ten vierde vervult de peer-group een oriëntatiefunctie. In een peer-group leren jongeren zichzelf te oriënteren en keuzes te maken. De peer-group van een jongere is de enige plek die helpt om de overbrugging van kind naar volwassene makkelijker te maken met hulp van ervaringen van leeftijdsgenoten.⁶¹

Dragt en Tjeerdsma onderscheiden drie groepen jongeren in hun onderzoek 'Kwalitatief jongeren onderzoek Publieke Omroep', namelijk 'youngsters', 'tweens' en 'adults'. 'Tweens' hebben de leeftijd van 16 tot en met 19 jaar en komen overeen met de onderzoeksgroep van dit onderzoek. Volgens Tjeerdsma en Dragt vinden 'Tweens' vrienden erg belangrijk.⁶² Vrienden ofwel klasgenoten kunnen voor leerlingen fungeren als een belangrijke referentiegroep in dit onderzoek.

Volgens Klaassen bevinden jongeren zich enerzijds in verschillende leefwerelden, zoals het gezin, de school en de peer-group. Anderzijds bezitten jongeren specifieke persoonsgebonden kenmerken, zoals normen, waarden, eigenbeeld en zelfwaardering. De samenhang tussen de leefwereld en de persoonlijke kenmerken van jongeren blijkt gering te zijn. "Er lijkt eerder sprake van een gefragmentariseerd jeugdbestaan waarin jongeren slechts verband en eenheid kunnen aanbrengen op grond van het waardepatroon, dat zij in de loop van hun leven geconstrueerd hebben."⁶³

Soorten invloed

Er zijn verschillende soorten invloed. Referentiegroepen en peer-groups kunnen jongeren voorzien van informatie over bijvoorbeeld zichzelf, over producten, merken en wat in en uit is (*informatieele invloed*). Sommige peer-groups oefenen druk uit op hun leden om er voor te zorgen dat groepsleden zich conformeren aan de geldende normen en waarden van de groep (*normatieve invloed*). Als de jongere zich conformeert aan de geldende normen kan hij of zij beloond worden in de vorm van acceptatie door de groep. Behalve sociale beloningen en straffen kunnen er ook materiële beloningen of straffen worden gegeven, bijvoorbeeld in de vorm van geld. Hoe sterker de samenhang binnen de groep, des te belangrijker vinden leden het dat andere leden zich conformeren aan de geldende normen en waarden, waardoor meer druk op leden van de groep uitgeoefend kan worden. *Waardenexpressieve invloed* heeft betrekking op het zelfbeeld van jongeren. Referentiegroepen die in staat zijn dit soort invloed uit te oefenen, zijn groepen met een krachtige uitstraling die overeenkomt met het gewenste zelfbeeld van de jongere (bijvoorbeeld televisiesterren, beroemdheden).⁶⁴

2.5 Jongeren en nieuws; een onmogelijke combinatie?

In bovenstaande paragrafen is uitgelegd waarom jongeren voor media lastig te bereiken zijn. Jongeren vormen een heterogene groep. Ze hebben allemaal verschillende wensen over wat ze willen zien op

---

⁶¹ Van Doodewaerd, *Jongeren en publieke omroep*, 28.

⁶² Dragt, Tjeerdsma, *Kwalitatief jongeren onderzoek Publieke Omroep*, 2.

⁶³ Van Doodewaerd, *Jongeren en publieke omroep*, 32.

⁶⁴ Nederstigt, Poiesz, *Consumentengedrag*, 188-189.

televisie. Rubin⁶⁵ zet in zijn boek een aantal redenen op een rij waarom jongeren naar de televisie kijken. Eén van die redenen is educatie. Rubin maakt onderscheid tussen 'learning about things' en 'learning about myself'. 'Learning about things' staat voor het leren over dingen die in de wereld gebeuren. Hierbij kan onder andere gedacht worden aan nieuws over oorlogen. Onder 'learning about myself' verstaat Rubin het leren over de eigen persoon, bijvoorbeeld het leren over dingen die met een individu kunnen gebeuren, zoals het krijgen van ruzie tijdens het uitgaan. Volgens Rubin zijn 'learning about things' en 'learning about myself' belangrijk voor jongeren. Deze constatering geeft een opening voor een programma als 'NOS Headlines'. Immers, de constatering van Rubin laat zien dat jongeren wél willen leren over onderwerpen die in de maatschappij gebeuren of onderwerpen die passen in hun eigen belevingswereld. Daarnaast blijkt uit het CBS-rapport 'Jeugd 2003' en de kijkcijfers van de Stichting Kijk Onderzoek (SKO) dat naarmate jongeren ouder worden, ze vaker naar het journaal kijken. Jongeren hebben dus wel degelijk interesse in nieuws.

Toch is het belangrijk dat je niet *zomaar* een nieuwsprogramma voor jongeren maakt. De volgende paragraaf gaat verder in op de interesses van verschillende leeftijdsgroepen.

2.6 Jongerenmarketing

Het maken van een nieuwsprogramma voor jongeren is mogelijk. Volgens Acuff en Reiher, schrijvers van het boek 'What kids buy and why' waarin zij een marketingproces beschrijven voor 'Youth Market Systems'⁶⁶, is het van groot belang dat je stilstaat bij de vraag voor wie je een nieuwsprogramma maakt. De auteurs maken onderscheid tussen verschillende leeftijdsgroepen. In dit onderzoek zijn alleen de leeftijdsgroepen 13-15 jaar en 16-19 jaar interessant. Deze leeftijdsgroepen omvatten de gehele doelgroep voor 'NOS Headlines'.

Volgens Acuff en Reiher onderscheiden 13- tot 15-jarigen zich door hun zoektocht naar hun eigen identiteit. Zij zitten echter nog in de beginfase. Het is lastig om deze groep te bereiken, omdat je jongeren niet kan dwingen. Wanneer je deze groep toch wil bereiken, is het van groot belang dat er naar de interesses van deze groep gekeken wordt. Een 13-jarige is volgens de onderzoekers in staat om zich in anderen in te leven en waardering op te brengen voor meningen en standpunten van anderen.

De groep 16- tot 19-jarigen onderscheidt zich volgens Acuff en Reiher van de groep 13- tot 15-jarigen door de afronding van de puberteit en door de sociale mobiliteit. De groep 16- tot 19-jarigen kan voor zichzelf denken en impulsieve reacties beheersen. Bovendien is deze groep meer ontwikkeld in het oplossen van problemen en het maken van toekomstplannen.

Waar 13- tot 15-jarigen afstand nemen van hun kindertijd maar nog niet alles achterlaten, zijn 16- tot 19-jarigen al veel verder in het ontwikkelingsproces. Acuff en Reiher tonen dit aan door te kijken naar de programma's en producten die de late adolescent apprecieert. Vooral zestienplussers worden gekenmerkt door hun voorkeur voor innovatieve en controversiële concepten. De concepten die hen

---

⁶⁵ Van Doodewaerd, *Jongeren en publieke omroep*, 35.

⁶⁶ Van Doodewaerd, *Jongeren en publieke omroep*, 39-45.

aanspreken zijn bijna taboe en vaak rauw, beeldend en dubbelzinnig van aard. De auteurs van het rapport 'De toekomst van het nieuws' ondersteunen deze bewering. Ook zij stellen dat jongeren alleen belangstelling hebben voor schokkende, bizarre, grappige en abnormale gebeurtenissen.⁶⁷ Zoals eerder gesteld zijn niet alle wensen van zestienplussers gelijk. Het is daarom moeilijk om een eenduidig beeld te krijgen van wat jongeren aanspreekt en waar ze behoefte aan hebben. Sommige jongeren kunnen erg conservatief zijn. Anderen zitten tussen een controversiële en conservatieve houding in.

Acuff en Reiher tonen in hun onderzoek aan dat wanneer programmamakers jongeren willen aanspreken, ze onderscheid moeten maken naar geslacht. "Voor programmering die zowel jongens als meisjes als doelgroep wil benaderen geldt dat een mannelijke dan wel vrouwelijke benaderingswijze vermeden moet worden, zodat niet een van beide seksen zich buitengesloten voelt. Over het algemeen geldt dat vrouwen beter kunnen omgaan met een mannelijke benadering, dan mannen met een vrouwelijke benadering".⁶⁸

Met behulp van eerdere onderzoeksresultaten en de hiervoor beschreven theorieën is een proefaflevering van een jongerennieuwsprogramma gemaakt. In het volgende hoofdstuk wordt het format en de verantwoording van de proefaflevering van 'NOS Headlines' beschreven. Daarnaast gaat het hoofdstuk in op de onderzoeksmethoden van dit onderzoek.

---

⁶⁷ Adolfsson, Van Vossen, Costera Meijer, *De toekomst van het nieuws*, 47.

⁶⁸ Van Doodewaerd, *Jongeren en publieke omroep*, 39-45.

3. DE PROEF AFLEVERING VAN 'NOS HEADLINES'

Zoals in hoofdstuk 1 beschreven, zijn er verschillende onderzoeken gedaan naar de mogelijkheid om een NOS jongerenjournaal op te zetten. Daarbij is onder andere gekeken naar de wensen en behoeften van jongeren op het gebied van nieuws. Verschillende onderzoekers hebben onderzocht wat jongeren vinden van de manier waarop het huidige nieuws wordt gebracht. Tevens is onderzocht of jongeren behoefte hebben aan een nieuwsprogramma voor hun eigen groep. De elementen waarvan jongeren in eerdere onderzoeken aangaven deze in een jongerenjournaal te willen zien, zijn verwerkt in de proefaflevering. In paragraaf 3.1 worden de keuzes voor de elementen en de onderdelen in de proefaflevering verantwoord. In paragraaf 3.2 wordt het format van de proefaflevering beschreven. In paragraaf 3.3 worden de onderzoeksmethoden van dit onderzoek verantwoord.

3.1 Welke elementen en onderdelen moeten in de proefaflevering?

Belevingswereld van jongeren

Het is belangrijk om nieuws te brengen dat aansluit bij de belevingswereld van jongeren.⁶⁹ In de proefaflevering zijn onder andere onderwerpen zoals alcohol en tienermoeders verwerkt. Deze onderwerpen sluiten aan bij de belevingswereld van jongeren. In dit onderzoek wordt nagegaan of de manier waarop de onderwerpen zijn behandeld jongeren aanspreekt.

Voor en door jongeren

Jadnanansing en Macar stellen in hun onderzoek 'NOS Headlines, Over de mogelijkheden en onmogelijkheden van een jongerennieuwsprogramma' dat jongeren betrokken moeten worden bij het maken van een jongerennieuwsprogramma.⁷⁰ De proefaflevering is dan ook voornamelijk door jongeren gemaakt. Door middel van een experiment wordt in dit onderzoek gekeken of leerlingen die denken dat 'NOS Headlines' door jongeren gemaakt is anders beoordelen dan leerlingen die denken dat het programma door de NOS gemaakt is.

Jong en fris duo en eigen mening

Zoals in paragraaf 1.2.3 beschreven blijkt dat jongeren behoefte hebben aan een jong duo dat het nieuws vlot presenteert. De presentatoren mogen emoties tonen, grapjes maken en hun mening geven. De proefaflevering wordt gepresenteerd door een jong duo: Rik van de Westelaken en Iwris Kelly. De presentatoren, beiden begin 30 jaar, zijn werkzaam als presentator bij de NOS. In de proefaflevering dragen ze vrijetijdskleding. Jongeren krijgen dus een andere presentatie te zien dan de gebruikelijke

---

⁶⁹ Berghout, De Bruin, Ligteringen, Montanus, Nieuwstad, Wensink, *De slimme woordjes van Balkenende*, 51-56.

⁷⁰ Jadnanansing, Macar, *NOS Headlines*, 3.

presentatie van het NOS Journaal waarin het nieuws door één presentator wordt gepresenteerd. Hierdoor wordt het mogelijk te onderzoeken wat jongeren van een duo-presentatie vinden. Ook voeren de presentatoren tot tweemaal toe een dialoog, aangezien uit onderzoek bleek dat jongeren vinden dat journalisten en presentatoren hun mening mogen uiten. De leerlingen zal gevraagd worden wat zij van de dialogen tussen de presentatoren vinden.

Kleurrijk decor

Zoals in paragraaf 1.2.4 beschreven geven verschillende onderzoeken aan dat jongeren de voorkeur geven aan een kleurrijk decor. Daarnaast geldt volgens Nichols dat nieuws vanuit een studio moet worden gepresenteerd om het zo betrouwbaar en serieus mogelijk over te laten komen. Verslaggevers moeten op de plaats van een nieuwsgebeurtenis aanwezig zijn.⁷¹ De proefaflevering is opgenomen in de studio. Het decor is kleurrijk. De presentatoren zitten op een rode bank en de achtergrond wordt over het gehele beeld ingekleurd door kleurrijke beelden uit het item. De verslaggevers zijn in alle items, behalve in het blok 'Kort Nieuws', op locatie. In dit onderzoek wordt gekeken of leerlingen het decor op deze manier leuk vinden.

Visualiteit

Uit het rapport 'NOS Headlines, Over de mogelijkheden en onmogelijkheden van een jongerennieuwsprogramma' van Jadnanansing en Macar blijkt dat een jongerennieuwsprogramma visueel aantrekkelijk moet zijn, dat wil zeggen dat nieuws in beelden verteld moet worden.⁷² In de proefaflevering is gebruik gemaakt van beeldmateriaal dat gemaakt is door studenten van de Hogeschool van Journalistiek in Utrecht en in Zwolle. Ook tijdens de aankondiging van de items zijn stilstaande of bewegende beelden op de achtergrond te zien. Deze beelden zijn afkomstig uit het item dat wordt aangekondigd. Door middel van de vragenlijst wordt gemeten hoe leerlingen reageren op 'geen praatjes maar plaatjes' in 'NOS Headlines'.

Jongeren identificeren zich met leeftijdsgenoten

Jongeren zien graag leeftijdsgenoten aan het woord in een televisieprogramma.⁷³ In de proefaflevering van 'NOS Headlines' zijn twee items, 'Alcohol en autorijden' en 'Tienermoeders', gepersonaliseerd. Dit wil zeggen dat na het nieuwsfeit een filmpje wordt getoond waarin een jongere zijn eigen verhaal vertelt. Het persoonlijke verhaal heeft te maken met het gepresenteerde nieuwsfeit. In dit onderzoek wordt gekeken hoe leerlingen de 'gepersonaliseerde' items beoordelen.

---

⁷¹ Nichols, *Introduction to documentary*, 51-54.

⁷² Jadnanansing, Macar, *NOS Headlines*, 33.

⁷³ Dragt, Tjeerdsma, *Kwalitatief jongeren onderzoek Publieke Omroep*, 2, 43.

Vooraf 'binnenlands nieuws'

Jongeren zijn over het algemeen vooral geïnteresseerd in 'binnenlands nieuws'. Ze zijn nauwelijks in 'politiek' of 'economisch nieuws' geïnteresseerd.⁷⁴ Leerlingen zullen acht binnenlandse items en één buitenlands item beoordelen. Aan de hand hiervan wordt getracht te achterhalen welke onderwerpen jongeren in 'NOS Headlines' willen zien.

Verschillende formats en meerdere invalshoeken

Jongeren houden van afwisseling. Er zou in een jongerenprogramma van verschillende formats gebruik moeten worden gemaakt. Daarnaast zien jongeren graag onderwerpen vanuit verschillende invalshoeken belicht.⁷⁵ In de proefaflevering worden verschillende formats gebruikt waarin de onderwerpen van de nieuwsitems vanuit verschillende invalshoeken worden belicht. Zo komen verschillende partijen, zoals jonge mensen, deskundigen en bekende Nederlanders aan het woord. In dit onderzoek wordt onderzocht wat leerlingen meer aanspreekt.

Snack en Slow Nieuws: korte en lange items

Jongeren houden van snelle programma's.⁷⁶ Korte items zijn belangrijk om het nieuws voor jongeren actief en vooral begrijpelijk te houden.⁷⁷ Uit het onderzoek 'Afhaken bij nieuws' bleek daarentegen dat jongeren tijdens de korte nieuwsitems wegzappen.⁷⁸ Doordat niet evident is of jongeren graag naar korte items of juist uitgebreide reportages kijken, zijn beide programma-onderdelen in de proefaflevering van 'NOS Headlines' opgenomen. De lange nieuwsitems zijn documentaire-achtig en de korte nieuwsitems worden gepresenteerd in een blok 'Kort Nieuws'. Door middel van dit onderzoek wordt onderzocht wat leerlingen aanspreekt. Geven zij meer de voorkeur aan 'snack' of 'slow' nieuws, of willen zij beide formats in het programma terugzien?

Muziek

Zoals in paragraaf 1.2.11 beschreven hebben jongeren behoefte aan muziek in een nieuwsprogramma. In de proefaflevering zijn tijdens de leader, de items 'Alcohol en autorijden', 'Tienermoeders', 'Voetbalwereld' en de afsluiting verschillende soorten muziek te horen. Aan de hand hiervan wordt getest of leerlingen muziek werkelijk zo belangrijk vinden in een programma als 'NOS Headlines'. Daarnaast wordt onderzocht wat voor muziekgenres leerlingen vinden passen in 'NOS Headlines'.

---

⁷⁴ Dragt, Tjeerdsma, *Kwalitatief jongeren onderzoek Publieke Omroep*, 2,43.

⁷⁵ Adolfsson, Van Vossen, Costera Meijer, *De toekomst van het nieuws*, 103-114.

⁷⁶ Dragt, Tjeerdsma, *Kwalitatief jongeren onderzoek Publieke Omroep*, 2, 43.

⁷⁷ Berghout, De Bruin, Ligteringen, Montanus, Nieuwstad, Wensink, *De slimme woordjes van Balkenende*, 51-56.

⁷⁸ De Bruin, Heurter, Knol, *Zappedrag van jongeren bij het NOS zes uur journaal*, 15.

Snelheid en montagetempo

Zoals eerder gesteld houden jongeren van snelle programma's.⁷⁹ Bovendien kijken jongeren graag naar éénpersoons videoreportages.⁸⁰ In de proefaflevering van 'NOS Headlines' is gebruik gemaakt van verschillende montagetempo's. Zo is het montagetempo in bijvoorbeeld 'Tienermoeders' langzamer dan het montagetempo in het item 'Voetbalwereld'. De leerlingen kunnen op deze manier beoordelen welk montagetempo zij prettig vinden. Daarnaast zijn alle items, behalve het item 'Rechtszaak Michael Jackson', éénpersoons videoreportages.

Geschreven teksten en presentatieteksten

Vmbo-leerlingen blijken moeite te hebben met het onthouden van wat in de presentatietekst tijdens het NOS journaal van zes uur wordt gezegd.⁸¹ Door naast de reguliere presentatieteksten ook geschreven teksten met dezelfde en/of nieuwe informatie in beeld te laten verschijnen, zouden jongeren informatie gemakkelijker kunnen onthouden. Ook door de presentatieteksten in alle items terug te laten komen in de voice-overs, krijgen jongeren twee keer de kans informatie in zich op te nemen. Onderzocht wordt of leerlingen behoefte hebben aan geschreven teksten en cijfers in beeld om het nieuws te verduidelijken.

Humor

Zoals beschreven in paragraaf 1.2.11 blijkt dat jongeren humor een aantrekkelijk element vinden binnen televisieprogramma's. Uit het rapport 'De toekomst van het nieuws' blijkt echter dat nieuws niet moet worden 'opgeleukt'.⁸² In de proefaflevering komt het element 'humor' in drie items voor. Zo krijgt een jongere die wordt geïnterviewd in het item 'Identiteitsbewijs' onverwachts een sneeuwbal tegen zijn hoofd, wordt Ifar in het item 'Alcohol en autorijden' dronken in een auto-simulator en wordt Michael Jackson in het item 'Rechtszaak Michael Jackson' als cartoonfiguur afgebeeld en loopt hij tijdens zijn rechtszaak rond in zijn pyjama. Door op verschillende manieren het element 'humor' naar voren te laten komen, zal achterhaald worden of leerlingen humor belangrijk vinden in 'NOS Headlines'. Daarnaast wordt onderzocht of leerlingen de humor in de proefaflevering leuk vinden.

Interactiviteit

Uit het onderzoek van Jadnanansing en Macar blijkt dat het belangrijk is om internet en andere nieuwe media te betrekken bij het maken van een jongerennieuwsprogramma.⁸³ De auteurs van het rapport

---

⁷⁹ Dragt, Tjeerdsma, *Kwalitatief jongeren onderzoek Publieke Omroep*, 2, 43.

⁸⁰ Adolfsson, Van Vossen, Costera Meijer, *De toekomst van het nieuws*, 103-113.

⁸¹ Berghout, De Bruin, Ligteringen, Montanus, Nieuwstad, Wensink, *De slimme woordjes van Balkenende*, 51-56.

⁸² Adolfsson, Van Vossen, Costera Meijer, *De toekomst van het nieuws*, 103.

⁸³ Jadnanansing, Macar, *NOS Headlines*, 32.

'De toekomst van het nieuws' stellen zelfs dat internet het meest geschikte medium is voor jongeren om nieuws tot zich te nemen.⁸⁴

Aan het einde van 'NOS Headlines' verwijzen de presentatoren naar de website van het programma. Daarnaast vertellen ze de kijker dat hij of zij eigen nieuws naar de redactie kan mailen. Aan de hand van deze mogelijkheden is geprobeerd 'NOS Headlines' in een modern en interactief jasje te steken. In dit onderzoek wordt onderzocht in hoeverre leerlingen van plan zijn de website te bezoeken en eigen nieuws te mailen.

3.2 Het format van de proefaflevering

Met behulp van de zojuist beschreven literatuur is een proefaflevering van 'NOS Headlines' geproduceerd in samenwerking met de School voor Journalistiek in Utrecht, de School voor Journalistiek in Zwolle en de NOS. De proefaflevering dateert van 15 maart 2005 en duurt ongeveer 20 minuten. In deze paragraaf wordt beschreven hoe de proefaflevering van 'NOS Headlines' is opgebouwd.

Leader

De leader is geproduceerd door vierdejaars studenten van de School voor Journalistiek in Utrecht. Tijdens de leader komen verschillende jongeren in beeld die binnen en buiten bezig zijn met onder andere bellen, interviewen en internetten. Daarnaast zie je bijvoorbeeld jongeren die buiten in een stad bezig zijn met het filmen van bepaalde objecten. Er is gebruik gemaakt van snelle beelden en rapmuziek.

Camera

Na de leader en tussen de verschillende items volgt het shot waarbij beide presentatoren zichtbaar zijn in beeld. De presentatoren zitten op een bank in de studio en leiden om de beurt een item in. Bij sommige items is alleen de presentator die een item aankondigt in beeld, bij andere items zie je beide presentatoren in beeld.

Duo-presentatie, dialogen en verslaggevers

De presentatoren Rik en Iwris leiden de items in en na het item 'Tiernermoeders' en 'Rechtszaak Michael Jackson' voeren de presentatoren een dialoog over het onderwerp. Tijdens de dialogen geven zij hun eigen mening over het onderwerp. Daarnaast kondigt Rik een voorstelling over tiernermoeders aan. De verslaggevers (studenten van de School voor Journalistiek Utrecht en Zwolle) komen tijdens de items niet in beeld, maar hun stem is wel te horen. Sommigen van hen praten met een hoorbaar accent.

---

⁸⁴ Adolfsson, Van Vossen, Costera Meijer, *De toekomst van het nieuws*, 74, 103-104.

Decor

De presentatie is opgenomen in een studio. De presentatoren zitten op een bank en voor hen staat een tafeltje met twee glazen water. Naast de presentatoren staat een bijzettafeltje met een lichtgroene kaars erop. Wanneer de presentatoren een item aankondigen, zie je per item bewegende beelden of stilstaande beelden op de achtergrond. Deze beelden komen uit het filmpje van het aangekondigde item. Hierdoor krijgt de kijker alvast een indruk van het aankomende item.

Het decor is kleurrijk; de presentatoren zitten op een rode bank, de kussens zijn gekleurd en de achtergrondbeelden zijn in kleur.

Items

In het programma zie je vier lange items van ongeveer drie minuten en het blok 'Kort Nieuws', dat bestaat uit vier korte fragmenten van gemiddeld tien seconden. De lange items zijn geproduceerd door studenten van de School voor Journalistiek te Utrecht. Het blok 'Kort Nieuws' is geproduceerd door studenten van de School voor Journalistiek te Zwolle. Het item 'Rechtszaak Michael Jackson' is als enige geproduceerd door de NOS.

Item 1: Identiteitsbewijs

Het eerste item gaat over het identiteitsbewijs en is gepresenteerd door Rik van de Westelaken.

De nieuwsaanleiding van het item is als volgt: "Veel jongeren gaan nog steeds zonder ID op zak de straat op, maar toch moet iedereen zich sinds 1 januari kunnen identificeren. Na twee maanden bleek dat 43% van de Nederlanders van 14 jaar en ouder niet zijn ID op zak heeft (...)". In het item gaan studenten de straat op om te kijken welke jongeren wel of niet hun identiteitsbewijs op zak hebben. Daarnaast stelt een student een deskundige van Politie IJsselland, een oudere man (50+) in pak met een baard en een bril, verschillende vragen over het identiteitsbewijs. De verslaggever komt tijdens het item niet in beeld, je hoort alleen haar stem.

Item 2: Alcohol en autorijden

Iwris Kelly leidt het item in met het volgende nieuwsfeit: "Hans Hoogervorst, minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, wil de prijs van bier en mixdrankjes fors verhogen. Zo zijn Breezers al 60 cent duurder geworden." In het item zien leerlingen Ifar, een twintiger, die een auto-ongeluk heeft gehad, doordat hij te veel glazen wijn had gedronken. Een student gaat met hem op pad naar een verkeersveiligheidscentrum, waar Ifar nog één keer met alcohol op achter het stuur gaat in een rij-simulator. Tijdens het item zien we dat naarmate Ifar meer bier op heeft, hij minder goed kan rijden en botsingen maakt, wat humoristisch over kan komen bij de kijker. Bij elk biertje dat Ifar neemt, zie je een groot cijfer in beeld dat het zoveelste biertje aangeeft. Ook hoor je het nummer 'Born to be

wild' van 'Steppenwolf'. Het item laat de kijker zien wat er gebeurt wanneer iemand met te veel alcohol op achter het stuur gaat.

Item 3: Tienermoeders

Rik van de Westelaken leidt het item in. In dit item is de nieuwsaanleiding als volgt: "Ongeveer achttien op de duizend kinderen die in Nederland worden geboren, hebben een moeder van jonger dan 20 jaar. Het aantal tienermoeders is sinds 1996 gedaald. Toch blijft de groep tienermoeders van zestien jaar of jonger nog altijd licht stijgen." In het item zien we Ruby (17 jaar) aan het woord. Een student volgt Ruby in haar dagelijks leven, om te achterhalen hoe het voor een meisje van zeventien is om een baby te hebben. In het begin en op het einde van het item komen geschreven teksten in beeld. De teksten hebben als functie om de kijker aanvullende informatie te verschaffen over Ruby's leven.

Kort Nieuws

Tijdens het blok 'Kort Nieuws' leidt Iwris Kelly de items in, waarna telkens een kort filmpje wordt getoond. Voor elk kort item geldt dat de verslaggever ongeveer dezelfde informatie geeft als de presentatrice.

Videoland gaat voor DVD

Het nieuwsfeit in dit item is dat videotheekketen Videoland volledig over gaat op het verhuren van DVD's. Steeds meer mensen kiezen voor de DVD, vanwege de betere kwaliteit. Videoland ziet om deze reden geen heil meer in het verhuren van videobanden. Tijdens het filmpje zie je bewegende beelden van DVD's in de videotheek 'Videoland'.

Illegale computersoftware

De nieuwsaanleiding van dit item is dat de campagne B.I.G, oftewel 'Ban Illegale Games & Software', van start is gegaan. Deze campagne is bedoeld om het massaal kopiëren van illegaal computersoftware door jongeren tegen te gaan. Misdaadverslaggever Peter R. de Vries zit in het promotieteam. Tijdens dit item zie je beelden van computerspellen en illegaal gekopieerde cd's.

Roken slechter voor vrouwen

Dit item gaat over het nieuwsfeit dat er meer vrouwen overlijden dan mannen als gevolg van roken. Uit het CBS-rapport blijkt dat de laatste decennia meer vrouwen en juist minder mannen zijn gaan roken. Tijdens dit item zie je beelden van rokende jongeren.

Google winstvergroting

Dit item gaat over het nieuwsfeit dat zoekmachine 'Google' haar winst in één jaar tijd heeft verzevenvoudigd. Bovendien vertelt de verslaggeefster dat het werkwoord 'googelen' binnenkort in de nieuwe dikke 'Van Dale' wordt verwacht. Tijdens dit item zie je typende mensen die achter een computer zitten. Tevens zie je de startpagina van 'Google' en de dikke 'Van Dale' in beeld.

Item 4: Rechtszaak Michael Jackson

Rik van de Westelaken kondigt het item aan. De nieuwsaanleiding is dat de kroongetuige steeds meer vertrouwen verliest van de jury, doordat hij tegenstrijdige verhalen over Michael Jackson heeft verteld. In het item zie je beelden van David Letterman die grapjes maakt over Michael Jackson, de nagespeelde rechtszaak van Michael Jackson op televisie, een interview met de nep Michael Jackson, en beelden van websites waarop Michael Jackson belachelijk wordt gemaakt. De verslaggever is Wouter Kurpershoek van het 'NOS Journaal'.

Item 5: Voetbalwereld

Iwris Kelly kondigt het item aan. Dit item heeft geen nieuwsaanleiding. Het item gaat over voetbalsupporters en spreekkoren. De kijkers zien veel snelle beelden achter elkaar van herhalingen van goals en tierende supporters. Tijdens deze beelden hoor je snelle en harde muziek van de 'Chemical Brothers': 'Don't hold back'. In het item komen geschreven teksten in beeld. Deze teksten geven geen aanvullende informatie. Tussendoor worden voetbalspelers Marc van Bommel, Dirk Kuyt en Jean Paul de Jong en de trainer van NAC, Ton Lokhoff, aan het woord gelaten over wat zij vinden van supporters en spreekkoren.

Het Weer

Tijdens dit korte fragment vertelt Rik van de Westelaken in het kort, zonder visuele ondersteuning, wat voor weer het wordt in Nederland. Hierbij gaat de presentator niet in op verschillen tussen regio's. Op de achtergrond zie je beelden van rennende jongeren. Deze beelden zie je tot en met het einde van het programma.

Website

Rik van de Westelaken verwijst naar de website van 'NOS Headlines', voor jongeren die geïnteresseerd zijn in meer informatie over de items of ander nieuws: www.nosheadlines.nl.

Afsluiting

Tijdens de afsluiting van het programma vertelt Iwris Kelly de kijker dat jongeren die zélf nieuws tegenkomen waarvan ze denken dat iedereen het moet horen, de redactie kunnen mailen.

3.3 Kwantitatief en kwalitatief onderzoek

In dit onderzoek is gebruik gemaakt van kwantitatief onderzoek om inzicht te krijgen in het oordeel van de leerling over de proefaflevering van 'NOS Headlines'. Tevens is de behoefte van leerlingen om naar 'NOS Headlines' te kijken onderzocht. Daarnaast is door middel van een experiment onderzocht of leerlingen die er vanuit gingen dat 'NOS Headlines' door jongeren gemaakt is, de proefaflevering anders beoordeelden dan leerlingen die dachten dat 'NOS Headlines' door de NOS gemaakt is. Het kwantitatieve onderzoek is vormgegeven door een vragenlijst. De vragenlijst is terug te vinden in bijlage 1. De resultaten van dit onderzoek worden besproken in hoofdstuk 4.

Zoals in hoofdstuk 1 gesteld is, kunnen de antwoorden op de vragen in de vragenlijst nieuwe inzichten geven, maar wellicht ook nieuwe vragen opleveren. Als leerlingen bijvoorbeeld het montagetempo niet goed beoordeelden, hoe moet de aflevering dan wél worden gemonteerd? Na het kwantitatieve onderzoek was een kwalitatief onderzoek gepland om eventueel nieuwe vragen over *waarom* leerlingen bepaalde reacties hebben gegeven te onderzoeken. Dit onderzoek wordt in hoofdstuk 5 besproken.

4. KWANTITATIEF ONDERZOEK

Tijdens het kwantitatieve onderzoek is geprobeerd antwoorden te vinden op de deelvragen die in de inleiding gesteld zijn. Wie hebben behoefte aan het jongerennieuwsprogramma 'NOS Headlines'? Welke elementen in 'NOS Headlines' beoordelen leerlingen goed? Beoordelen vmbo-leerlingen 'NOS Headlines' anders dan havo- of vwo-leerlingen? Beoordelen jongens de proefaflevering anders dan meisjes? Vinden leerlingen 'NOS Headlines' leuker wanneer zij weten dat het programma door jongeren is gemaakt? Dit hoofdstuk gaat onder andere in op deze vragen. In paragraaf 4.1 wordt allereerst de werkwijze van dit onderzoek beschreven. Vanaf paragraaf 4.2 worden alle resultaten uit het kwantitatieve onderzoek op een rijtje gezet.

4.1 Het onderzoek

Werkwijze Onderzoek

Voordat leerlingen de proefaflevering gingen bekijken, kregen zij allemaal dezelfde uitleg. In deze uitleg stond centraal dat leerlingen gingen kijken naar het nieuwsprogramma 'NOS Headlines' dat op 15 maart 2005 was uitgezonden. Het onderzoek vond plaats in de tweede en derde week van april 2005. Het nieuws dat de leerlingen in de proefaflevering zagen was dus ongeveer van een maand geleden. De leerlingen werd verteld dat de NOS de mening van ieder individu wil weten, om zo te kunnen beoordelen of zij een dergelijk programma landelijk zou kunnen gaan uitzenden. Vervolgens werden de vragenlijsten uitgedeeld. De leerlingen werd gevraagd eerst de achtergrondgegevens ('geslacht', 'leeftijd', 'klas', 'schoolniveau') in te vullen. Daarnaast moesten leerlingen in de vragenlijst per genre aangeven hoe graag zij naar elk genre kijken. De televisiegenres waren: 'detectives', 'Nederlandse soaps', 'buitenlandse soaps', 'actualiteitenrubrieken', 'journaal', 'Nederlandse comedy's', 'buitenlandse comedy's', 'reisprogramma's', 'muziekprogramma's', 'documentaires', 'reallife-programma's', 'buitenlandse dramaserie's', 'Nederlandse dramaserie's', 'sport', 'film', en 'misdadprogramma's'. De leerlingen konden per genre kiezen of ze er 'helemaal niet graag', 'niet graag', 'soms graag/ soms niet graag', 'graag' of 'heel erg graag' naar kijken. Ook moesten de leerlingen invullen hoe vaak zij per week naar zes nieuwsprogramma's kijken. Daarbij is onderscheid gemaakt tussen traditionele en populaire nieuwsprogramma's. Per nieuwsprogramma gaven leerlingen aan of zij het 0-1 keer per week, 2-3 keer per week, 4-5 keer per week, 5-6 keer per week of 6-7 keer per week kijken. Na het invullen van deze gegevens, werd de leerlingen gevraagd de introductietekst door te lezen. Wanneer de leerlingen hiermee klaar waren, werd de videoband met de proefaflevering van 'NOS Headlines' gestart.

Experiment

In elke klas heeft de ene helft een andere vragenlijst gekregen dan de andere helft van de leerlingen. Het verschil in de vragenlijsten kwam naar voren in de introductietekst die de leerlingen lazen voordat ze de proefaflevering van 'NOS Headlines' gingen bekijken. Elke klas werd willekeurig in twee gelijke groepen verdeeld. De lijsten werden aan de leerlingen, die over het algemeen per tweetal in een klas naast elkaar zaten, uitgedeeld door rijen tafels van voren naar achter langs te gaan. Leerlingen die naast elkaar zaten kregen dezelfde vragenlijst waardoor werd voorkomen dat het verschil in de introductietekst werd opgemerkt. Indien in een klas een oneven aantal leerlingen zat, waardoor er van de ene vragenlijst meer werd uitgedeeld dan van de andere vragenlijst, werd dit verschil gelijkgetrokken in een volgende klas.

Het verschil in de introductieteksten is een subtiele manipulatie. Op de ene vragenlijst stond onderstaande introductietekst:

Je gaat nu kijken naar een aflevering van het nieuwsprogramma 'NOS Headlines', uitgezonden op 15 maart 2005. De landelijke omroep wil graag weten of het een goed idee is om dagelijks dit nieuwsprogramma door het hele land uit te zenden. Jouw mening telt! Laat ons eerlijk weten wat je ervan vindt, want onder andere jij bepaalt of dit nieuwsprogramma vanaf volgend jaar uitgezonden gaat worden.

Op de andere vragenlijst stond de volgende introductietekst (ter verduidelijking is nu het verschil vetgedrukt, dit was tijdens het onderzoek niet het geval):

*Je gaat nu kijken naar een aflevering van het nieuwsprogramma 'NOS Headlines', uitgezonden op 15 maart 2005. **Dit nieuwsprogramma wordt door jongeren gemaakt.** De landelijke omroep wil graag weten of het een goed idee is om dagelijks dit nieuwsprogramma door het hele land uit te zenden. Jouw mening telt! Laat ons eerlijk weten wat je ervan vindt, want onder andere jij bepaalt of dit nieuwsprogramma, **gemaakt door jongeren**, vanaf volgend jaar uitgezonden gaat worden.*

Door middel van dit experiment is gekeken in hoeverre de veronderstelde maker van 'NOS Headlines' (jongeren of de NOS) positieve of negatieve invloed uitoefent op de beoordeling van 'NOS Headlines'. Statistische berekeningen zullen moeten uitwijzen of de 'veronderstelde maker van NOS Headlines' een effect heeft op de beoordeling van het programma. Als dit effect optreedt hoeft dat gezien de heterogeniteit van de onderzoeksgroep niet te gelden voor alle leerlingen. Met statistische berekeningen zal ook nagegaan worden of de veronderstelde maker bij de ene groep kijkers een ander effect heeft dan bij de andere groep. De vraag is of de veronderstelde maker enerzijds en het geslacht,

de leeftijd, de klas respectievelijk het schoolniveau van de leerlingen anderzijds een interactie-effect vertonen.

In totaal deden er 516 leerlingen mee aan dit onderzoek. De vragenlijsten van leerlingen die meer dan tien vragen of één of meer achtergrondgegevens (geslacht, leeftijd, klasse, schoolniveau, genres of kijkfrequentie nieuwsprogramma's) niet hadden ingevuld, zijn buiten beschouwing gelaten. Dit waren in totaal zestien vragenlijsten. Van de 500 leerlingen waarvan de vragenlijsten meetellen hebben 249 leerlingen de vragenlijst ingevuld waarin geen informatie werd gegeven over de 'veronderstelde maker' van 'NOS Headlines'. Daarnaast hebben 251 leerlingen de vragenlijst ingevuld waarin staat dat de 'veronderstelde makers' van 'NOS Headlines' jongeren zijn.

Vragenlijst

Nadat de leerlingen hun achtergrondgegevens op de vragenlijst hadden ingevuld, moesten ze vragen over 'NOS Headlines' beantwoorden. Deze vragen hadden betrekking op 'NOS Headlines' over het algemeen, de vormgeving van 'NOS Headlines' en de inhoud van de items in 'NOS Headlines'. Ook zijn er kennisvragen en stellingen over de proefaflevering gesteld.

Algemene vragen over 'NOS Headlines'

Na het zien van de proefaflevering beantwoordden leerlingen de vraag welk item ze het meest en het minst de moeite waard vonden. Ook werd leerlingen gevraagd voor welke leeftijdscategorie ze 'NOS Headlines' geschikt achtten. Door deze vraag te stellen is inzicht verkregen in het antwoord op de vraag of de proefaflevering van 'NOS Headlines' geschikt is voor de doelgroep van 15 tot 19 jaar.

Vormgeving 'NOS Headlines'

Na het invullen van de algemene vragen beantwoordden leerlingen vragen over de vormgeving van 'NOS Headlines'. De leerlingen beoordeelden in dit deel de presentatie van Rik en Iwris. Rik en Iwris werden beoordeeld op hun uitstraling, kleding en manier van praten. Vervolgens moesten leerlingen de dialogen tussen Rik en Iwris beoordelen. Ook beoordeelden leerlingen de stem en toon van de verslaggevers in de items. Na de beoordeling van de presentatie van 'NOS Headlines' moesten leerlingen hun oordeel geven over het decor, de inrichting van de studio en de bewegende beelden op de achtergrond.

Vragen per item uit 'NOS Headlines'

Tijdens dit onderdeel van de vragenlijst beantwoordden leerlingen vragen over de verschillende onderdelen; aankondiging programma, 'Identiteitsbewijs', 'Alcohol en autorijden', 'Tienermoeders', 'Nieuws in het kort', 'Rechtszaak Michael Jackson', 'Voetbalwereld', 'Weer' en de afsluiting. Per item werd gevraagd naar 'totaaloordeel', 'het onderwerp' en 'de manier waarop het onderwerp behandeld wordt'.

Daarnaast beoordeelden leerlingen de aspecten 'jongeren en ouderen in beeld en aan het woord', 'gebruik van cijfers of geschreven teksten', 'montagetempo', 'hoeveelheid informatie', 'muziek' en 'humor', indien ze in het item aan bod kwamen. Doordat de leerlingen bij de meeste items dezelfde onderdelen moesten beoordelen, is het mogelijk om te kijken of iemand bijvoorbeeld wél de muziek in het item over de voetbalwereld goed vond, maar niet te spreken was over de muziek in het item over alcohol en autorijden.

Kennisvragen over 'NOS Headlines'

Nadat leerlingen de verschillende items hadden beoordeeld, moesten zij een aantal kennisvragen beantwoorden. Dit onderdeel van de vragenlijst bestond uit vier meerkeuzevragen over de vier langere items met een nieuwsaanleiding. Deze vragen gingen over de items 'Identiteitsbewijs', 'Alcohol en autorijden', 'Tiernermoeders' en 'Rechtszaak Michael Jackson'. Door het stellen van kennisvragen werd het bijvoorbeeld mogelijk om te kijken of leerlingen de nieuwsfeiten onthielden en in hoeverre het beeldmateriaal niet te veel afleidde van de werkelijke nieuwsaanleiding.

Stellingen over 'NOS Headlines'

Het laatste onderdeel in de vragenlijst bestond uit vijftien stellingen. Deze stellingen hadden als voornaamste functie om te kijken of er een overeenkomst was tussen beoordelingen van de stelling en beoordelingen van de onderdelen van de items. Ter illustratie: een individu kan humor in alle items van 'NOS Headlines' slecht beoordelen, maar bij één van de stellingen aangeven humor wél degelijk belangrijk te vinden in een programma als 'NOS Headlines'. Waarschijnlijk vindt het individu de humor in het programma dan niet goed, maar wel belangrijk in een nieuwsprogramma als 'NOS Headlines'. Op deze manier is geprobeerd zoveel mogelijk gedetailleerde en betrouwbare informatie te verkrijgen over wat leerlingen van de proefaflevering vonden. Door middel van de laatste twee stellingen is de 'kijkintentie website NOS Headlines' en 'kijkbehoefte NOS Headlines' van leerlingen onderzocht. Met deze twee stellingen is onderzocht welke leerlingen de website van 'NOS Headlines' in de toekomst willen bezoeken en welke leerlingen 'NOS Headlines' in de toekomst op televisie willen zien.

Verwerking

Leerlingen beoordeelden in de vragenlijst de onderdelen 'vormgeving NOS Headlines' en 'vragen per item uit NOS Headlines' met een vijfpuntsschaal 'superslecht', 'slecht', 'redelijk', 'goed' tot 'supergoed'. De stellingen over 'NOS Headlines' werden beoordeeld met een vijfpuntsschaal 'helemaal mee oneens', 'oneens', 'niet mee oneens / niet mee eens', 'mee eens' tot 'helemaal mee eens'. Met behulp van een statistisch computerprogramma zijn de resultaten van het kwantitatieve onderzoek verwerkt.

Debriefing

Leerlingen kregen aan het einde van het onderzoek te horen dat de aflevering waarnaar ze hadden gekeken een proefaflevering was. Bovendien werd de leerlingen meegedeeld dat de proefaflevering nooit is uitgezonden op de televisie.

Tijdsduur kwantitatief onderzoek en meewerking scholen

Het bezoeken van scholen tijdens het kwantitatieve onderzoek heeft tien dagen in april 2005 in beslag genomen. De leerlingen kregen de proefaflevering van 'NOS Headlines' dus maximaal een maand na opnamedatum te zien. Per dag is gemiddeld één school bezocht. Op elke school werkten twee klassen van hetzelfde schoolniveau mee. Hieronder volgt een tabel met welke scholen bezocht zijn en welke klassen per school hebben meegewerkt aan het onderzoek.

School	Plaats	Provincie	Klas	Datum onderzoek
Graaf Huyn College	Geleen	Limburg	Twee 4-havo-klassen	Maandag 4 april
Dongemond College	Raamdonksveer	Brabant	Twee 4-vmbo-klassen	Dinsdag 5 april
Thorbecke Scholengemeenschap	Zwolle	Overijssel	Twee 4-vmbo-klassen	Woensdag 6 april
Belcampo	Groningen	Groningen	Twee 4-havo-klassen	Woensdag 6 april
C.S.G Willem van Oranje	Oud Beijerland	Zuid-Holland	Een 4-vmbo-klas Een 4-vwo-klas	Donderdag 7 april
CSG Dingstede	Meppel	Drenthe	Twee 4-havo-klassen	Vrijdag 8 april
Corderius College	Amersfoort	Utrecht	Een 4 vwo-klas Een 5-vwo-klas	Maandag 11 april
S.S.G De Rede	Terneuzen	Zeeland	Twee 4-havo-klassen	Dinsdag 12 april
ORS Lek en Linge	Culemborg	Gelderland	Twee 4-vwo-klassen	Woensdag 13 april
CSG Comenius	Leeuwarden	Friesland	Twee 4-vwo-klassen	Donderdag 14 april
Sint Vitus College	Bussum	Noord-Holland	Twee 5-vwo-klassen	Vrijdag 15 april
ISG Arcus	Lelystad	Flevoland	Twee 4-vmbo-klassen	Vrijdag 15 april

In de volgende paragrafen wordt ingegaan op de resultaten van het kwantitatieve onderzoek.

4.2 Achtergrondkenmerken onderzoeksgroep

4.2.1 *Geslacht leeftijd en opleidingsniveau van de leerling*

Zoals gesteld tellen de vragenlijsten van 500 leerlingen, die de proefaflevering van 'NOS Headlines' hebben bekeken en beoordeeld, mee. De leerlingen die aan het onderzoek meegewerkt hebben, zitten op twaalf middelbare scholen verdeeld over heel Nederland.

In dit onderzoek is gekeken naar de samenhang tussen de verschillende achtergrondkenmerken van leerlingen en de onderzoeksresultaten. Bij de resultaten is onderscheid gemaakt tussen de meningen van 'jongens' en de meningen van 'meisjes'. Van de 500 leerlingen waren 224 leerlingen jongens (44,8%) en 276 leerlingen meisjes (55,2%).

Daarnaast is onderscheid gemaakt tussen de meningen van 14- tot en met 15-jarigen en 16- tot en met 19-jarigen. In een enkel geval is zelfs onderscheid gemaakt tussen drie leeftijdscategorieën: leerlingen van 14 en 15 jaar, leerlingen van 16 jaar en leerlingen van 17 tot en met 19 jaar. De leeftijd van de leerlingen is gemiddeld 16 jaar, 171 leerlingen zijn 14 of 15 jaar en 329 leerlingen zijn 16 tot en met 19 jaar.

Ook is in dit onderzoek gekeken naar meningen van leerlingen uit een bepaalde 'klas' of van een bepaald 'schoolniveau'. Bij de 'klas' van een leerling is onderscheid gemaakt tussen de derde, vierde en vijfde klas. Bij het 'schoolniveau' van een leerling is onderscheid gemaakt tussen vmbo, havo en vwo. Aan dit onderzoek hebben 138 vmbo-leerlingen uit de derde (40 leerlingen) en vierde (98 leerlingen) klas, 194 havo-leerlingen uit de vierde klas en 168 vwo-leerlingen uit de vierde (84 leerlingen) en vijfde (84 leerlingen) klas meegewerkt.

4.2.2 *Samenhang meest geliefde genres en beoordeling 'NOS Headlines'*

Voordat de proefaflevering begon, hebben leerlingen een aantal vragen beantwoord. Zo is gevraagd hoeveel dagen per week en hoeveel uur per dag leerlingen televisie kijken. Uit de resultaten blijkt dat 74% van de leerlingen zeven dagen per week en ongeveer tussen de één en tweeënhalf uur per dag televisie kijkt. Opvallend is dat vmbo'ers gemiddeld vaker en langer in de week televisie kijken dan vwo'ers. Hoe ouder de leerling is of hoe hoger de klas en het schoolniveau van de leerling, des te minder de leerling televisie kijkt.

Ook moesten de leerlingen per televisiegenre aangegeven welke genres zij graag kijken en welke genres zij minder graag kijken. Om het aantal predictoren kleiner te maken, zijn met behulp van een factoranalyse genres die met elkaar verband houden bij elkaar gevoegd. Zo zijn alle genres teruggebracht naar acht genres: 'graag kijken naar journaal en actualiteiten', 'graag kijken naar melodrama' (Nederlandse en buitenlandse soaps, Nederlandse en buitenlandse dramaseries), 'graag kijken naar comedy's' (buitenlandse en binnenlandse), 'graag kijken naar misdaadprogramma's'

(detective en misdaad), 'graag kijken naar reality tv', 'graag kijken naar sport', 'graag kijken naar muziekprogramma's' en 'graag kijken naar reisprogramma's en documentaires'.

In dit onderzoek is gekeken naar de samenhang tussen de meest geliefde genres van leerlingen en de beoordeling van 'NOS Headlines'. Zo is bijvoorbeeld gekeken of leerlingen die van muziekprogramma's houden muziek ook waarderen in 'NOS Headlines'.

Uit de resultaten blijkt dat leerlingen het liefst naar televisiegenres als 'film', 'muziekprogramma's' en 'buitenlandse comedy's' kijken.

4.2.3 Samenhang kijkfrequentie nieuwsprogramma's en beoordeling 'NOS Headlines'

In dit onderzoek is ook gekeken naar de samenhang tussen de kijkfrequentie van leerlingen naar traditionele of populaire nieuwsprogramma's en de beoordeling van 'NOS Headlines'. Zo is bijvoorbeeld gekeken of leerlingen die vaak naar populaire nieuwsprogramma's kijken 'NOS Headlines' hoger beoordeelden dan leerlingen die vaak naar traditionele nieuwsprogramma's kijken. Allereerst is onderzocht hoe vaak leerlingen naar traditionele en populaire nieuwsprogramma's kijken. Leerlingen vulden op de vragenlijst in hoe vaak per week zij naar bepaalde nieuwsprogramma's kijken. Zij moesten voor de traditionele nieuwsprogramma's 'NOS Journaal', 'Jeugdjournaal', 'RTL4 Nieuws' en de populaire nieuwsprogramma's 'SBS Actienieuws', 'Hart van Nederland' en 'RTL Boulevard' aangeven hoe vaak ze er per week naar kijken. Van alle traditionele nieuwsprogramma's kijken leerlingen het meest naar het 'NOS Journaal'. Leerlingen kijken van alle populaire nieuwsprogramma's het meest naar 'Hart van Nederland'.

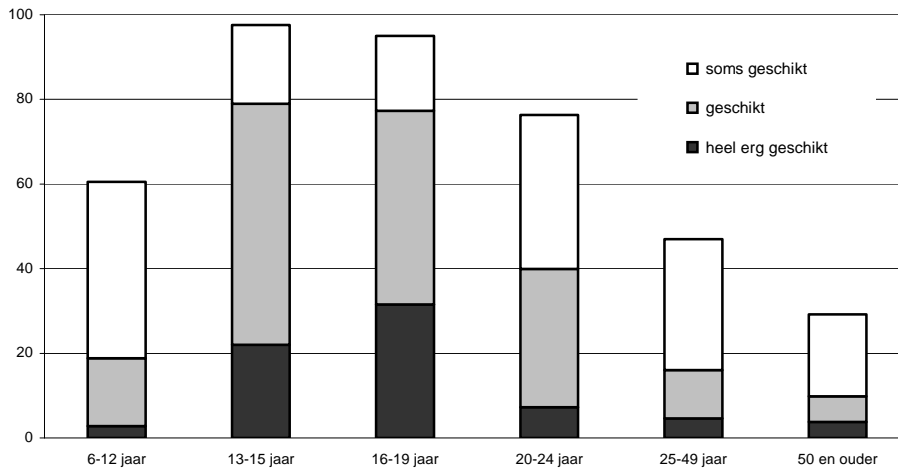
Daarnaast is onderzocht of er verbanden zijn tussen voorkeuren van leerlingen voor bepaalde genres en 'kijkfrequentie nieuwsprogramma's' van leerlingen. Leerlingen die graag naar het genre 'melodrama' kijken, blijken gemiddeld meer te kijken naar het 'Jeugdjournaal', 'SBS Actienieuws', 'Hart van Nederland' en 'RTL Boulevard'. Ze blijken minder vaak te kijken naar het 'NOS Journaal'. Leerlingen die graag kijken naar het journaal en actualiteitenrubrieken kijken gemiddeld meer naar het 'NOS Journaal' en 'RTL Boulevard'. Er werden nauwelijks significante verbanden gevonden tussen de voorkeuren van leerlingen voor bepaalde genres en 'kijkfrequentie RTL4 Nieuws'. Dit betekent dat alle verbanden die werden gevonden door toeval kunnen worden verklaard.

Kortom, verschillende groepen leerlingen hebben in dit onderzoek hun oordeel gegeven over 'NOS Headlines'. Leerlingen kijken graag naar 'buitenlandse comedy's', 'muziekprogramma's' en 'film'. De meeste leerlingen gaven aan weinig nieuws te kijken. De vraag is dan ook wat leerlingen vinden van 'NOS Headlines'. In de volgende paragraaf wordt allereerst stilgestaan bij de vraag of leerlingen 'NOS Headlines' bij hun eigen leeftijdscategorie vinden passen.

4.3 'NOS Headlines': geschikt voor dertien tot negentien jarigen?

In de vragenlijst hebben leerlingen aangegeven voor welke leeftijdscategorie zij 'NOS Headlines' geschikt vonden. In de onderstaande grafiek worden de resultaten hiervan weergegeven.

Grafiek 1: Geschiktheid 'NOS Headlines' leeftijdscategorieën in percentages

De meest interessante leeftijdscategorieën voor dit onderzoek zijn de categorieën 13-15 jaar en 16-19 jaar. Onder deze categorieën valt de doelgroep van 'NOS Headlines'. Uit bovenstaande grafiek blijkt dat het merendeel van de leerlingen 'NOS Headlines' geschikt of zeer geschikt vindt voor deze leeftijdscategorieën.

De leeftijd van leerlingen hangt samen met hun beoordelingen over de geschiktheid van 'NOS Headlines' voor bepaalde leeftijdscategorieën. Hoe ouder de leerling, des te geschikter hij of zij 'NOS Headlines' vindt voor de leeftijdscategorie van 13 tot en met 15 jaar. Hoe ouder de leerling echter is, des te minder geschikt hij of zij 'NOS Headlines' vindt voor 16 tot en met 19-jarigen. Ook het 'schoolniveau' van de leerling hangt samen met de geschiktheid van 'NOS Headlines' voor bepaalde leeftijdscategorieën. Hoe hoger het schoolniveau van de leerling, des te geschikter de leerling 'NOS Headlines' vindt voor de leeftijdscategorie 13 tot en met 15 jaar maar des te minder geschikt voor 16 tot en met 19 jaar.

De meervoudige regressieanalyse geeft echter nieuwe inzichten met behulp van de bètawaarden. Alle bètawaarden die gevonden zijn, geven aan in hoeverre bijvoorbeeld 'leeftijd' of 'schoolniveau' van een leerling, invloed kunnen uitoefenen op de afhankelijke variabelen. De hoogste bètawaarde van een predictor oefent de meeste invloed op een afhankelijke variabele uit. De bètawaarden kunnen niet alles aan de hand van de predictoren verklaren. Slechts 9% van de variantie ($R^2 = 0,094$) met betrekking tot de mening over de geschiktheid van 'NOS Headlines' voor 13- tot en met 15-jarigen kan worden verklaard door de predictoren.

Wanneer leerlingen 'NOS Headlines' voor 16 tot en met 19 jaar geschikt vinden, is de kans groot dat ze het programma ook voor 13 tot en met 15 jaar geschikt vinden (bètawaarde = 0,178). Naast deze predictor kan volgens de analyse ook de 'leeftijd' van de leerling invloed uitoefenen op de afhankelijke variabele (bètawaarde = -0,104). Oftewel, hoe ouder leerlingen zijn, hoe minder geschikt zij 'NOS Headlines' vinden voor 16- tot en met 19-jarigen.

4.4 'NOS Headlines' onder de loep

Leerlingen vinden 'NOS Headlines' geschikt voor jongeren van 13 tot en met 19 jaar. Dat leerlingen het programma voor deze leeftijdsgroep geschikt vinden, wil nog niet zeggen dat ze het programma leuk vinden. In deze paragraaf wordt beschreven hoe leerlingen de items beoordeelden. Daarnaast wordt ingegaan op de vraag hoe leerlingen de onderwerpen die in de items werden aangesneden beoordeelden en wat zij vonden van de manier waarop deze onderwerpen werden behandeld.

4.4.1. Totaaloordelen over de items

Leerlingen moesten aangeven welk item ze het meest en het minst de moeite waard vonden. Leerlingen vonden de items 'Alcohol en autorijden' en 'Tienermoeders' het meest de moeite waard om naar te kijken. De meningen van leerlingen over het item dat leerlingen het minst de moeite waard vonden om naar te kijken waren verdeeld. Opvallend is dat meer dan de helft van de leerlingen aangaf één van de vier korte nieuwsitems het minst de moeite waard te vinden. In de tabel op de volgende pagina zijn deze resultaten weergegeven.

Tabel 1: Items meest en minst de moeite waard

Welk item vinden leerlingen het meest en het minst de moeite waard?***	Item meest de moeite waard	Item minst de moeite waard
Item 1: 'Identiteitsbewijs'	2,6	7,4
Item 2: 'Alcohol en autorijden'	34,9	1,4
Item 3: 'Tienermoeders'	40,1	4,4
Kort Nieuws: 'Videoland gaat voor DVD'	1,0	15,3
Kort Nieuws: 'Illegale computersoftware'	1,2	17,7
Kort Nieuws: 'Roken slechter voor vrouwen'	0,6	5,0
Kort Nieuws: 'Google winstvergroting'	0,8	18,5
Item 4: 'Rechtszaak Michael Jackson'	4,2	3,2
Item 5: 'Voetbalwereld'	14,3	11,1
Weer	0,2	15,9
Totaal	100	100

*** De resultaten in de tabel zijn in percentages weergegeven.

Leerlingen moesten voor elk item een totaaloordeel geven. Ook uit deze beoordelingen blijkt dat leerlingen de items 'Alcohol en autorijden' en 'Tienermoeders' het best beoordeelden. De overige items beoordeelden de leerlingen gemiddeld redelijk. In de tabel op de volgende pagina zijn de gemiddelde beoordelingen van leerlingen op een rij gezet.

Tabel 2: Gemiddelde beoordeling totaaloordeel per item

Beoordeling***	Totaal	Man	Vrouw	14-15 jaar	16-19 jaar	klas 3	klas 4	klas 5	vmbo	havo	vwo
Aankondiging	59,4	55,5	62,6	62,4	58,0	62,5	60,0	55,4	60,7	61,7	55,8
Identiteitsbewijs	59,2	55,9	61,8	61,3	58,1	65,0	60,7	49,7	61,1	61,7	54,7
Alcohol en autorijden	73,0	72,9	73,2	74,3	72,4	75,0	74,2	67,0	73,5	75,9	69,3
Tienermoeders	67,2	54,6	77,3	69,5	66,0	69,2	67,4	65,4	71,3	67,2	63,9
Kort Nieuws	58,0	58,5	57,5	61,2	56,3	60,3	59,4	50,3	59,7	58,7	55,6
Rechtszaak M. Jackson	60,9	57,8	63,5	61,6	60,6	59,6	61,9	57,1	61,7	62,0	59,0
Voetbalwereld	59,7	61,5	58,3	62,9	58,1	70,5	60,4	51,8	65,9	60,8	53,6
Weer	43,9	37,9	48,8	47,3	42,2	49,4	45,1	36,1	50,4	44,9	37,5
Afsluiting	56,0	51,5	59,7	59,1	54,5	59,2	57,4	48,2	58,5	57,9	51,8

*** De gemiddelde beoordeling is weergegeven op een schaal van 0 ('superslecht') tot 100 ('supergoed').

Uit de tabel blijkt dat jongens de meeste items slechter beoordeelden dan meisjes. Alleen de items 'Kort Nieuws' en 'Voetbalwereld' werden gemiddeld hoger beoordeeld door jongens. Oudere leerlingen waren gemiddelde kritischer over de verschillende onderdelen dan jongere leerlingen. De vijfdeklassers gaven een minder positief totaaloordeel per item dan derde- en vierdeklassers. Vierdeklassers beoordeelden gemiddeld de meeste items lager dan derdeklassers. Alleen over het item 'Rechtszaak Michael Jackson' waren vierdeklassers positiever dan derdeklassers. Het verschil is echter minimaal. Vwo-leerlingen gaven voor alle items gemiddeld minder positieve totaaloordeelen dan vmbo- en havo-leerlingen. Opvallend is dat havo-leerlingen 'aankondiging', 'Identiteitsbewijs', 'Alcohol en autorijden' en 'Rechtszaak Michael Jackson' gemiddeld hoger beoordeelden dan vmbo-leerlingen.

4.4.2 Onderwerpen

De makers van 'NOS Headlines' hebben geprobeerd onderwerpen uit te kiezen die bij de belevingswereld van jongeren passen. Wat vonden leerlingen van de gekozen onderwerpen?

Het grootste deel van de leerlingen beoordeelde de onderwerpen 'Identiteitsbewijs', 'Alcohol en autorijden', 'Tienermoeders' en 'Rechtszaak Michael Jackson' goed. Zoals in paragraaf 4.4.1 beschreven beoordeelden jongens het onderwerp 'Tienermoeders' minder goed dan meisjes.

De 3-vmbo'ers waren gemiddeld kritischer het onderwerp 'Rechtszaak Michael Jackson' ten opzichte van andere leerlingen. Vmbo- en havo-leerlingen waren gemiddeld enthousiast over het onderwerp in het item 'Voetbalwereld'. Vwo'ers beoordeelden dit onderwerp slecht.

Leerlingen vonden de gekozen onderwerpen in het blok 'Kort Nieuws' gemiddeld redelijk. Het onderwerp 'Videoland gaat voor de DVD' werd door 42,5% van de derdejaars slecht beoordeeld. In paragraaf 4.10 wordt uitgebreid bij de beoordeling van leerlingen van 'Kort Nieuws' stilgestaan.

4.4.3 Manier waarop onderwerpen behandeld worden

In de items 'Alcohol en autorijden' en 'Tienermoeders' zijn nieuwsfeiten gekoppeld aan een persoonlijk verhaal van een jongere. Door onderwerpen op een 'persoonlijke' manier te behandelen, is getracht het nieuws dichterbij de belevingswereld van jongeren te brengen. Leerlingen beoordeelden de manier waarop de onderwerpen 'Alcohol en autorijden' en 'Tienermoeders' zijn behandeld gemiddeld goed. Hieruit kun je opmaken dat de manier waarop de onderwerpen zijn behandeld tot de verbeelding van leerlingen sprak.

Over de manier waarop de andere onderwerpen zijn behandeld zijn de meningen van de leerlingen verdeeld. Een groot deel van de vwo-leerlingen was hier ontevreden over. Zowel vmbo-leerlingen als havo-leerlingen beoordeelden de manier waarop de onderwerpen behandeld zijn gemiddeld goed.

De meeste leerlingen hebben een redelijke tot positieve indruk van de proefaflevering van 'NOS Headlines'. Dit is belangrijk maar niet doorslaggevend. Het is ook belangrijk dat leerlingen hebben onthouden waar het nieuws over ging. Hierover gaat de volgende paragraaf.

4.5 Onthouden van nieuwsfeiten

De NOS wil niet alleen een nieuwsprogramma voor jongeren maken om jongeren aan te spreken, maar ook om jongeren op de hoogte te houden van het huidige nieuws in Nederland en het buitenland. Wanneer leerlingen de proefaflevering van 'NOS Headlines' leuk vonden, maar de gepresenteerde nieuwsitems niet goed hebben onthouden, is het programma er niet geslaagd om jongeren enige kennis van nieuwsfeiten bij te brengen. Om te kijken in hoeverre leerlingen de nieuwsfeiten in 'NOS Headlines' zouden onthouden, zijn in de vragenlijst vier kennisvragen opgenomen. De antwoorden van de leerlingen op deze vragen geven aan in hoeverre leerlingen het nieuws hebben onthouden. De leerlingen beantwoordden gemiddeld 2,52 van de vier kennisvragen goed.

In tabel op de volgende pagina zijn de meerkeuzevragen weergegeven. Per meerkeuzevraag staat aangegeven hoeveel procent van de leerlingen de vraag correct heeft beantwoord.

Tabel 3: Meerkeuzevragen correct beantwoord

Meerkeuzevragen***	Correct (in %)
<p>Vraag 1: In item 1 werd aan verschillende jongeren gevraagd of zij hun identiteitsbewijs (ID) bij zich hadden. Wat was het nieuws in dit item?</p> <p>a) Er waren veel boetes uitgedeeld aan mensen die geen ID bij zich hadden b) Sinds 1 januari is het verplicht je ID bij je te hebben c) 43% van de Nederlanders van 14 jaar en ouder heeft niet zijn ID op zak d) De jongeren in het item hadden een boete gekregen, omdat ze hun ID niet bij zich hadden</p>	44,6
<p>Vraag 2: In item 2 zag je lfar aan het woord over zijn ongeluk dat hij had gehad na twee flessen rosé. Wat was het nieuws in dit item?</p> <p>a) Steeds meer jongeren verongelukken onder invloed van alcohol b) Breezers zijn verantwoordelijk voor het grote aantal jongeren dat verongelukt c) Hans Hoogervorst, minister van Volksgezondheid Welzijn- en Sport, heeft de prijs van bier en mixdrankjes fors verhoogd d) Hans Hoogervorst, minister van Volksgezondheid Welzijn- en Sport heeft meegedeeld dat uit onderzoek blijkt dat jongeren steeds meer bier, wijn en mixdrankjes drinken</p>	43,0
<p>Vraag 3: In item 3 zag je een tienermoeder aan het woord over haar leven als moeder. Wat was het nieuws in dit item?</p> <p>a) Ondanks een lichte daling onder tienermoeders is de groep van 16 jaar en jonger licht gestegen b) Wegens gebrek aan geld is het voor tienermoeders moeilijk om een crèche te vinden c) Het aantal tienermoeders is gestegen omdat zij nog niet in aanmerking komen voor de morning-afterpil d) Over het algemeen worden tienermoeders door hun vriend verlaten</p>	90,8
<p>Vraag 4: In item 4 zag je de rechtszaak van Michael Jackson. Wat was het nieuws in dit item?</p> <p>a) Michael Jackson verscheen in zijn pyjama in de rechtbank met ernstige rugpijn b) De nep-Michael Jackson stopt met zijn rol wegens de vernederende kritiek van fans c) Het aantal sites voor- en tegen Michael Jackson zijn sinds de rechtszaak gestegen d) Een kroongetuige verliest het vertrouwen van de jury door zijn tegenstrijdige verhalen</p>	74,0

*** De gemarkeerde antwoorden zijn de correcte antwoorden

Uit de tabel blijkt dat de ene meerkeuzevraag makkelijker was dan de andere. De eerste twee vragen zijn door meer dan de helft van de leerlingen fout beantwoord. De derde vraag is door één op de tien leerlingen fout beantwoord. De laatste vraag werd door een kwart van de leerlingen fout beantwoord. Uit de resultaten blijkt dat de opgestoken nieuwskennis van ‘NOS Headlines’ niet samenhangt met de beoordeling van leerlingen van ‘NOS Headlines’.

Het grootste deel van de leerlingen heeft bij meerkeuzevraag 1 het antwoord ‘Sinds 1 januari is het verplicht je ID bij je te hebben’ gekozen. Dit antwoord lijkt op het juiste antwoord. Het feit dat in dit antwoord wordt gesteld is waar, maar het is niet het nieuwsfeit in het item. Het ging er juist om dat 43% van de Nederlanders van veertien jaar en ouder nog steeds geen identiteitsbewijs op zak heeft. Mogelijk hebben de meeste leerlingen niet goed genoeg opgelet of ze dachten te snel het juiste antwoord te weten.

Veel leerlingen hadden de tweede kennisvraag fout. Wellicht werden leerlingen afgeleid door het filmpje na de presentatietekst. Het nieuwsfeit, het verhogen van de prijs van mixdrankjes, wordt namelijk alleen door de presentator meegedeeld. In het filmpje wordt vervolgens stilgestaan bij de gevolgen van alcohol en autorijden. Het filmpje illustreert een situatie die het gevolg kan zijn van te veel alcohol drinken. Dit filmpje is niet direct in verband te brengen met de nieuwsaanleiding. Het is mogelijk dat het filmpje de leerlingen in verwarring heeft gebracht, want 44,4% van alle leerlingen koos voor een nieuwsfeit dat te maken had met het filmpje (een verkeerd antwoord). Slechts 43,0% van leerlingen kon zich de juiste nieuwsaanleiding herinneren. Het merendeel van de havo- en vwo-leerlingen koos voor het juiste antwoord. Meer dan de helft van de vmbo-leerlingen koos het verkeerde antwoord.

De derde meerkeuzevraag over het item 'Tienermoeders' werd door de leerlingen goed gemaakt. Bij de laatste meerkeuzevraag koos 74,0% van de leerlingen voor het juiste antwoord. Ruim 40% van alle vmbo-leerlingen beantwoordde deze vraag fout. Van de havo-leerlingen koos 74,0% voor het juiste antwoord tegenover 86,9% van alle vwo-leerlingen.

Uit de resultaten blijkt onder andere dat vwo-leerlingen over het algemeen vaker het juiste antwoord hebben gekozen dan havo- of vmbo-leerlingen. Dit gegeven wordt door de meervoudige regressieanalyse ondersteund. Deze analyse laat zien dat voornamelijk het 'schoolniveau' (bètawaarde = 0,248) van leerlingen invloed kan uitoefenen op het 'totaal aantal correcte antwoorden'. Hoe hoger het 'schoolniveau' van leerlingen, hoe meer kennisvragen zij correct beantwoordden. Slechts 18% van de variantie (R Square 0,176) met betrekking tot het totale aantal goede antwoorden kan door de predictoren worden verklaard.

Welke predictoren, behalve het schoolniveau van de leerling, beïnvloedden de totaalscore van leerlingen op de kennisvragen? Er is een positief verband gevonden tussen 'totaal aantal correcte antwoorden', 'kijkfrequentie NOS Journaal' en het genre 'journaal en actualiteiten'. Hoe meer leerlingen naar het 'NOS Journaal' of andere actualiteitenprogramma's kijken, des te meer kennisvragen zij goed wisten te beantwoorden. Daarentegen blijkt dat hoe meer leerlingen televisie kijken en hoe liever ze naar 'dramaserie's' en 'muziekprogramma's' kijken, des te minder kennisvragen ze correct hebben beantwoord.

4.6 Kijkbehoefte 'NOS Headlines'

Bijna de helft van de vmbo- en havo-leerlingen vindt 'NOS Headlines' een vernieuwend programma. Hier is slechts 17,9% van de vwo-leerlingen het mee eens. Hoe oordeelden leerlingen over het algemeen over 'NOS Headlines'? Willen zij dit nieuwsprogramma in de toekomst gaan kijken?

Leerlingen beoordeelden alle items gemiddeld met een 3,4 (tussen redelijk en goed in) met een standaardafwijking van 0,4. Uit de meervoudige regressieanalyse blijkt dat wanneer predictoren als 'geslacht', 'leeftijd', 'klas' en 'schoolniveau' tegen elkaar worden afgewogen, 'geslacht' de grootste bètawaarde (0,236) heeft. Dit wil zeggen dat het geslacht van de leerling de grootste invloed kan

uitoefenen op de beoordeling van alle items in 'NOS Headlines'. Zoals eerder gesteld beoordeelden jongens over het algemeen de verschillende items in 'NOS Headlines' minder positief dan meisjes. Daarnaast zijn er verschillen tussen de beoordelingen van jongere en oudere leerlingen. Oudere leerlingen zijn over het algemeen kritischer over de items in 'NOS Headlines' dan jongere leerlingen. Ook de klas en het schoolniveau van de leerling hebben invloed op verschillende beoordelingen. Zo vinden 5-vwo'ers 'NOS Headlines' gemiddeld minder leuk dan 3-vmbo'ers .

Uit bovenstaande resultaten blijkt dat leerlingen verschillend denken over 'NOS Headlines'. Met behulp van de stelling 'Ik zou 'NOS Headlines' op televisie willen zien' is getracht de 'kijkbehoefte NOS Headlines' van leerlingen in kaart te brengen. Bijna de helft van de leerlingen (45,6%) gaf aan 'NOS Headlines' op de televisie te willen zien. Een derde van de leerlingen (29,0%) had geen mening over de stelling. Iets meer dan een kwart van de leerlingen (25,4%) gaf aan geen behoefte te hebben om 'NOS Headlines' op televisie te kijken.

Welke leerlingen zouden graag naar 'NOS Headlines' op televisie willen kijken? In de onderstaande tabel zijn de gemiddelde beoordelingen van leerlingen op een rijtje gezet.

Tabel 4: Gemiddelde beoordeling kijkbehoefte 'NOS Headlines'

Beoordeling***	Totaal	Man	Vrouw	14-15 jaar	16-19 jaar	klas 3	klas 4	klas 5	vmbo	havo	vwo
Kijkbehoefte	54,8	52,7	56,5	61,3	51,4	62,5	58,1	36,3	58,3	61,5	44,2

*** De gemiddelde beoordeling is weergegeven op een schaal van 0 ('helemaal niet graag') tot 100 ('heel erg graag').

Uit de tabel blijkt dat voornamelijk jongens, meisjes, 14- tot en met 15-jarigen, derde- en vierdeklassers en vmbo- en havo-leerlingen neutraal tot positief staan tegenover het kijken van 'NOS Headlines' op televisie. Vooral 5-vwo'ers lijken niet geïnteresseerd te zijn in een programma als 'NOS Headlines'. Hoe ouder de leerling is en hoe hoger de klas en het schoolniveau van de leerling, des te minder graag de leerling 'NOS Headlines' in de toekomst wil gaan kijken. Opvallend is dat havo-leerlingen over het algemeen liever naar 'NOS Headlines' willen kijken dan vmbo-leerlingen.

De meervoudige regressie-analyse geeft nieuwe inzichten in welke leerlingen in de toekomst graag 'NOS Headlines' op de televisie willen zien. Leerlingen die aangaven graag naar genres te kijken als 'melodrama's', 'comedy's', 'misdaadprogramma's', 'reality tv' of 'muziekprogramma's', kijken liever naar 'NOS Headlines' dan leerlingen die deze genres niet interessant vinden. Ook leerlingen die gemiddeld vaker naar het 'Jeugdjournaal', 'SBS Actienieuws' of 'Hart van Nederland' kijken, willen liever naar 'NOS Headlines' kijken dan leerlingen die deze nieuwsprogramma's niet of nauwelijks bekijken.

4.7 Duo-presentatie in 'NOS Headlines'

Zoals in paragraaf 1.2.3 beschreven hebben jongeren behoefte aan een jong en fris duo dat het nieuws presenteert. In 'NOS Headlines' presenteert een jong duo, bestaande uit een man en een vrouw van begin dertig in vrijetijdskleding, het nieuws. Hoe reageerden leerlingen op de duo-presentatie? Vinden de leerlingen een duo-presentatie belangrijk in een nieuwsprogramma als 'NOS Headlines'? Vinden leerlingen het leuk wanneer presentatoren af en toe dialogen met elkaar voeren? De volgende paragrafen gaan op deze vragen in.

4.7.1 Twee presentatoren beter dan één?

Meer dan de helft van alle leerlingen gaf aan het eens te zijn met de stelling: 'Een duo-presentatie maakt een nieuwsprogramma leuker om naar te kijken dan geen of één presentator'. Voornamelijk meisjes, 3-vmbo'ers en havo-leerlingen beoordeelden deze stelling gemiddeld hoger. Wat vonden de leerlingen van de duo-presentatie in 'NOS Headlines'? In onderstaande tabel is de gemiddelde beoordeling van de leerlingen weergegeven.

Tabel 5: Gemiddelde beoordeling duo-presentatie

Beoordeling***	Totaal	Man	Vrouw	klas 3	klas 4	klas 5	vmbo	havo	vwo
Duo-presentatie	59,3	55,6	62,3	63,8	61,0	49,7	63,0	61,9	53,3

*** De gemiddelde beoordeling is weergegeven op een schaal van 0 ('superslecht') tot 100 ('supergoed').

De tabel laat zien dat leerlingen over het algemeen de duo-presentatie in 'NOS Headlines' tussen redelijk en goed in beoordeelden. Meisjes waardeerden de duo-presentatie gemiddeld meer dan jongens. Bovendien geldt dat hoe ouder de leerling is en hoe hoger de klas of het schoolniveau van de leerling, hoe negatiever hij of zij tegenover de duo-presentatie in 'NOS Headlines' staat.

Ook blijken leerlingen die vaker kijken naar nieuwsprogramma's als 'Jeugdjournaal', 'SBS Actienieuws', 'Hart van Nederland' en 'RTL Boulevard' de duo-presentatie leuker te vinden om naar te kijken dan leerlingen die graag naar het 'NOS Journaal' kijken. Wellicht zijn leerlingen die vaker naar populaire nieuwsprogramma's en het 'Jeugdjournaal' kijken, meer gewend aan een duo-presentatie in een nieuwsprogramma dan leerlingen die vaker naar het 'NOS Journaal' kijken.

De leerlingen beoordeelden beide presentatoren gemiddeld tussen redelijk en goed.

4.7.2 Dialogen in de duo-presentatie

De presentatoren voeren in de proefaflevering tweemaal een dialoog. De dialogen tussen de presentatoren werden door leerlingen verschillend beoordeeld. In de onderstaande tabel is de beoordeling van leerlingen over de dialogen tussen Rik en Iwris weergegeven.

Tabel 6: Gemiddelde beoordeling dialogen in 'NOS Headlines'

Beoordeling***	Totaal	Man	Vrouw	klas 3	klas 4	klas 5	vmbo	havo	vwo
Dialogen	48,0	43,7	51,5	59,6	50,2	32,7	58,0	52,2	35,0

*** De gemiddelde beoordeling is weergegeven op een schaal van 0 ('superslecht') tot 100 ('supergoed').

Uit de tabel blijkt dat leerlingen de dialogen in 'NOS Headlines' gemiddeld redelijk hebben beoordeeld. Voornamelijk vwo-leerlingen waren niet positief over de dialogen tussen de presentatoren. Gemiddeld vonden zij de dialogen tussen de presentatoren slecht. Bovendien gaven deze leerlingen gemiddeld aan het oneens te zijn met de stelling: 'Presentatoren maken het nieuws interessanter door hun aankondigingen en gesprekken'. Vmbo- en havo-leerlingen waren ook niet enthousiast over de dialogen tussen de presentatoren, maar ze beoordeelden de dialogen over het algemeen positiever dan vwo-leerlingen. Toch vond het grootste deel van de vmbo- en havo-leerlingen de dialogen tussen Rik en Iwris geen meerwaarde geven aan 'NOS Headlines'.

Ook blijkt dat leerlingen die graag naar het 'NOS Journaal' kijken, de dialogen tussen de presentatoren minder goed beoordeelden. Leerlingen die graag naar andere nieuwsprogramma's kijken, vonden de dialogen tussen de presentatoren gemiddeld beter dan de andere leerlingen. Hoewel leerlingen niet overliepen van enthousiasme voor de dialogen tussen de presentatoren, vond bijna niemand dat de presentatoren te veel hun mening gaven.

4.8 Decor en studio van 'NOS Headlines'

Zoals in paragraaf 1.2.5 beschreven vinden jongeren het visualiseren van nieuws aantrekkelijk. Leerlingen zijn daarom met veel beelden tijdens de presentatie van 'NOS Headlines' geconfronteerd. Terwijl de presentatoren de onderwerpen inleidden, werden op de achtergrond beelden uit het item getoond. Bovendien zaten de presentatoren in een kleurrijke studio. Hoe hebben leerlingen het decor en de studio beoordeeld? De tabel op de volgende pagina geeft de gemiddelde beoordelingen van leerlingen weer.

Tabel 7: Gemiddelde beoordeling decor en studio

Beoordeling***	Totaal	Man	Vrouw	klas 3	klas 4	klas 5	vmbo	havo	vwo
Decor	53,0	48,4	56,8	57,9	53,2	49,7	54,7	54,1	50,3
Inrichting studio	51,2	46,2	55,2	61,9	50,5	49,1	54,4	51,0	48,6
Bewegende beelden op de achtergrond	52,5	49,1	55,3	60,0	53,4	44,7	58,3	53,5	46,5

*** De gemiddelde beoordeling is weergegeven op een schaal van 0 ('superslecht') tot 100 ('supergoed').

Voor het decor van 'NOS Headlines' was gekozen voor een kleurrijke studio waarin twee presentatoren zittend op een bank het nieuws presenteren. Uit bovenstaande tabel blijkt dat het decor, inrichting van de studio en de bewegende beelden op de achtergrond gemiddeld redelijk zijn beoordeeld. Ook over deze onderdelen waren meisjes positiever dan jongens. Tevens geldt dat hoe ouder de leerling en hoe hoger de klas en het schoolniveau van de leerling, des te lager de beoordeling voor desbetreffende onderdelen.

4.9 Jongeren en ouderen aan het woord

Zoals in paragraaf 1.2.6 beschreven zien jongeren in een nieuwsprogramma graag jongeren aan het woord. Jongeren kunnen zich makkelijker verplaatsen in leeftijdsgenoten dan in 'oudere' en 'saaie' deskundigen. In 'NOS Headlines' worden een aantal keren nieuwsfeiten gepresenteerd, gevolgd door reacties of een persoonlijk verhaal van jongeren. Daarnaast komen in 'NOS Headlines' ook een aantal deskundigen aan het woord. Door zowel jongeren als ouderen aan het woord te laten, is onderzocht of leerlingen jongeren in beeld hoger beoordeelden dan ouderen in beeld. In de vragenlijst is de volgende stelling opgenomen: 'Er kwamen te weinig jongeren aan het woord in NOS Headlines'. Meer dan de helft van de leerlingen was het niet met deze stelling eens.

In de proefaflevering van 'NOS Headlines' zijn jongeren op verschillende manieren aan het woord gelaten. Zo zijn jongeren in het item 'Identiteitsbewijs' geïnterviewd. Daarnaast vertellen jongeren in de items 'Alcohol en autorijden' en 'Tiernermoeders' hun persoonlijke verhaal. Opvallend is dat leerlingen de manier waarop de onderwerpen behandeld worden juist in deze items goed beoordeelden. De tabel op de volgende pagina illustreert dat leerlingen 'jongeren aan het woord' gemiddeld hoger beoordeelden dan 'ouderen aan het woord'.

Tabel 8: *Gemiddelde beoordeling jongeren en ouderen aan het woord*

Beoordeling***	Jongeren aan het woord	Ouderen aan het woord
'Identiteitsbewijs'	61,6	49,5
'Alcohol en autorijden'	67,2	53,2
'Tienermoeders'	64,7	X
Totaal gemiddelde beoordelingen	64,5	51,35

*** De gemiddelde beoordeling is weergegeven op een schaal van 0 ('superslecht') tot 100 ('supergoed').

Uit alle items blijkt dat leerlingen over het algemeen jongere mensen beter beoordeelden dan deskundigen. Toch is er een verschil tussen de beoordelingen van de leerlingen. Zo beoordeelden oudere leerlingen van een hoger schoolniveau 'jongeren aan het woord' in het item 'Identiteitsbewijs' lager dan jongere leerlingen van een lager schoolniveau.

Bekende mensen

In de proefaflevering kwamen in de items 'Rechtszaak Michael Jackson' en 'Voetbalwereld' een aantal bekende mensen, namelijk profvoetballers, een voetbaltrainer, talkshow-presentator David Letterman en een acteur aan het woord. Hoewel de bekende mensen qua leeftijd onder de groep 'ouderen' vallen, waardeerden de meeste leerlingen hen wel. Opvallend was dat vwo-leerlingen gemiddeld minder enthousiast waren over 'bekende voetballers en trainer aan het woord' dan andere leerlingen. Daarnaast waardeerden vmbo'ers David Letterman in het item 'Rechtszaak Michael Jackson' gemiddeld neutraal, terwijl de rest van de leerlingen David Letterman juist goed vond. Hoewel meningen tussen leerlingen verschilden gaven leerlingen over het algemeen aan jongeren en bekende personen in nieuwsitems te waarderen.

4.10 Kort Nieuws

Uit de paragraaf 4.4.3 bleek dat leerlingen het prettig vinden als nieuws een persoonlijk tintje krijgt door bijvoorbeeld een persoonlijk verhaal aan een nieuwsfeit te koppelen. In het blok 'Kort Nieuws' is alleen ruimte voor korte nieuwsfeiten. Over het algemeen beoordeelden leerlingen 'Kort Nieuws', de onderwerpen en de manier waarop de onderwerpen behandeld werden redelijk. Vooral vwo-leerlingen waren kritischer over 'Kort Nieuws'. In de tabel op de volgende pagina zijn daarom de gemiddelde beoordelingen van 'Kort Nieuws' door vmbo-, havo- en vwo-leerlingen weergegeven.

Tabel 9: Gemiddelde beoordeling ‘Kort Nieuws’

Beoordeling***	Totaal	Man	Vrouw	klas 3	klas 4	klas 5	vmbo	havo	vwo
Kort Nieuws	58,0	58,5	57,5	60,3	59,4	50,3	59,7	58,7	55,6
Onderwerpen Kort Nieuws	50,6	50,3	50,9	48,8	51,5	47,3	49,6	52,1	49,7
Manier waarop onderwerpen behandeld worden	56,4	55,4	57,2	59,4	58,8	44,0	60,0	59,3	50,0

De gemiddelde beoordeling is weergegeven op een schaal van 0 ('superslecht') tot 100 ('supergoed').

Opvallend is dat jongens ‘Kort Nieuws’ gemiddeld hoger beoordeelden dan meisjes. Toch waardeerden meisjes de manier waarop de onderwerpen werden behandeld hoger dan jongens. Het gaat hierbij om minimale verschillen. Vmbo-leerlingen beoordeelden ‘Kort Nieuws’ en de manier waarop deze onderwerpen werden behandeld gemiddeld het hoogst. Daarnaast valt op dat vierdeklassers en havo-leerlingen gemiddeld de hoogste beoordeling gaven voor de onderwerpen in ‘Kort Nieuws’. Vwo-leerlingen beoordeelden ‘Kort Nieuws’ redelijk. Zij gaven voor alle onderdelen gemiddeld de minst positieve beoordeling.

De verklaring waarom vwo-leerlingen zo kritisch zijn over ‘Kort Nieuws’, is wellicht terug te vinden in de beoordeling over de hoeveelheid informatie in het item. De hoeveelheid informatie in ‘Kort Nieuws’ werd door het merendeel van de leerlingen redelijk beoordeeld. Gemiddeld beoordeelden meisjes de hoeveelheid informatie in ‘Kort Nieuws’ goed. Bijna een kwart van de 4- en 5-vwo’ers beoordeelde de hoeveelheid informatie in ‘Kort Nieuws’ slecht. Van deze leerlingen vond 38,7% de hoeveelheid informatie in ‘Kort Nieuws’ redelijk.

Ook voor de beoordeling van ‘Kort Nieuws’ geldt dat hoe ouder de leerling of hoe hoger de klas of het schoolniveau van de leerling, hoe minder goed de leerling ‘Kort Nieuws’ beoordeelde. Toch lieten ook jongere vmbo- en havo-leerlingen zich niet buitengewoon positief uit over ‘Kort Nieuws’.

4.11 Muziek

Muziek en nieuws blijken uit dit onderzoek een succesvolle combinatie te zijn. Ongeveer driekwart van de leerlingen vindt muziek thuishoren in een nieuwsprogramma. De meeste leerlingen vonden niet dat muziek afleidde van het nieuws, muziek ondersteunt nieuws juist op een positieve manier. Welke items met muziek waardeerden leerlingen?

In de proefaflevering van ‘NOS Headlines’ is op verschillende manieren muziek gebruikt. Bij de aankondiging van het programma en het item ‘Voetbalwereld’ is muziek gebruikt om de aandacht van de kijker te trekken. In het item ‘Alcohol en autorijden’ en ‘Tienermoeders’ ondersteunt de muziek de

beelden die leerlingen te zien kregen. In de onderstaande tabel wordt de gemiddelde beoordeling van de muziek per item weergegeven.

Tabel 10: Gemiddelde beoordeling muziek

Beoordeling***	Totaal	Man	Vrouw	klas 3	klas 4	klas 5	vmbo	havo	vwo
‘Alcohol en autorijden’	61,1	60,0	62,0	65,4	62,4	53,6	61,9	64,7	56,4
‘Tienermoeders’	57,1	48,8	64,0	57,7	57,6	54,8	57,9	59,9	53,3
‘Voetbalwereld’	65,5	63,1	67,5	68,8	66,4	59,8	66,7	69,3	60,1

*** De gemiddelde beoordeling is weergegeven op een schaal van 0 (‘superslecht’) tot 100 (‘supergoed’).

De beoordelingen van leerlingen over de verschillende soorten muziek in de items van ‘NOS Headlines’ sluiten aan bij wat je zou verwachten. Het merendeel van de leerlingen beoordeelde de muziek in de items tussen redelijk en goed.

Bij de beoordeling van de muziek speelden ‘leeftijd’, ‘klas’ en ‘schoolniveau’ een grote rol. Hoewel bijna geen enkele leerling de muziek in het item ‘Alcohol en autorijden’ slecht vond, waren vwo-leerlingen kritischer over de muziek dan havisten. Havo-leerlingen waren positiever over de muziek in dit item dan de vmbo-leerlingen. Het babymuziekje in ‘Tienermoeders’ werd voornamelijk meer gewaardeerd door meisjes. De muziek in het item ‘Voetbalwereld’ werd gemiddeld het hoogst beoordeeld door derdeklassers. Tijdens dit item hoorden leerlingen populaire top-40 muziek. Opvallend is dat er een positief verband is tussen leerlingen die graag naar muziekprogramma’s kijken en de beoordeling van muziek in ‘NOS Headlines’. Leerlingen die graag naar muziekprogramma’s kijken, beoordeelden de muziek in ‘NOS Headlines’ beter dan de andere leerlingen.

4.12 Montagetempo

Zoals in paragraaf 1.2.9 beschreven hebben jongeren behoefte aan afwisseling. Onder afwisseling wordt niet alleen afwisseling van nieuws verstaan, maar ook het afwisselen van formats in items. In ‘NOS Headlines’ is onder andere gebruik gemaakt van verschillende montagetempo’s. Willen jongeren snelle beelden die voorbij flitsen, houden jongeren van rustige beelden of draait het juist om een combinatie hiervan?

In de proefaflevering van ‘NOS Headlines’ zijn verschillende montagetempo’s gebruikt. Het grootste verschil in montagetempo zit tussen het item ‘Tienermoeders’ en het item ‘Voetbalwereld’. Het item

'Voetbalwereld' bestaat vooral uit snelle flitsende beelden, terwijl het item 'Tienermoeders' uit rustige beelden bestaat. In onderstaande tabel zijn de gemiddelde beoordelingen van verschillende leerlingen over het montagetempo in de verschillende items weergegeven.

Tabel 11: Gemiddelde beoordeling montagetempo

Beoordeling***	Totaal	Man	Vrouw	klas 3	klas 4	klas 5
'Identiteitsbewijs'	60,8	58,7	62,4	61,3	61,6	56,5
'Alcohol en autorijden'	63,4	60,5	65,8	63,8	64,0	60,7
'Tienermoeders'	60,5	56,0	64,1	60,6	61,0	58,0
'Kort Nieuws'	57,8	57,5	58,0	61,3	58,8	51,2
'Rechtszaak Michael Jackson'	59,8	56,6	62,3	60,6	60,0	58,0
'Voetbalwereld'	59,0	56,5	61,0	70,6	59,3	51,8

*** De gemiddelde beoordeling is weergegeven op een schaal van 0 ('superslecht') tot 100 ('supergoed').

Uit de tabel blijkt dat leerlingen alle montagetempo's gemiddeld tussen redelijk en goed beoordeelden. Het merendeel van de leerlingen waardeerde zowel het snelle montagetempo in het item 'Voetbalwereld', als het trage montagetempo in 'Tienermoeders'. Leerlingen zijn over het algemeen het meest enthousiast over het montagetempo in 'Alcohol en autorijden'. Meer dan de helft van de leerlingen beoordeelde het montagetempo in dit item goed.

Opvallend is dat meisjes het montagetempo in alle items gemiddeld hoger beoordeelden dan jongens. Alleen voor het montagetempo in 'Kort Nieuws', 'Tienermoeders' en in 'Rechtszaak Michael Jackson' geldt: hoe hoger de klas van de leerling, des te negatiever het montagetempo in deze items werd beoordeeld.

Daarnaast was 66,8% van de leerlingen het oneens met de stelling dat de items in 'NOS Headlines' te lang duurden. Hiermee stelden de leerlingen dat ze de items niet te lang vonden duren. Wellicht vonden leerlingen de items zelfs te kort of te weinig informatie bevatten. In de volgende paragraaf wordt hier dieper op ingegaan.

4.13 Hoeveelheid informatie

Het merendeel van de vwo-leerlingen voelde zich als kijker van 'NOS Headlines' niet serieus genomen. Jongens, oudere leerlingen en leerlingen van een hoger schoolniveau stonden gemiddeld neutraal tegenover de stelling dat de kijker door 'NOS Headlines' serieus wordt genomen.

Jongeren hebben behoefte aan achtergrondinformatie in een nieuwsprogramma. Leerlingen hebben per item beoordeeld of er voldoende informatie in het item werd gegeven. Leerlingen reageerden verschillend op de vraag of er genoeg achtergrondinformatie in de items werd verstrekt. Opvallend is dat ongeveer een derde van de 4- en 5-vwo'ers de achtergrondinformatie die werd gegeven in 'NOS Headlines' niet voldoende vond. Jongens, leerlingen van 16 tot en met 19 jaar en leerlingen uit de vierde klas beoordeelden de hoeveelheid achtergrondinformatie redelijk. Voornamelijk vmbo- en havo-leerlingen vonden de hoeveelheid achtergrondinformatie in de items goed. Onderstaande tabel geeft de gemiddelde beoordelingen van vmbo-, havo- en vwo-leerlingen over de hoeveelheid informatie in de items weer.

Tabel 12: Gemiddelde beoordeling hoeveelheid informatie

Beoordeling***	Totaal	Man	Vrouw	vmbo	havo	vwo
'Identiteitsbewijs'	60,4	57,6	62,6	63,6	63,4	54,2
'Alcohol en autorijden'	63,7	61,8	65,1	66,7	66,5	57,9
'Tienermoeders'	59,8	55,2	63,5	60,9	62,8	55,5
'Kort Nieuws'	55,3	54,8	55,7	59,6	56,8	50,0
'Rechtszaak van Michael Jackson'	59,1	56,1	61,5	59,4	63,3	54,0
'Voetbalwereld'	56,4	55,5	57,1	61,6	60,4	47,3

*** De gemiddelde beoordeling is weergegeven op een schaal van 0 ('superslecht') tot 100 ('supergoed').

Uit bovenstaande tabel blijkt dat leerlingen de hoeveelheid informatie in het item 'Alcohol en autorijden' en het item 'Identiteitsbewijs' gemiddeld het hoogst waardeerden. Leerlingen beoordeelden de hoeveelheid informatie in 'Kort Nieuws' en in het item 'Voetbalwereld' gemiddeld het laagst. Hoewel het item 'Voetbalwereld' geen nieuwsaanleiding had, vonden de meeste leerlingen

de hoeveelheid informatie in het item redelijk. Voornamelijk vwo-leerlingen waren minder tevreden over de hoeveelheid informatie in dit item.

Meisjes waardeerden in alle items de hoeveelheid informatie hoger dan jongens. Vwo-leerlingen beoordeelden de hoeveelheid informatie in alle items kritischer dan andere leerlingen. Opvallend is dat havo-leerlingen de hoeveelheid informatie in 'Tienermoeders' en 'Rechtszaak Michael Jackson' hoger beoordeelden dan vmbo-leerlingen. Ook blijkt uit de resultaten dat leerlingen die vaker naar het 'NOS Journaal' kijken, over het algemeen minder tevreden waren over de hoeveelheid achtergrondinformatie in de items.

4.14 Cijfers en geschreven teksten in beeld

Nieuws kan door presentatieteksten en persoonlijke verhalen op jongeren worden overgebracht, maar ook door cijfers of geschreven teksten in beeld. Door op verschillende manieren informatie over te brengen, voorkom je eentonigheid. In drie items in 'NOS Headlines' is op verschillende manieren gebruik gemaakt van cijfers en geschreven teksten in beeld. In het item 'Alcohol en autorijden' illustreerden de cijfers het aantal biertjes dat Ifar dronk. In 'Tienermoeders' gaven de geschreven teksten in beeld aanvullende informatie over de gemoedstoestand van Ruby. In het item 'Voetbalwereld' werden geschreven teksten gebruikt om het item sneller en afwisselender te maken.

Ruim een derde van de leerlingen was het eens met de stelling 'Ik vond het leuk dat er af en toe cijfers en geschreven teksten in beeld kwamen'. Vooral meisjes, vmbo- en havo-leerlingen waren enthousiast over de cijfers en geschreven teksten in beeld. De overige leerlingen waren neutraler over de cijfers en geschreven teksten in beeld. De tabel op de volgende pagina geeft de gemiddelde beoordeling van leerlingen over de cijfers en geschreven teksten weer.

Tabel 13: *Gemiddelde beoordeling cijfers en geschreven teksten in beeld*

Beoordeling***	Totaal	Man	Vrouw	vmbo	havo	vwo
Cijfers in beeld in 'Alcohol en Autorijden'	67,9	64,7	70,5	70,6	69,7	63,5
Geschreven teksten In 'Tienermoeders'	57,2	49,1	63,8	58,7	58,5	54,5
Geschreven teksten In 'Voetbalwereld'	57,2	49,1	63,8	58,7	58,5	54,5

*** De gemiddelde beoordeling is weergegeven op een schaal van 0 ('superslecht') tot 100 ('supergoed').

Uit de bovenstaande tabel blijkt dat het gebruik van cijfers en geschreven teksten in beeld door alle leerlingen gemiddeld tussen redelijk en goed werd beoordeeld. De leerlingen beoordeelden de cijfers die in 'Alcohol en autorijden' in beeld kwamen gemiddeld beter dan de geschreven teksten die in 'Tienermoeders' en 'Voetbalwereld' te zien waren. Meer dan de helft van de leerlingen beoordeelde het gebruik van cijfers in het item 'Alcohol en autorijden' goed tot supergoed. Meisjes, vmbo- en havo-leerlingen waren enthousiaster over de cijfers in 'Alcohol en autorijden' dan de andere leerlingen.

Het gebruik van geschreven teksten ter aanvullende informatie in 'Tienermoeders' werd over het algemeen redelijk gewaardeerd. Voornamelijk meisjes waren wel enthousiast over de geschreven teksten. Meer dan de helft van de meisjes beoordeelde de geschreven teksten in 'Tienermoeders' goed tot supergoed. Het merendeel van de leerlingen beoordeelde ook de geschreven teksten in het item 'Voetbalwereld' redelijk. Jongens en vwo-leerlingen waren het minst tevreden over de geschreven teksten in 'Voetbalwereld'.

4.15 Humor

Zoals beschreven in paragraaf 1.2.11 stellen jongeren humor in een nieuwsprogramma op prijs. Ook in dit onderzoek gaf 60,6% van de leerlingen aan humor belangrijk te vinden in een nieuwsprogramma als 'NOS Headlines'. De mening van 5-vwo'ers over humor in 'NOS Headlines' is verdeeld. Meer dan de helft van de vwo-leerlingen vond humor thuis horen in een nieuwsprogramma. Daarentegen gaf bijna een kwart van de 5-vwo'ers aan humor niet belangrijk te vinden in een programma als 'NOS Headlines'.

De vraag is welke vorm van humor jongeren leuk vinden. In de proefaflevering van 'NOS Headlines' is in drie items geprobeerd humor te brengen. Het blijft een lastige taak om te achterhalen wat jongeren leuke humor vinden, omdat niet iedereen dezelfde humor heeft. De tabel op de volgende pagina geeft de beoordeling van vmbo-, havo- en vwo-leerlingen over humor in de verschillende items weer.

Tabel 14: *Gemiddelde beoordeling humor*

Beoordeling***	Totaal	Man	Vrouw	vmbo	havo	vwo
'Identiteitsbewijs'	50,3	50,0	50,5	57,4	53,6	40,6
'Alcohol en autorijden'	68,0	77,2	64,6	69,2	74,6	59,4
'Rechtszaak Michael Jackson'	56,6	58,4	57,6	60,2	60,8	51,8

*** De gemiddelde beoordeling is weergegeven op een schaal van 0 ('superslecht') tot 100 ('supergoed').

De tabel laat zien dat leerlingen de humor in 'Identiteitsbewijs', namelijk een geïnterviewde jongen die onverwacht een sneeuwbal tegen zijn hoofd krijgt, erg gevarieerd beoordeelden. Sommige leerlingen vonden de humor leuk, sommigen waardeerden het niet. Gemiddeld beoordeelden leerlingen deze humor redelijk.

Leerlingen vonden de humor in de andere twee items leuker dan in het item over het identiteitsbewijs. Vooral de humor in 'Alcohol en autorijden' werd door de meeste leerlingen gewaardeerd. Jongens beoordeelden de humor in dit item gemiddeld hoger dan meisjes. Havo-leerlingen waren enthousiaster over de humor in 'Alcohol en autorijden' dan vmbo- en vwo-leerlingen. Vwo-leerlingen stelden zich het meest kritisch op. Zij beoordeelden de humor in 'Rechtszaak Michael Jackson' gemiddeld tussen redelijk en goed gewaardeerd. Ook hier gaven vwo-leerlingen gemiddeld de laagste beoordeling.

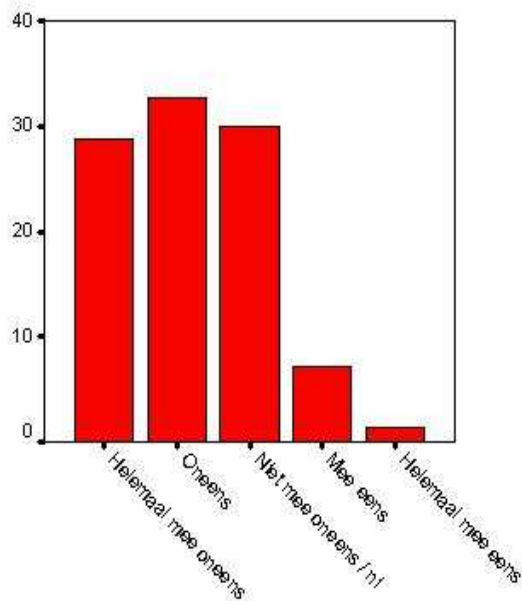
Opvallend is dat leerlingen die graag naar comedy's kijken geen hogere beoordeling voor het element humor in 'NOS Headlines' gaven dan andere leerlingen.

4.16 Interactiviteit

Zoals in paragraaf 1.2.13 beschreven willen jongeren nieuws snacken. Ze willen snel even de headlines lezen. Internet kan hier een ideaal middel voor zijn. Toch lijken leerlingen uit dit onderzoek niet direct geïnteresseerd in de website van 'NOS Headlines'.

De verwijzing naar de website in de proefaflevering van 'NOS Headlines' werd door 44,6% van de leerlingen redelijk beoordeeld. Ruim een derde van alle leerlingen beoordeelde de verwijzing naar de website goed. Zoals het staafdiagram op de volgende pagina laat zien is de 'kijkintentie' van de leerlingen om de website van 'NOS Headlines' te bezoeken erg klein. Slechts 8,7% van alle leerlingen gaf aan zeker te weten de website van 'NOS Headlines' in de toekomst te gaan bezoeken.

Grafiek 2: Kijkintentie website 'NOS Headlines' in percentages

Voornamelijk vwo-leerlingen gaven aan niet geïnteresseerd te zijn in de website van 'NOS Headlines'. Logischerwijs wordt dit veroorzaakt doordat zij 'NOS Headlines' een minder leuk programma vinden dan vmbo- en havo-leerlingen. Hoe ouder de leerling en hoe hoger de klas en het schoolniveau van de leerling, des te negatiever de leerling tegenover het bezoeken van de website van 'NOS Headlines' staat. Daarnaast gaven vooral jongens aan niet geïnteresseerd te zijn in de website van 'NOS Headlines'. Uit de meeste resultaten bleek dat jongens sowieso kritischer over 'NOS Headlines' waren dan meisjes. Meisjes, leerlingen van 13 tot en met 15 jaar, vmbo- en havo-leerlingen gaven voornamelijk aan neutraal tegenover het bezoeken van de website van 'NOS Headlines' te staan. De mogelijkheid om eigen nieuws naar de redactie van 'NOS Headlines' te mailen werd wél gewaardeerd. Bijna de helft van de leerlingen vond het goed dat de mogelijkheid bestaat om eigen nieuws naar de redactie te mailen. De meeste 4- en 5-vwo'ers gaven aan niet geïnteresseerd te zijn in de mogelijkheid om eigen nieuws te mailen. Meisjes beoordeelden de mogelijkheid om eigen nieuws te mailen positiever dan jongens.

4.17 Voor-en-door jongeren concept

De items van 'NOS Headlines' zijn op één item na gemaakt door leerlingen van de School voor Journalistiek in Utrecht en in Zwolle. Zoals eerder gesteld kreeg de ene helft van de leerlingen de ene vragenlijst en de andere helft van de leerlingen de andere vragenlijst. In de ene introductietekst stond vermeld dat 'NOS Headlines' door jongeren is gemaakt. In de andere vragenlijst stond niets over de maker van het programma vermeld. Aangezien het programma 'NOS Headlines' heet, denken leerlingen waarschijnlijk dat het programma is gemaakt door de NOS. De vraag is of leerlingen die

ervan uitgingen dat de makers van 'NOS Headlines' jongeren zijn, het programma anders beoordeelden dan leerlingen die ervan uitgingen dat de maker de NOS is.

Er zijn significante verbanden gevonden tussen 'veronderstelde makers NOS Headlines', 'kijkintentie website NOS Headlines' en 'kijkbehoefte NOS Headlines'. Leerlingen die dachten dat 'NOS Headlines' door jongeren is gemaakt, willen de website van 'NOS Headlines' gemiddeld eerder bezoeken, dan leerlingen die dachten dat 'NOS Headlines' door de NOS gemaakt is. Ditzelfde geldt voor 'kijkbehoefte NOS Headlines'. Wanneer leerlingen hebben gelezen dat de makers van 'NOS Headlines' jongeren zijn, wordt de 'kijkbehoefte NOS Headlines' groter. In de onderstaande tabel is de kijkbehoefte van leerlingen die denken dat 'NOS Headlines' door jongeren gemaakt is en de kijkbehoefte van leerlingen die denken dat 'NOS Headlines' door de NOS gemaakt is, weergegeven.

Tabel 15: *Kijkbehoefte 'NOS Headlines'*

Kijkbehoefte 'NOS Headlines'***	Veronderstelde makers Jongeren	Veronderstelde maker NOS	Totaal
Helemaal niet graag	20	35	55
Niet graag	33	39	72
Neutraal	75	70	145
Graag	92	86	178
Heel erg graag	31	19	50
Totaal	251	249	500

*** De resultaten in de tabel zijn in absolute aantallen weergegeven.

Uit de bovenstaande tabel blijkt dat 123 van de 251 leerlingen die hebben gelezen dat jongeren de makers van 'NOS Headlines' zijn het programma in de toekomst willen kijken. Van de 249 leerlingen die denken dat 'NOS Headlines' door de NOS is gemaakt, willen 105 leerlingen 'NOS Headlines' in de toekomst bekijken.

De t-test bevestigt dit resultaat. Met een t-test is achterhaald of de 'kijkbehoefte NOS Headlines' van leerlingen die denken dat de 'veronderstelde makers' van 'NOS Headlines' jongeren zijn, verschilt van leerlingen die denken dat de 'veronderstelde maker' de NOS is. Wanneer 'veronderstelde maker' en 'kijkbehoefte NOS Headlines' significant zijn, betekent dit dat er wel degelijk verschillen zijn tussen de beoordelingen van beide groepen. Deze verschillen kunnen dan niet alleen door toeval worden verklaard. De t-test laat zien dat 'veronderstelde makers' en 'kijkbehoefte NOS Headlines' significant zijn (sig. 2-tailed = 0,010). Hieruit blijkt nogmaals dat de 'kijkbehoefte NOS Headlines' van leerlingen die denken dat de 'NOS Headlines' door jongeren gemaakt is, verschilt van de leerlingen die denken dat 'NOS Headlines' door de NOS gemaakt is.

De vraag is wie deze leerlingen zijn. Welke achtergrondkenmerken van leerlingen die denken dat de 'veronderstelde makers' jongeren zijn, kunnen de 'kijkbehoefte NOS Headlines' beïnvloeden? Met behulp van een variantie-analyse is een interactie-effect gevonden tussen 'veronderstelde maker' en 'lft3'. De predictor 'lft3' bestaat uit drie verschillende leeftijdsgroepen. Dit zijn leerlingen van 14 en 15 jaar, leerlingen van 16 jaar en leerlingen van 17 tot en met 19 jaar. Het interactie-effect tussen 'veronderstelde maker' en 'lft3' laat zien dat verschillende leeftijden van leerlingen een verklaring kunnen geven voor de vraag waarom leerlingen die denken dat 'NOS Headlines' door jongeren is gemaakt, eerder naar 'NOS Headlines' willen kijken.

In onderstaande tabel wordt weergegeven hoe leerlingen uit verschillende leeftijdscategorieën gemiddeld 'kijkbehoefte NOS Headlines' beoordeelden. Daarbij is gekeken naar de beoordeling van leerlingen die dachten dat de 'veronderstelde makers' jongeren waren, en naar de beoordeling van jongeren die dachten dat de 'veronderstelde maker' de NOS was.

Tabel 16: *Kijkbehoefte 'NOS Headlines' per leeftijdscategorie gesplitst naar 'veronderstelde maker'*

Beoordeling*** Kijkbehoefte 'NOS Headlines' per leeftijdsgroep gesplitst naar 'veronderstelde makers'***	Veronderstelde maker Jongeren	Veronderstelde maker NOS
Leeftijdscategorie 14-15 jaar	3,7	3,2
Leeftijdscategorie 16 jaar	3,3	3,0
Leeftijdscategorie 17-19 jaar	2,8	3,1
Totaal	251	249

*** De gemiddelde beoordeling is weergegeven op een schaal van 1 ('helemaal niet graag') tot 5 ('heel erg graag').

** *Afhankelijke variabele 'Kijkbehoefte NOS Headlines'

Uit bovenstaande tabel blijkt dat leerlingen over het algemeen redelijk graag of graag naar 'NOS Headlines' in de toekomst willen kijken. De 'kijkbehoefte NOS Headlines' is groter onder leerlingen van 14 tot en met 16 jaar die denken dat 'NOS Headlines' door jongeren is gemaakt. De 'kijkbehoefte NOS Headlines' van leerlingen van 17 tot en met 19 jaar is groter naarmate zij denken dat 'NOS Headlines' is gemaakt door de NOS. Kortom, jongere leerlingen (tot en met 16 jaar) gaven aan in de toekomst eerder naar 'NOS Headlines' te willen kijken wanneer zij lasen dat het programma door jongeren gemaakt is. Oudere leerlingen (van 17 tot en met 19 jaar) gaven aan eerder naar 'NOS Headlines' te willen kijken wanneer zij dachten dat het programma door de NOS is gemaakt.

Het kwantitatieve onderzoek heeft nieuwe vragen opgeleverd. Zoals in de inleiding gesteld zou, indien bepaalde vragen onbeantwoord zouden blijven, een vervolgonderzoek plaatsvinden. Het volgende hoofdstuk gaat in op het kwalitatieve onderzoek.

5. KWALITATIEF ONDERZOEK

In dit hoofdstuk wordt het vervolgonderzoek op het kwantitatieve onderzoek beschreven. In paragraaf 5.1 wordt de aanleiding van het onderzoek beschreven. Paragraaf 5.2 gaat in op de onderzoeksmethode, de werkwijze van het onderzoek en de verwerking van het onderzoek. Paragraaf 5.3 beschrijft de resultaten uit het kwalitatieve onderzoek.

5.1 Inleiding

Tijdens het kwantitatieve onderzoek zijn allerlei resultaten verkregen. Leerlingen reageerden soms verschillend op de proefaflevering van 'NOS Headlines'. Dit is waarschijnlijk te verklaren door de heterogeniteit van de groep. Vooral het verschil tussen de beoordeling van vmbo-, havo- en vwo-leerlingen was groot. De resultaten uit het kwantitatieve onderzoek gaven inzichten in de beoordeling van leerlingen over 'NOS Headlines', maar leverden ook vragen op. Is het verschil tussen de beoordeling van een vmbo-leerling en een vwo-leerling werkelijk groot? Zoeken vwo-leerlingen wellicht andere elementen in een nieuwsprogramma dan vmbo-leerlingen? Waarom geven leerlingen (tot en met 16 jaar) aan liever naar 'NOS Headlines' te kijken wanneer het programma door jongeren is gemaakt? Om onder andere deze vragen te beantwoorden wordt een vervolgonderzoek gedaan.

Door middel van een kwalitatief onderzoek zullen groepsdiscussies met kleine groepen leerlingen worden gehouden, zogenoemde focusgroepen. In dit onderzoek wordt vooral onderzocht *waarom* leerlingen bepaalde antwoorden tijdens het kwantitatieve onderzoek hebben gegeven. Waarom beoordeelden leerlingen bepaalde elementen uit 'NOS Headlines' positief of negatief? Ook wordt gekeken of leerlingen bepaalde elementen liever anders uitgewerkt zouden willen zien.

Onderzoeksvraag

In dit kwalitatieve onderzoek staat de volgende onderzoeksvraag centraal:

Waarom beoordelen leerlingen uit de focusgroepen bepaalde elementen uit 'NOS Headlines' positief of negatief en welke verbeterpunten dragen zij voor het programma aan? In hoeverre komen onderzoeksresultaten van het kwalitatieve onderzoek overeen met de resultaten uit het kwantitatieve onderzoek?

Deelvragen

De volgende deelvragen zijn door middel van groepsdiscussies onderzocht:

Algemeen

Allereerst zal de leerlingen gevraagd worden wat hun algemene beeld is van 'NOS Headlines'. Dit leidt tot de volgende deelvraag:

- *Wat is de algemene indruk van leerlingen van 'NOS Headlines'?*

Leeftijdscategorieën

Uit het kwantitatieve onderzoek bleek dat leerlingen 'NOS Headlines' het meest geschikt achten voor de leeftijdsgroepen 13-15 en 16-19 jaar. De volgende deelvraag wordt onderzocht:

- *Vinden leerlingen 'NOS Headlines' geschikt voor hun eigen leeftijdscategorie?*

Voor-en-door jongeren

Tijdens het kwantitatieve onderzoek is een experiment gedaan. Uit de resultaten van het experiment bleek dat leerlingen van 14-16 jaar die dachten dat 'NOS Headlines' door jongeren is gemaakt, in de toekomst eerder naar 'NOS Headlines' wilden kijken dan leeftijdsgenoten die dachten dat 'NOS Headlines' door de NOS is gemaakt. In het kwantitatieve onderzoek is door middel van een experiment het effect van de veronderstelde maker van 'NOS Headlines' onderzocht. In dit onderzoek wordt leerlingen gevraagd wat zij ervan vinden wanneer 'NOS Headlines' door jongeren is gemaakt. De volgende deelvraag is opgesteld:

- *Waarderen leerlingen het wanneer 'NOS Headlines' door jongeren gemaakt zal worden?*

Decor studio

Tijdens het kwantitatieve onderzoek werd het 'decor' door leerlingen voornamelijk redelijk beoordeeld. Opvallend was dat 3-vmbo'ers de inrichting van de studio slecht beoordeelden. Vierde- en vijfdeklassers van het vwo waren het meest kritisch over het 'decor' en over de 'bewegende beelden op de achtergrond'. De volgende deelvraag zal onderzocht worden:

- *Wat vinden leerlingen van het decor en hoe zien zij het decor van 'NOS Headlines' eventueel anders?*

Duo-presentatie en dialogen

Een groot deel van de leerlingen uit het kwantitatieve onderzoek beoordeelde de duo-presentatie redelijk tot goed. Voornamelijk vmbo- en havo-leerlingen beoordeelden de dialogen tussen de presentatoren redelijk tot goed. Het merendeel van 4- en 5-vwo'ers beoordeelde de dialogen tussen de presentatoren slecht. Aan de hand van deze resultaten is de volgende deelvraag opgesteld:

- *Wat vinden leerlingen van de duo-presentatie en de dialogen die door de presentatoren worden gevoerd? Denken leerlingen dat een duo-presentatie met dialogen tussen de presentatoren meerwaarde heeft voor een programma als 'NOS Headlines'?*

Onderwerpen

Uit het kwantitatieve onderzoek bleek dat de meeste leerlingen de onderwerpen over het algemeen duidelijk en begrijpelijk vonden. Uit de resultaten bleek dat de meeste leerlingen de onderwerpen 'Identiteitsbewijs', 'Alcohol en autorijden', 'Tienermoeders' en 'Rechtszaak Michael Jackson' leuk vonden. Over het algemeen waren meisjes enthousiaster over de onderwerpen dan jongens. Zo beoordeelden jongens het onderwerp 'Tienermoeders' slechter dan meisjes. Misschien is 'Tienermoeders' in de beleving van jongens een meisjesonderwerp. De 3-vmo'ers waren minder enthousiast over de onderwerpen die in 'Identiteitsbewijs' en 'Rechtszaak Michael Jackson' behandeld werden. Vwo-leerlingen interesseerden zich het minst voor het onderwerp 'Voetbalwereld'. Wellicht interesseerden vwo-leerlingen die deelnamen aan het kwantitatieve onderzoek zich niet in voetbal of ze vinden deze sport niet passen in een nieuwsprogramma voor jongeren. De volgende deelvraag zal onderzocht worden:

- *Wat vinden leerlingen van de onderwerpen in 'NOS Headlines'? Welke onderwerpen zien leerlingen graag behandeld in een nieuwsprogramma voor hun eigen leeftijdscategorie?*

Verschillende formats

Uit het kwantitatieve onderzoek bleek dat leerlingen items met verschillende formats gelijk beoordeelden. De elementen in het item 'Rechtszaak Michael Jackson' zijn in ieder geval niet opvallend beter of slechter beoordeeld dan de elementen in bijvoorbeeld het item 'Tienermoeders' en 'Alcohol en autorijden'. Dit leidt tot de volgende deelvraag:

- *Hoe beoordelen leerlingen de verschillende formats in 'NOS Headlines' en welk format spreekt de leerlingen het meeste aan?*

Kort Nieuws

Het 'Kort Nieuws' werd door leerlingen uit het kwantitatieve onderzoek redelijk beoordeeld. Het is opmerkelijk dat uit het rapport 'De toekomst van het nieuws' blijkt dat jongeren van kort en snel nieuws houden, terwijl de korte nieuwsberichten in 'NOS Headlines' over het algemeen een minder goede beoordeling kregen dan de langere items.⁸⁵ Hebben jongeren überhaupt wel behoefte aan een

---

⁸⁵ Adolfsson, Van Vossen, Costera Meijer, *De toekomst van het nieuws*, 79.

blok 'Kort Nieuws'? Of hebben ze wel behoefte aan 'Kort Nieuws', maar moet het anders gebracht worden? De volgende deelvraag is opgesteld:

- *Wat vinden leerlingen van het blok 'Kort Nieuws'? Vinden leerlingen dat 'Kort Nieuws' in een jongerennieuwsprogramma thuishoort?*

Visualiteit

Uit het kwantitatieve onderzoek bleek dat leerlingen gemiddeld 'bewegende beelden op de achtergrond' in de presentatie van 'NOS Headlines' tussen redelijk en goed beoordeelden. Een derde van de 4- en 5-vwo'ers beoordeelde 'bewegende beelden op de achtergrond' slecht.

Het 'weer', waarbij geen weerkaart wordt getoond, vonden leerlingen die deelnamen aan het kwantitatieve onderzoek matig. 'Weer zonder beelden' vond bijna de helft van de leerlingen slecht. In de groepsdiscussies zal dieper ingegaan worden op het belang van beelden in 'NOS Headlines'. De volgende deelvraag is opgesteld:

- *Wat vinden leerlingen van het gebruikte beeldmateriaal in 'NOS Headlines'?*

Jongeren aan het woord

Aangezien uit het kwantitatieve onderzoek bleek dat de deskundige van politie IJsselland niet bijzonder goed is beoordeeld, wordt tijdens de groepsdiscussies vooral ingegaan op de vraag wat leerlingen van de deskundige vinden en waarom ze dat vinden. Vonden ze de man goed en betrouwbaar overkomen of vonden ze hem juist irritant en zien ze liever een ander persoon op zijn plaats? Daarnaast bleek uit het kwantitatieve onderzoek dat leerlingen 'jongeren aan het woord' hoger beoordeelden dan 'ouderen aan het woord'. In de groepsdiscussies wordt achterhaald hoeveel belang leerlingen hechten aan 'jongeren aan het woord'. Dit leidt tot de volgende deelvraag:

- *Vinden leerlingen het belangrijk dat jongeren aan het woord komen in 'NOS Headlines'? Hoe beoordelen zij de jongeren en ouderen die in 'NOS Headlines' aan het woord komen?*

Cijfers en geschreven teksten

Uit het kwantitatieve onderzoek bleek dat de meeste leerlingen vooral cijfers en niet zozeer de geschreven teksten in de items van 'NOS Headlines' waardeerden. De positieve beoordeling voor het gebruik van cijfers in het item 'Alcohol en autorijden' is wellicht te verklaren. Tijdens de scène dat Ifar allemaal biertjes dronk, werd het liedje 'Born to be wild' van Steppenwolf gedraaid. Het geheel van cijfers, Ifar die biertjes dronk en de muziek op de achtergrond kunnen bij de leerlingen humoristisch overgekomen zijn. Humor blijkt in een programma als 'NOS Headlines' belangrijk te zijn.

In hoeverre moet het nieuws worden ondersteund door cijfers en geschreven teksten in beeld? De volgende deelvraag is opgesteld:

- *Wat vinden leerlingen van de cijfers en geschreven teksten in beeld in 'NOS Headlines'? In hoeverre hebben zij behoefte aan cijfers en geschreven teksten in beeld?*

Montagetempo

In de verschillende items zaten verschillende montagesnelheden. Zo lag bijvoorbeeld de montagesnelheid in het item 'Voetbalwereld' opvallend hoger dan de montagesnelheid in het item 'Tienermoeders'. Het merendeel van de leerlingen dat meewerkte aan het kwantitatieve onderzoek lijkt afwisseling in montagetempo's in een nieuwsprogramma te waarderen. De volgende deelvraag zal tijdens dit onderzoek onderzocht worden:

- *Welke montagetempo's beoordelen leerlingen positief of negatief? In hoeverre waarderen zij de afwisseling in montagetempo's in 'NOS Headlines'?*

Hoeveelheid informatie

Een derde van de leerlingen dat meewerkte aan het kwantitatieve onderzoek was het eens met de stelling 'Er werd genoeg achtergrondinformatie over de verschillende onderwerpen in de items gegeven'. Een derde van de leerlingen was neutraal ten opzichte van deze stelling. Opvallend is dat leerlingen die vaker naar het 'NOS Journaal' kijken, over het algemeen minder tevreden waren over de hoeveelheid achtergrondinformatie in de items.

Jongens, oudere leerlingen en leerlingen van een hoger schoolniveau voelden zich als kijkers gemiddeld minder serieus genomen door 'NOS Headlines' dan de andere leerlingen. Wellicht voelden deze jongeren zich minder serieus genomen, doordat zij behoefte hebben aan een nieuwsprogramma met meer informatie. Vwo'ers scoorden op alle items gemiddeld het laagst op 'hoeveelheid informatie'. Zij beoordeelden vooral 'hoeveelheid informatie' in het item 'Voetbalwereld' laag. Wellicht kwam dit door het feit dat dit item geen nieuwsaanleiding bevatte. In de groepsdiscussies is achterhaald of vwo-leerlingen behoefte hebben aan meer informatie in 'NOS Headlines' dan andere leerlingen. Dit leidt tot de volgende deelvraag:

- *Zijn leerlingen tevreden met de hoeveelheid informatie in 'NOS Headlines'?*

Muziek in item

Uit het kwantitatieve onderzoek bleek dat leerlingen muziek belangrijk vinden in een programma als 'NOS Headlines'. Het is echter de vraag welke muziek leerlingen in het programma vinden passen en

hoe muziek volgens hen in 'NOS Headlines' moet worden verwerkt. De volgende deelvraag is opgesteld:

- *Welke muziek willen leerlingen horen in 'NOS Headlines' en op welke manier moet muziek in het programma worden verwerkt?*

Humor

Uit het kwantitatieve onderzoek bleek dat de meeste leerlingen humor belangrijk vinden in een programma als 'NOS Headlines'. Vwo-leerlingen bleken iets sceptischer tegenover humor in 'NOS Headlines' te staan. Het is de vraag wat leerlingen onder goede humor verstaan en in welke mate zij vinden dat humor in een jongerennieuwsprogramma moet voorkomen.

- *Waarderen leerlingen de humor in 'NOS Headlines'? Op welke manier vinden zij dat humor in het programma moet voorkomen?*

Interactiviteit

Uit het kwantitatieve onderzoek bleek dat tweederde van alle leerlingen geen interesse heeft om de website van 'NOS Headlines' in de toekomst te bezoeken. Voornamelijk meisjes, leerlingen van 13 tot en met 15 jaar, vmbo- en havo-leerlingen gaven aan neutraal tegenover het bezoeken van de website van 'NOS Headlines' te staan. Deze leerlingen weten nog niet of ze de website zullen gaan bezoeken. Dat betekent niet dat ze niet in de website geïnteresseerd zijn. Wellicht willen leerlingen afwachten wat het programma hen brengt, om vervolgens te beslissen of zij meer informatie over bepaalde onderwerpen willen hebben, waardoor zij de website vervolgens gaan bezoeken.

Bijna de helft van de leerlingen waardeerde wél de mogelijkheid om eigen nieuws naar de redactie te mailen. Leerlingen kunnen wel enthousiast zijn over de mogelijkheid om eigen nieuws te mailen, maar de vraag is of ze er ook werkelijk gebruik van zouden willen maken.

In de groepsdiscussies zal de leerlingen gevraagd worden waarom ze wel of niet de website van 'NOS Headlines' willen bezoeken en of ze de mogelijkheid zouden benutten om eigen nieuws naar de redactie te mailen. De volgende deelvraag is opgesteld:

- *Waarom willen leerlingen wel of niet de website van 'NOS Headlines' bezoeken en waarom zullen zij wel of niet gebruik maken van de mogelijkheid om eigen nieuws naar de redactie te mailen?*

5.2 Het onderzoek

Focusgroepen

Zoals gesteld wordt in het kwalitatieve onderzoek gewerkt met focusgroepen. Focusgroepen kunnen, in tegenstelling tot kwantitatief onderzoek, voor een dynamischer en gevoeliger resultaat in een onderzoek zorgen. Binnen focusgroepen zie je vaak een verschuiving van effectvragen naar interpretatievragen.⁸⁶ Tijdens het kwalitatieve onderzoek wordt geprobeerd tegenstrijdige resultaten uit het kwantitatieve onderzoek te interpreteren. Er wordt getracht bepaalde meningen en gedachten van leerlingen uit het kwantitatieve onderzoek helder te krijgen. Daarnaast geven leerlingen uit de focusgroepen hun mening over 'NOS Headlines'. Zij krijgen de ruimte om verbeterpunten voor 'NOS Headlines' aan te dragen. Doordat je als onderzoeker direct betrokken bent bij de reacties van de geïnterviewden, kun je met de juiste sturing een duidelijk beeld verschaffen van wat de leerlingen werkelijk vinden en denken.

Werkwijze onderzoek

De focusgroepen werden geleid door een gespreksleider. De discussies en gesprekken die tijdens de focusgroepen ontstonden, zijn schriftelijk – door een notulist – en visueel vastgelegd met behulp van een camera. De camera stond op een afstand van de leerlingen die deelnamen aan de groepsdiscussies, om te voorkomen dat de aanwezigheid van de camera een druk op leerlingen zou uitoefenen om sociaal-wenselijke antwoorden te geven. Doordat alle gesprekken zijn opgenomen is in dit onderzoek gewerkt met de 'originele' gesprekken. Op deze manier is geprobeerd om op een zo objectief mogelijke wijze de meningen van de leerlingen te interpreteren. Tijdens de opname van de groepsdiscussies was niet altijd duidelijk welke leerling wat zei. Daarom zijn alle gesprekken ook door een notulist vastgelegd.

Allereerst werd de leerlingen gevraagd achtergrondgegevens (geslacht, leeftijd en schoolniveau) in te vullen op een korte vragenlijst. Deze achtergrondgegevens helpen om de mening van de leerling in de juiste groep te plaatsen, bijvoorbeeld de groep van zestienjarigen. Na het invullen van de vragenlijst kregen de leerlingen de proefaflevering van 'NOS Headlines' van 15 maart 2005 te zien, waarna met hen een discussie over het programma werd gevoerd. Aangezien het onderzoek ongeveer anderhalve maand later plaats vond, keken de leerlingen naar oude nieuwsberichten. Per focusgroep was ongeveer een uur gereserveerd. De interviews zelf namen ongeveer 40 minuten in beslag.

Tijdens het kwalitatieve onderzoek is het experiment niet uitgevoerd. Voorafgaand aan de groepsdiscussies is de leerlingen niets verteld over de maker van 'NOS Headlines'. Aan de leerlingen is gevraagd wat ze er van zouden vinden wanneer het programma door jongeren gemaakt zou zijn. Door deze vraag en mede door de naam van het programma werd geïmpliceerd dat 'NOS Headlines' door de NOS is gemaakt. Doordat geen enkele leerling na deze vraag opmerkte of 'NOS Headlines'

---

⁸⁶ Hansen A., et al, *Mass communication research methods*, (Basingstoke, 1998), 257-263.

door jongeren gemaakt was, is er vanuit gegaan dat de leerlingen de indruk kregen dat het programma door de NOS gemaakt is.

In de groepsdiscussies lag de concentratie op de belangrijkste vragen die voortkwamen uit de resultaten van het kwantitatieve onderzoek. Gedurende de interviews is gebruik gemaakt van een topiclijst met onderwerpen. Deze lijst is aan de hand van bovenstaande deelvragen opgesteld en vormde de leidraad tijdens de focusgroepen. Voor de volledige topiclijst wordt verwezen naar bijlage 2.

Het aantal groepsdiscussies was van te voren nog niet vastgesteld. Het streven was om door te gaan met focusgroepen, totdat er geen nieuwe informatie meer boven zou komen. Na ongeveer negen focusgroepen was dit doel bereikt. Voor de letterlijke uitwerkingen van deze gesprekken wordt verwezen naar bijlage 3.

Leerlingen kregen aan het einde van het onderzoek te horen dat de aflevering waarnaar ze hadden gekeken een proefaflevering was. Bovendien werd de leerlingen meegedeeld dat de proefaflevering nooit is uitgezonden op de televisie.

Verwerking

De gegevens zijn met behulp van een data-matrix geanalyseerd. Alle antwoorden van leerlingen zijn per onderdeel en element gesorteerd. Vervolgens zijn deze antwoorden per schoolniveau geordend. Op deze manier werd het mogelijk om overzicht te krijgen over bijvoorbeeld de reacties van alle vmbo-leerlingen op de vragen over de inrichting van de studio.

Omvang onderzoek

Aan het kwalitatieve onderzoek hebben drie scholen meegewerkt, te weten het 'Corderius College' te Amersfoort, 'ORS Lek en Linge' te Culemborg en 'ISG Arcus' te Lelystad. Deze scholen hebben ook meegewerkt aan het kwantitatieve onderzoek. Tijdens het kwalitatieve onderzoek hebben nieuwe klassen van deze scholen aan het onderzoek meegewerkt. Het bezoeken van scholen tijdens het kwalitatieve onderzoek heeft op vier dagen, namelijk 19, 28 april 2005 en 10, 18 mei 2005, plaatsgevonden.

Er zijn negen interviews gehouden. Elke focusgroep bestond uit vier leerlingen van hetzelfde schoolniveau. Hierdoor konden leerlingen van verschillende schoolniveaus geen invloed op elkaar uitoefenen. Getracht is door leerlingen van hetzelfde schoolniveau bij elkaar te zetten de kans op beïnvloeding door middel van sociale druk zo klein mogelijk te maken. Door het aantal leerlingen per focusgroep klein te houden, is geprobeerd tot een duidelijk beeld te komen van elk individu. Het kleine aantal leerlingen zorgde voor een goed klimaat om met de groep te discussiëren over de proefaflevering.

Aan dit onderzoek hebben vier leerlingen uit 3-vmbo en 33 leerlingen uit 4-vmbo, 4-havo en 4-vwo meegedaan, waarvan 14 jongens en 21 meisjes. Slechts op één school, het 'Corderius College', werkte

in plaats van een 4-vmbo-klas een 3-vmbo-klas aan het onderzoek mee. Er hebben vijf jongens en zeven meisjes van het vmbo, vijf jongens en zeven meisjes van de havo, en vier jongens en negen meisjes van het vwo meegewerkt. Zeventien leerlingen vielen in de leeftijdscategorie 14-15 jaar en twintig leerlingen vielen in de leeftijdscategorie 16-19 jaar.

5.3 Resultaten

In deze paragraaf worden de reacties van jongeren op het programma per element en onderdeel van 'NOS Headlines' beschreven. Daarbij is onderscheid gemaakt tussen de verschillende schoolniveaus van de leerlingen, namelijk vmbo, havo en vwo, omdat uit de resultaten van het kwantitatieve onderzoek bleek dat de meningen van leerlingen van verschillende schoolniveaus geregeld van elkaar verschilden.

5.3.1 Algemene indruk

In de vragenlijst moesten leerlingen aangeven welk item ze het meest en het minst de moeite waard vonden. Uit het kwantitatieve onderzoek bleek dat leerlingen de items 'Alcohol en autorijden' en 'Tienermoeders' het meest de moeite waard vonden. Zij vonden drie van de vier items uit het blok 'Kort Nieuws' het minst de moeite waard. Leerlingen uit het kwalitatieve onderzoek vonden ook de items 'Alcohol en autorijden' en 'Tienermoeders' het meest de moeite waard. Zij vonden het item 'Voetbalwereld' en het item 'Google winstvergroting' het minst de moeite waard.

De eerste vraag die tijdens de groepsdiscussies werd gesteld, was: "Wat was jullie eerste indruk van NOS Headlines?". De leerlingen moesten om de beurt in het kort hun eerste reactie geven.

Vmbo: 'Leuk en interessant!'

Alle vmbo-leerlingen, zowel jongens als meisjes, hadden een goede indruk van het programma. Ze vonden het programma leuk en interessant. Een enkeling vond het programma te oppervlakkig. Van sommige onderwerpen zouden leerlingen wel wat meer willen weten.

Mingus (15, Culemborg): "Ik vond het wel interessant. Veel dingen die veel voorkomen in Nederland."

Nick: (15, Amersfoort): "Erg leuk, die samenstelling ook, het is anders dan normaal, heb het nog nooit gezien."

Mart (16, Culemborg): "Ik vond het programma te snel, ze gingen er niet echt diep op in."

Havo: 'Leuk! Écht voor jongeren!'

Over het algemeen vonden de havo-leerlingen 'NOS Headlines' leuk en interessant om naar te kijken. Op een enkeling na vonden ze het programma echt gericht op jongeren. Een aantal leerlingen merkte op het programma soms oppervlakkig te vinden.

Vwo: 'Een leuk, maar te oppervlakkig programma...'

Over het algemeen hadden de vwo-leerlingen een redelijke indruk van 'NOS Headlines'. De meeste leerlingen vonden de onderwerpen leuk en interessant, echt geschikt voor jongeren. Het programma vonden ze goed te volgen en het viel hen op dat het taalgebruik niet moeilijk was. Ze vonden het programma best leuk, alleen veel leerlingen vonden het te oppervlakkig. Het programma had meer diepgang mogen hebben.

Een enkeling vond dat er te weinig tempo in bepaalde items zat, bijvoorbeeld in het item 'Tienermoeders'. Daarnaast vonden bijna alle leerlingen 'Kort Nieuws' veel te oppervlakkig.

Een aantal leerlingen vond de duo-presentatie en de dialogen tussen de presentatoren een beetje nep. Sommigen vonden de achtergrondbeelden storend, anderen vonden deze beelden juist leuk.

5.3.2 Leeftijdscategorieën

Tijdens de groepsdiscussies is de leerlingen gevraagd of ze het programma voor zichzelf bestemd vonden en waarom wel of niet. Daarnaast is de leerlingen gevraagd of ze behoefte hebben aan nieuwsprogramma voor hun eigen leeftijdscategorie.

Vmbo: 'Bijna alle onderwerpen geschikt voor eigen leeftijdscategorie'

De vmbo-leerlingen vonden 'NOS Headlines' geschikt voor hun eigen leeftijdscategorie. Over het algemeen is onder de vmbo-leerling behoefte aan een nieuwsprogramma voor jongeren.

Sommige leerlingen merkten op dat niet *alle* onderwerpen bij hun leeftijdscategorie pasten. Volgens hen had het item 'Alcohol en autorijden' ook anders ingevuld kunnen worden:

Nissa (15, Lelystad): "Wat er naar mijn idee meer speelt onder jongeren is scootersimulatie."

Henk (16, Lelystad): "Iets in het algemeen over jongeren en alcohol zou ook kunnen."

Havo: 'NOS Headlines geschikt voor eigen leeftijdscategorie'

Op één havo-leerling na vonden alle leerlingen het programma voor hun eigen leeftijdscategorie bestemd. Over het algemeen is onder de havo-leerlingen behoefte aan een nieuwsprogramma voor hun eigen leeftijdscategorie.

Vwo is verdeeld

De vwo-leerlingen waren nogal verdeeld over de vraag voor welke leeftijdscategorie ze het programma geschikt vonden. Ongeveer de helft van de leerlingen vond het programma zeker geschikt voor hun eigen leeftijdscategorie. Dit deel gaf aan echt behoefte aan een programma als 'NOS Headlines' te hebben. De andere helft van de leerlingen gaf aan het programma voor een jonger publiek geschikt te achten.

5.3.3 Voor en door jongeren

In de groepsdiscussies is de leerlingen gevraagd wat zij er van zouden vinden als 'NOS Headlines' door jongeren gemaakt zou worden.

Vmbo reageert verdeeld: 'Misschien een mix van professionals en jongeren'

De vmbo-leerlingen reageerden verdeeld op de vraag of ze het leuk zouden vinden als 'NOS Headlines' door jongeren gemaakt zou worden. De meeste vmbo-leerlingen gaven aan dat het ze best leuk lijkt wanneer jongeren zelf het programma presenteren of interviews doen. De productie moet alleen wel door professionals gedaan worden.

Een paar jongens en meisjes waren geen voorstander van het idee dat het programma mede door jongeren gemaakt zou worden. Ze zouden jongeren niet serieus nemen.

Nick (15, Amersfoort): "Lijkt me erg rommelig."

Ilse: (14, Amersfoort): "Ik heb liever oudere mensen met meer ervaring."

Nathalie (15, Amersfoort): "Een mix van onderwerpen die jongeren bedenken. Professionals moeten het programma maken."

Sofie (17, Culemborg): "Het lijkt mij wel leuk als jongeren zouden presenteren of interviewen."

Henk (16, Lelystad): "Misschien kunnen jongeren uitleggen wat Balkenende zegt."

Nissa (15, Lelystad): "Is een goeie, ik hoor vaak wel dingen, maar het blijft niet hangen."

Priscilla (16, Lelystad): "Maar wel als bijvoorbeeld iemand uit Irak het zelf zegt."

Nissa: (15, Lelystad): "Ze interviewen meestal oudere mensen, da's dus niets aan."

Ook verdeeldheid onder havo-leerlingen

De havo-leerlingen reageerden eveneens zeer verdeeld op de vraag of ze het zouden waarderen wanneer 'NOS Headlines' door jongeren gemaakt zou worden. Ongeveer de helft van de leerlingen lijkt het leuk als er jongeren meewerken aan het programma, omdat jongeren het meer vanuit hun ogen zien. Jongeren zouden andere onderwerpen aankaarten dan volwassenen. De andere helft van de leerlingen gaf aan dat het onprofessioneel over zou komen wanneer jongeren het programma zouden maken.

Mithril (17, Culemborg): "Laat alsjeblieft iemand die er verstand van heeft het nieuws maken. Op school maken wij ook wel leuke items, maar voor zo'n programma slaat dat toch nergens op."

Een aantal jongeren gaf aan dat het wel leuk zou zijn als jongeren mee zouden denken over de inhoud van het programma. Het programma moet wel door professionals gemaakt worden, maar jongeren kunnen zich volgens hen best bemoeien met de uitwerking ervan.

Faranak (17, Amersfoort): "Ik denk dat 't me meer zou aanspreken.(...). Zij zien het meer vanuit onze ogen."

Vwo: 'Deskundigen zijn nodig'

De meeste vwo-leerlingen gaven aan dat je de productie van het programma beter aan ervaren mensen over kunt laten. Veel leerlingen merkten op dat ze jongeren niet gauw serieus zouden nemen.

Manju (15, Lelystad): "Jongeren neem je niet zo gauw serieus, deskundige mensen neem je wel meer serieus."

Toch lijkt het een groot aantal leerlingen leuk wanneer jongeren meewerken aan het programma, alleen als ze enthousiast genoeg zijn. Deskundigen zijn wel nodig.

Murat (15, Lelystad): "Alleen als de jeugd écht enthousiast overkomt. Dat ze niet gaan klooiën."

Jennifer (17, Amersfoort): "Ik zou een vaste rubriek door jongeren laten maken. Een vaste groep die elke week wat doet."

Anouk (15, Culemborg): "Wanneer er een festival is of zo, iets van cultuur, dan is het wel leuk om jongeren te laten vertellen."

5.3.4 Decor / Studio: visualiteit

Tijdens de groepsdiscussies is de leerlingen gevraagd wat ze van het decor vonden. Beoordeelden zij het decor ook redelijk, of juist (heel) slecht of (heel) goed? Als het decor er anders uit zou moeten zien, hoe zou het er dan *wel* uit moeten zien en *waarom*?

Vmbo: 'Die bewegende beelden waren afleidend!'

De meeste vmbo-leerlingen vonden de bewegende beelden op de achtergrond te druk en daardoor afleidend. Een enkeling merkte op dat een stilstaand beeld leuker zou zijn. Slechts een klein aantal vmbo-leerlingen vond de bewegende beelden leuk.

Havo: 'Decor niet écht bijzonder...'

Over het algemeen vonden de havo-leerlingen het decor niet echt bijzonder. Sommigen vonden het decor saai en de achtergrondbeelden afleidend. Het decor mag wel wat gezelliger en knusser.

De leerlingen vonden het wel goed dat de presentatie binnen in een studio was opgenomen. Van hen hoeft de presentatie niet op locatie opgenomen te worden. Leerlingen vinden het goed wanneer een nieuwsprogramma vanuit de studio wordt gepresenteerd.

Samira (15, Lelystad): "Ik vond het irritant. Je zag de hele tijd verschil in de camerabewegingen. Door die camerabewegingen en de hele tijd een andere achtergrond werd je afgeleid. Misschien is het handiger als het wat eentoniger is."

Jeanine (15, Lelystad): "Dat wordt saai, dan is het decor helemaal kaal."

Ömer (17, Lelystad): "Het decor bij Jensen, dat is leuk."

Rachel (16, Lelystad): "Ja, talkshow-achtig, zo wordt het een beetje knusser."

Vwo: 'Liever stilstaande beelden op de achtergrond!'

Bijna alle vwo-leerlingen vonden het decor niet echt leuk. De meeste leerlingen vonden de bewegende beelden erg afleidend. Sommigen wisten niet meer goed waar ze naar moesten kijken. Volgens hen zouden stilstaande beelden beter zijn. Achtergrondbeelden zijn wel leuk, omdat het al vast het aankomende item inleidt.

Guido (16, Culemborg): "De bewegende beelden leiden af. Stilstaande beelden zouden beter zijn, het is wél aanvullend."

5.3.5 Duo-presentatie: dialogen en eigen mening

Wat vonden de leerlingen uit de focusgroepen van de dialogen? Vonden ze die leuk of juist vervelend en irritant?

Vmbo: 'Twee is leuker dan één!'

Over het algemeen beoordeelden de vmbo-leerlingen de presentatie goed. Leerlingen geven de voorkeur aan een duo-presentatie, omdat het afwisselender is en de aandacht vasthoudt.

Feroeska (18, Culemborg): "Leuker met twee presentatoren, dat is afwisselend."

Sommige vmbo-leerlingen vonden dat het leek alsof de presentatoren de teksten oplazen. Het kwam volgens hen ingestudeerd over. Een enkeling merkte op dat de presentatie wel wat spontaner zou kunnen.

De vmbo-leerlingen vonden de presentatoren niet te oud. De kleding vonden de meeste vmbo-leerlingen goed, een enkeling merkte op dat de kleding wel wat opvallender mag. De meeste leerlingen vinden het is wel belangrijk dat de presentatoren er leuk uit zien. Sommige leerlingen maakte het niets uit wat presentatoren aan hebben.

De leerlingen vonden het de moeite waard dat de presentatoren hun mening gaven, omdat ook dát voor afwisseling zorgt. Ook hier geldt dat bij sommigen de dialogen ingestudeerd en niet spontaan overkwamen.

De presentatie en de dialogen zouden volgens sommige leerlingen enthousiaster en spontaner kunnen.

Havo: 'Duo-presentatie is leuk, maar kan veel spontaner!'

Alle havo-leerlingen vonden de duo-presentatie wel goed. Ze vinden twee presentatoren leuker dan één presentator. Sommige leerlingen vonden de presentatoren af en toe nep overkomen. De presentatie kon volgens hen wel wat spontaner.

Over het algemeen vond iedereen de kleding goed, zolang ze maar vrijetijdskleding dragen. Een enkeling merkte op dat de kleding wel wat hipper zou kunnen.

De meeste leerlingen vonden de leeftijd van de presentatoren goed, hoewel een enkeling opmerkte dat de presentatoren ook wel wat jonger mogen zijn, omdat jongeren zich beter kunnen identificeren met jonge mensen. De meeste leerlingen vinden dat de presentatoren absoluut niet te jong moeten zijn, anders nemen ze hen niet meer serieus.

Mithril (17, Culemborg): "Ik neem mijn leeftijdsgenoten niet zo serieus. Ik heb meer zo iets van 'ga jij mij dat vertellen?' Doe maar gewoon iets ouder, dan neem je het sneller aan."

Alle leerlingen gaven aan dialogen tussen de presentatoren leuk te vinden. Alleen konden de dialogen veel spontaner en échter. De dialogen kwamen ingestudeerd op de leerlingen over. Dit is niet verwonderlijk. Duo-presentatoren moeten op elkaar ingespeeld raken, dit was bij Rik en Iwris nog niet het geval.

Mithril (17, Culemborg): "Ik vind dat je dialogen standaard in moet voeren. Gewoon waar het leuk kan zijn, een klein babbeltje."

Vwo: 'Duo-presentatie zorgt voor afwisseling!'

De meeste vwo-leerlingen vonden de presentatie op zich goed en geloofwaardig. Bijna alle leerlingen gaven de voorkeur aan duo-presentatie, omdat het voor afwisseling zorgt, waardoor ze beter blijven opletten. Net als sommigen havo-leerlingen vonden sommige vwo-leerlingen de presentatie af en toe een beetje nep en ingestudeerd overkomen. De meeste leerlingen vonden het irritant dat de presentatoren hun eigen mening gaven. Ze vonden het geen toegevoegde waarde hebben.

Christine (16, Amersfoort) "De dialogen moet je weglaten, gooi dan een grapje tussendoor of zo."

Koen (15, Amersfoort): "Misschien als ze extra informatie geven, dan is het prima, maar dit....."

Een aantal leerlingen daarentegen vond het wel leuk dat de presentatoren hun mening gaven:

Murat (15, Lelystad): "Daar kun je jezelf mee vergelijken. Zij zijn tenslotte dé mensen, zij weten er veel van!"

De kleding van de presentatoren vonden de meeste leerlingen een beetje 'gewoontjes', niet opvallend. De presentatoren mogen volgens sommige leerlingen wel wat hipper gekleed zijn. Ook zouden leerlingen wat jongere presentatoren leuk vinden. De presentatoren mogen ook weer niet té jong zijn en ze moeten zéker niet 'gemaakt' hip doen.

5.3.6 Muziek

Tijdens de groepsdiscussies is geprobeerd te achterhalen waarom jongeren muziek zo belangrijk vinden in een programma als 'NOS Headlines'. Daarnaast is de leerlingen gevraagd welke muziek geschikt is in 'NOS Headlines'.

De vmbo-leerling wil populaire muziek

Alle vmbo-leerlingen vinden muziek zeer belangrijk in 'NOS Headlines'. Het moet wel populaire muziek zijn, zoals top-40 muziek.

Sofie (17, Culemborg): "Muziek maakt 't wel leuker. Wel top-40 of zo. Muziek maakt het wel interessanter, zo van 'even kijken'."

De vmbo-leerlingen merkten op dat de muziek wel moet passen bij het onderwerp.

Havo: 'Muziek brengt sfeer in het programma!'

Alle havo-leerlingen vinden muziek erg belangrijk in een programma als 'NOS Headlines'. Het brengt volgens hen sfeer in het programma. Afwisseling binnen de muziekgenres is belangrijk. Bovendien moet het herkenbare muziek zijn.

Bart (15, Amersfoort): "Muziek is belangrijk!!! Het normale journaal heeft zo'n saai deuntje!"

Vwo: 'Muziek is belangrijk, maar moet wel bij het onderwerp passen'

Alle vwo-leerlingen gaven aan muziek zeer te waarderen in 'NOS Headlines'. Ook gaven zij aan dat de muziek wel bij het onderwerp moet passen. Bovendien moet het herkenbare en vlotte muziek zijn.

5.3.7 Montagetempo

Tijdens de groepsdiscussies is de leerlingen gevraagd wat ze van de montagetempo's vonden en wat hen wel en niet aansprak.

De vmbo-leerling heeft behoefte aan afwisselende tempo's

De meeste vmbo-leerlingen vonden het montagetempo goed. Het tempo moet wel afgewisseld zijn. Zo vonden de leerlingen het prettig dat er snelle en langzamere items in 'NOS Headlines' zaten. De leerlingen gaven aan dat ze niet alleen snelle, maar ook langzame en rustige beelden prettig vinden.

Havo: 'Montagesnelheid hangt van het onderwerp af'

Over het algemeen vonden de havo-leerlingen het montagetempo in de items goed. Volgens hen hangt het van de onderwerpen af hoe hoog het tempo moet liggen.

Vwo: 'Bij het ene item hoort een sneller tempo dan bij het andere'

Over de montagesnelheid waren de vwo-leerlingen over het algemeen tevreden. Ook volgens hen hangt het van het onderwerp af hoe snel een item gemonteerd moet worden.

Murat (15, Lelystad): "Voetbal is echt een bewegingssport, er zit actie in. Tienermoeders is rustig. Bijvoorbeeld: de muziek van het voetbal-item kun je niet eens bij tienermoeders doen!"

5.3.8 Humor

Tijdens de groepsdiscussies is geprobeerd te achterhalen waarom jongeren humor belangrijk vinden in een programma als 'NOS Headlines'. Daarnaast is de leerlingen gevraagd wat goede humor is en wat voor humor geschikt is in 'NOS Headlines'.

De vmbo-leerling blijft door humor beter opletten

Alle vmbo-leerlingen vinden humor belangrijk in een programma als 'NOS Headlines'. Ze blijven daardoor beter opletten. Het maakt het programma aantrekkelijker.

Havo: 'Humor is belangrijk, maar moet wel spontaan zijn!'

Alle havo-leerlingen gaven aan humor belangrijk te vinden in 'NOS Headlines'. Een aantal leerlingen merkte op dat humor helpt bij het onthouden van informatie. Bovendien trekt humor je aandacht. De humor moet wel onverwachts en spontaan zijn. Het moet niet ingestudeerd zijn. Op z'n tijd een leuk woordgrapje, maar niet overdreven en gespeeld. Bovendien ligt het aan het onderwerp of er humor bij past:

Mithril (17, Culemborg): "Het kan natuurlijk niet bij elk onderwerp. Zoals bij 'Tienermoeders', daar is humor niet op zijn plaats."

Vwo: 'Humor trekt je aandacht!'

Alle vwo-leerlingen vinden humor belangrijk in 'NOS Headlines'. Het moet alleen niet ten koste gaan van het nieuws. De humor moet niet overdreven zijn en er moet ook zeker niet te veel humor in het programma voorkomen. Leerlingen gaven aan dat je door humor in items beter blijft opletten.

5.3.9 Onderwerpen

Tijdens de groepsdiscussies is gevraagd wat de leerlingen van de onderwerpen vonden, of ze vonden dat de onderwerpen goed behandeld werden en wat voor onderwerpen zij graag behandeld zouden zien in 'NOS Headlines'. Ook is de leerlingen gevraagd of ze de onderwerpen voor zowel meisjes als jongens geschikt vonden.

De vmbo-leerling vond de onderwerpen leuk gekozen

Over het algemeen vonden de vmbo-leerlingen de onderwerpen goed gekozen. Ze vonden de onderwerpen niet typisch meisjes- of jongensachtig. Bovendien vonden de vmbo-leerlingen de onderwerpen afwisselend. Sommigen merkten op dat het item 'Voetbalwereld' interessanter voor jongens was en dat het item 'Tienermoeders' interessanter voor meisjes was. Een paar jongens en meisjes merkten op dat het ze leuk lijkt als ze meer problemen behandelen van jongeren, waar ze mee zitten, bijvoorbeeld te weinig geld, ruzie op school, geweld of een item over jongerencentra.

Sommige jongeren ontging af en toe de nieuwsaanleiding:

Henk (16, Lelystad): "Ze hebben het heel kort over het nieuws en daarna heel erg lang over de achtergrond."

Priscilla (16, Lelystad): "Misschien moeten ze het aan het einde nog even samenvatten."

Nissa: (15, Lelystad): "Dat de kern goed naar voren komt."

Havo: 'Behandel ook buitenlands en politiek nieuws in het kort'

De meeste havo-leerlingen vonden de onderwerpen goed gekozen, voor jongens en meisjes geschikt.

De meerderheid van de leerlingen vond de onderwerpen goed afwisselend.

De leerlingen hadden zelf ook nog ideeën voor onderwerpen voor in het programma. Zo noemden ze onderwerpen als school, alcohol, muziek, entertainment en informatie over andere culturen.

Jeanine (15, Lelystad): "Wat ik ook leuk zou vinden is als je vertelt wat er te doen is voor jongeren."

Ömer (17, Lelystad): "Meer over andere culturen. Dan weten ze meteen hoe ze met die andere cultuur om moeten gaan."

Jeanine (15, Lelystad): "Zorg voor een leuke afsluiting. Bloopers of zo van mensen die de filmpjes hebben gemaakt."

Een aantal leerlingen gaf aan buitenlands nieuws en politiek interessant te vinden, maar deze onderwerpen moeten dan wel in het kort behandeld worden.

Frank (16, Amersfoort): "Misschien 'politiek' ook, kan wel bij 'buitenland', in één stukje. Wel belangrijk! Mag je ook wel wat over weten of zo."

Vwo: 'Behandel de onderwerpen diepgaander!'

De meeste vwo-leerlingen vonden de onderwerpen goed gekozen, voor een breed publiek, zowel voor meisjes als jongens aantrekkelijk. Leerlingen vinden het leuk om meningen van jongeren te horen, maar dan moeten het niet altijd dezelfde types zijn, want dat is volgens hen irritant. Een aantal leerlingen merkte op dat de onderwerpen wat diepgaander behandeld zouden moeten worden.

Murat (15, Lelystad): "Zolang het actueel is mag 't breder. Bijvoorbeeld de politiek, want over twee jaar mogen we al stemmen. Je moet ook vooruit kijken. De onderwerpen zijn goed, denk aan tijdsduur."

Item één en twee, ID en alcohol, mogen breder. Tienermoeders is goed, mag op zich ook wel wat breder.”

Een enkeling merkte op dat bepaalde items in ‘NOS Headlines’ ondersteund zouden kunnen worden met grafieken. Zo zou gebruik gemaakt kunnen worden van staafdiagrammen, bijvoorbeeld in het item ‘Tienermoeders’. In dat item zou je met een grafiek kunnen laten zien met hoeveel procent het aantal tienermoeders is toegenomen.

Zoals eerder beschreven in paragraaf 1.2 houden jongeren van beelden en verhalen en hebben ze een hekel aan deskundigen en lange gesprekken. Zoals in hoofdstuk 4 is beschreven, komen in ‘NOS Headlines’ verschillende formats aan bod. In de volgende paragrafen worden de reacties van leerlingen op de verschillende formats beschreven.

5.3.10 Item 1 ID: deskundige en humor

Tijdens het kwantitatieve onderzoek is het ‘Identiteitsbewijs’ over het algemeen door de leerlingen goed beoordeeld. In de groepsdiscussies is de leerlingen gevraagd wat ze van de deskundige en de humor vonden.

Vmbo: ‘Deskundige kwam betrouwbaar over’

Een aantal vmbo-leerlingen vond de deskundige serieus en saai en niet echt bijzonder. De meeste leerlingen vonden hem wel betrouwbaar overkomen. Een enkeling zou het leuker vinden als er een jongere deskundige geïnterviewd zou worden, deze man had niet per se in beeld hoeven komen. Allen merkten op dat de deskundige wel betrouwbaar en écht moet zijn, hij moet er verstand van hebben en weten waar hij het over heeft.

Nathalie (15, Amersfoort): “Beetje saai. Ik dac ht, oh nee, weer zo’n programma met van die saaie deskundigen. Hij zag er gewoon saai uit, dan heb je al geen zin meer om te luisteren.”

Mart (16, Culemborg): “Het is wel betrouwbaar, ’t moet wel écht zijn.”

Alle vmbo-leerlingen vonden de humor in het item redelijk, niet supergrappig. De humor viel niet iedereen op. De jongen die onverwachts een sneeuwbal tegen zijn hoofd kreeg en de leerlingen die hun ID moesten laten zien kwamen bij de leerlingen wel grappig over. Alle vmbo-leerlingen gaven aan humor wel belangrijk te vinden in een programma als ‘NOS Headlines’.

Havo: 'De verslaggever mocht wel kritischer vragen stellen'

De meeste jongeren vonden de deskundige die in beeld en aan het woord kwam wel redelijk. Ze vonden alleen dat de vragen erg oppervlakkig waren, die mochten wel wat kritischer zijn. Ze hadden wel meer willen weten over het onderwerp. Sommige leerlingen vonden de deskundige niet vlot overkomen.

De meeste leerlingen vonden dat er niet echt humor zat in het item. Ze vonden de onverwachte sneeuwbal die een jongen tegen zich aan kreeg redelijk amusant en onverwachts.

Vwo: 'Deze man had er zelf niet zo veel verstand van!'

De vwo-leerlingen gaven aan dat ze het wel belangrijk vinden dat de vragen aan iemand worden gesteld die er verstand van heeft. De meeste leerlingen vonden deze man niet erg geschikt, omdat ze het idee hadden dat hij er zelf niet heel erg veel verstand van had. Ook gaven sommige leerlingen aan dat ze de deskundige te oud vonden. Ze zouden het leuker vinden als de persoon wat jonger was geweest.

Anouk (15, Culemborg): "Hij kwam echt vaag over en was te oud. Ik zou er iemand van rond de dertig jaar neerzetten."

Guido (16, Culemborg): "Iemand die echt weet waar hij het over heeft. Het leek alsof deze man zelf niet helemaal goed wist waar 'ie het over had."

Bijna alle leerlingen gaven aan dat er meer vragen gesteld hadden kunnen worden. Ze hebben duidelijk behoefte aan meer diepgang.

Murat (15, Lelystad): "We kunnen best wat meer informatie aan. We zijn niet echt kinderen meer. Vragen als 'Waarom is het ID ingevoerd, Wat zijn de voordelen en de nadelen?' zijn interessant."

De meeste leerlingen vonden de humor in het item niet superleuk. Sommigen vonden de sneeuwbal die een jongen tegen zijn hoofd kreeg humoristisch, sommigen vonden die humor flauw. De meeste leerlingen vonden de reacties van de jongeren in het item wel grappig.

5.3.11 Item 2 Alcohol en autorijden: personalisering, humor en cijfers in beeld

Ruim een derde van alle leerlingen (34,9%) uit de onderzoeksgroep van het kwantitatieve onderzoek beschouwde het item 'Alcohol en autorijden' als 'meest de moeite waard'. Tijdens de groepsdiscussies is de leerlingen gevraagd wat ze vooral zo leuk vonden aan het item.

Vmbo: 'Die simulator was leuk!'

Alle vmbo-leerlingen vonden het item 'Alcohol en autorijden' leuk. Leerlingen vonden vooral de simulator leuk en dat de hoofdpersoon uit het item biertjes dronk tijdens het rijden in de simulator. Iedereen vond de cijfers die in beeld kwamen ook leuk.

Eén leerling vond het item niet echt leuk. Omdat hij zelf nog niet kan rijden boeit hem het onderwerp niet zo.

Bij de vraag of de nieuwsaanleiding bij de leerlingen was blijven hangen, merkte een aantal leerlingen op dat de nieuwsaanleiding min of meer verloren was gegaan: het nieuwsfeit had niet zoveel meer met het item te maken.

Havo: 'Er zat humor in het item!'

Bijna alle havo-leerlingen vonden het item 'Alcohol en autorijden' erg leuk. Ook de muziek en de cijfers die in beeld kwamen sprak de leerlingen aan. Ze vonden dat er humor in het item zat en ze vonden het leuk dat je de ervaring van de hoofdpersoon in een simulator zag. De leerlingen merkten op dat ze met alcohol bezig zijn en dat ze het goed vonden om te zien hoe het mis kan gaan.

Ömer (17, Lelystad): "Vond het wel leuk. Dat zo'n simulatie wordt nagedaan en dan zie je tenminste wat er met zo'n jongen gebeurt."

Ruben (17, Culemborg): "We drinken allemaal en binnenkort ga je je rijbewijs halen. Doordat ze het per drankje laten zien, ga je er meer over nadenken."

Vwo: 'Die cijfers in beeld waren prettig'

Bijna alle vwo-leerlingen vonden het item 'Alcohol en autorijden' erg leuk. Ze vonden het leuk om te zien na hoeveel glazen alcohol het rijgedrag zichtbaar verandert. De meeste leerlingen vonden het humoristisch dat de hoofdpersoon in het item met bier op in een simulator ging zitten. Een enkeling had het leuker gevonden als de hoofdpersoon wat jonger was geweest, bijvoorbeeld 18 jaar. Een jonger iemand, uit hun eigen leeftijdscategorie spreekt hen toch meer aan.

De cijfers die in beeld kwamen en het aantal biertjes dat de hoofdpersoon dronk aangaven, vonden de leerlingen prettig, omdat het erg duidelijk was. Het komt volgens hen beter over dan wanneer een voiceover het aantal biertjes zou aangeven.

5.3.12 Item 3 Tienermoeders: personalisering en geschreven teksten in beeld

Ook het item 'Tienermoeders' is tijdens het kwantitatieve onderzoek door een groot deel van alle leerlingen als 'meest de moeite waard' beschouwd. Tijdens de groepsdiscussies is ingegaan op de vraag wat leerlingen zo leuk aan het item vonden.

Vmbo-leerlingen misten de vader in beeld

De meeste leerlingen vonden het item 'Tienermoeders' interessant, omdat er een meisje van hun leeftijdscategorie met haar eigen verhaal in het item aan het woord kwam. De leerlingen gaven aan dat ze zich gemakkelijk met haar konden identificeren.

Veel leerlingen merkten echter op dat ze graag de vriend van de tienermoeder aan het woord hadden willen zien om zijn kant van het verhaal te horen.

Mart (16, Culemborg): "Bij tienermoeders is het ook interessant als de vader aan het woord zou komen. Als die vriend er bij zou zijn, kon hij zijn verhaal vertellen. Zijn problemen vertellen en zo."

Eén leerling merkte op dat ze graag meerdere tienermoeders aan het woord had willen zien:

Sofie (17, Culemborg): "Misschien is het leuker om verschillende tienermoeders aan 't woord te laten. Bijvoorbeeld eentje die nog wel bij haar vriend is en één die er helemaal alleen voor staat."

De leerlingen vonden de geschreven teksten die in beeld kwamen bij 'Tienermoeders' erg prettig:

Mingus (15, Culemborg): "Het geeft wel weer wat er wordt verteld in het hele stuk. Soort van nadruk op wat er wordt verteld. Zo onthoud je het beter dan wanneer je alleen hoort wat er verteld wordt."

Havo: 'Aangrijpend onderwerp'

Alle havo-leerlingen vonden het item 'Tienermoeders' interessant. Een aantal leerlingen vond het item documentaire-achtig. Sommigen vonden het item iets te lang duren. Een enkeling vond het onderwerp daarom geschikter voor een documentaire.

Veel leerlingen merkten op dat ze het item aangrijpend vonden en dat het hen aan het denken zette.

De geschreven teksten die in het item in beeld kwamen, vonden de leerlingen prettig, omdat het hun aandacht er bij hield.

De vwo-leerling wil meer tienermoeders aan het woord

Een enkele leerling vond het item 'Tienermoeders' te langdradig en te eenzijdig belicht. Zo merkte een aantal leerlingen op dat het interessanter was geweest als er verschillende tienermoeders aan het woord waren gekomen, zodat het onderwerp van meerdere kanten belicht werd.

De vwo-leerlingen gaven aan dat ze de geschreven teksten die in dit item in beeld kwamen erg prettig vonden. Het zorgde voor afwisseling. Wel merkten de leerlingen op dat ze de geschreven teksten alleen prettig vonden zolang ze voor aanvullende informatie zorgen.

5.3.13 Kort Nieuws: snelheid en informatiedichtheid

In de groepsdiscussies is ingegaan op de vraag of leerlingen behoefte hebben aan een blok met korte nieuwsitems.

Vmbo: 'Kort Nieuws' ging te snel'

De meeste vmbo-leerlingen vonden het blok 'Kort Nieuws' te snel gaan en te weinig informatie bevatten.

Mart (16, Culemborg): "Het ging erg snel, er zat te weinig informatie in."

Een paar vmbo-leerlingen vonden de items in het blok 'Kort Nieuws' wel duidelijk gebracht, bovendien zorgde het blok 'Kort Nieuws' volgens hen voor afwisseling.

Nissa (15, Lelystad): "Je blijft wel meer geïnteresseerd wanneer er afwisseling is. Daarom vind ik kort en lang nieuws er wel allebei bij horen."

Havo: 'Kort Nieuws moet uitgebreider'

Over het algemeen waren de havo-leerlingen niet echt te spreken over het blok 'Kort Nieuws'. De meeste leerlingen vonden dat het blok 'Kort Nieuws' veel te snel ging en te weinig informatie bevatte. Er had uitgebreider op het onderwerp ingegaan kunnen worden. De meeste leerlingen vonden het ene bericht interessanter dan het andere. Zo vond een groot deel van de leerlingen het item over 'Google winstvergroting' en 'Illegale computergames' onzinnig, omdat het nauwelijks informatie bevatte.

Faranak (17, Amersfoort): "Illegale computergames' mocht wel uitgebreider."

Bart (15, Amersfoort): "Ik wil wel weten wat voor maatregelen ze er tegen nemen."

De meeste leerlingen vinden een blok 'Kort Nieuws' wel in het programma thuis horen, maar het moet volgens hen dan wel wat uitgebreider. Een enkeling merkte op dat de informatie te veel herhaald werd: de informatie die de presentator gaf, werd min of meer herhaald door de verslaggevers.

Vwo: 'Te veel herhaling in de items!'

Vwo-leerlingen vonden het blok 'Kort Nieuws' over het algemeen redelijk. Veel van hen vonden dat het blok 'Kort Nieuws' wat uitgebreider had gekund. Nu werd er volgens de leerlingen te veel informatie herhaald.

Lisanne (15, Culemborg): "Veel te veel herhaling, precies dezelfde teksten van presentatoren en verslaggevers. Het moet wel anders verteld worden, vertel het niet twee keer!"

Murat (15, Lelystad): "Je kunt beter een paar onderwerpen kiezen en daar breder over vertellen, in plaats van heel veel en dan kort. Dan sla je het ook beter op. Te korte berichten vergeet je snel."

Een enkeling vond de verschillende accenten van de verslaggevers storend. Sommigen waren de accenten niet opgevallen.

Volgens de meeste leerlingen hoort een blok 'Kort Nieuws' wél in het programma, want het zorgt voor afwisseling. De korte nieuwsberichten moeten meer informatie bevatten.

5.3.14 Item 'Rechtszaak Michael Jackson' versus item 'Tienermoeders'

Tijdens de groepsdiscussies is de leerlingen gevraagd of ze bepaalde verschillen zagen tussen het item 'Rechtszaak Michael Jackson' en 'Tienermoeders', aangezien deze items nogal van elkaar verschillen qua aanpak op het gebied van montagesnelheid en informatiedichtheid. Ook is de leerlingen gevraagd welk item hen meer aansprak en waarom.

Vmbo: 'Tienermoeders was persoonlijker. Spreekt meer aan!'

De meeste vmbo-leerlingen gaven aan dat ze het item over de rechtszaak van Michael Jackson op een samenvatting vonden lijken. Het item 'Tienermoeders' vonden ze over het algemeen interessanter, omdat er een meisje aan het woord was. Dat maakt het persoonlijker. De meeste leerlingen hadden al genoeg over de rechtszaak van Michael Jackson gehoord en mede daardoor vonden ze het item minder interessant.

Nissa (15, Lelystad): "Tienermoeders spreekt mij meer aan. Veel beter als je hoort van haar hoe haar situatie is, dan een één of ander verhaal."

Een leerling merkte op dat het item over 'Tienermoeders' meer een verhaal was. Een ander merkte op dat er geschreven teksten in het item 'Tienermoeders' in beeld kwamen.

Havo: 'Tienermoeders was serieuzer'

De havo-leerlingen gaven aan dat er tussen de twee items een verschil van snelheid in zat. Bovendien vonden sommigen het item over 'Tienermoeders' serieuzer en documentairechtig. Een enkeling vond het item 'Rechtszaak Michael Jackson' afgezaagd. Een enkeling vond het item 'Rechtszaak Michael Jackson' meer nieuwswaarde dan andere items hebben. De meeste leerlingen vonden beide items wel leuk.

Vwo: 'Tienermoeders past in onze belevingswereld!'

Over het algemeen sprak het item 'Tienermoeders' vwo-leerlingen meer aan dan het item 'Rechtszaak Michael Jackson'. Het item 'Tienermoeders' vonden de meeste leerlingen serieuzer en interessanter dan het item over de rechtszaak van Michael Jackson. Een enkeling merkte op dat het item over de rechtszaak van Michael Jackson meer sensationeel, showbizz en humoristischer was. De meeste leerlingen lieten weten dat ze genoeg hadden van dit onderwerp. Bovendien past het item 'Tienermoeders' volgens hen meer in hun belevingswereld.

Sheila (15, Lelystad): "Tienermoeders spreekt meer aan, omdat je er eerder in aanraking mee kunt komen. Michael Jackson hoeven we niet aan te klagen! Als het dichter bij je leven staat ben je er meer geïnteresseerd in. Michael Jackson zie je al zo vaak en het staat ver van je af."

5.3.15 Item 5 'Voetbalwereld': Hoeveelheid informatie en geschreven teksten

In de groepsdiscussies is de leerlingen gevraagd of het hen stoorde dat het item 'Voetbalwereld' geen nieuwsaanleiding bevatte.

De vmbo-leerling vond het onduidelijk

De meeste vmbo-leerlingen vonden het item 'Voetbalwereld' redelijk leuk. Een aantal leerlingen, zowel jongens als meisjes, gaf aan niet geïnteresseerd te zijn in voetbal. De leerlingen stoorden zich niet direct aan het feit dat er een nieuwsaanleiding ontbrak.

Sofie (16, Culemborg): "Het was niet echt nieuws. Ik weet wel hoe dat gaat met rellen en supporters en zo."

Sommige leerlingen merkten op dat ze het item niet echt duidelijk vonden:

Henk (16, Lelystad): "Ik vond het een gaaf item, maar ik kon er niet echt een lijn in vinden."

Havo: 'Meer informatie geven!'

Ook de meeste havo-leerlingen vonden het item 'Voetbalwereld' redelijk leuk. Twee meisjes merkten op dat er een inleiding ontbrak. Zo werd niet uitgelegd wat spreekkoren waren. Nu wisten ze niet precies wat spreekkoren waren en kwamen ze er pas op het eind van het item achter. Daarnaast merkte een aantal meisjes op dat het leuker was geweest als er supporters aan het woord waren gekomen. Er had wat meer informatie gegeven kunnen worden. Sommige leerlingen merkten op dat ze het wel prettig vonden dat er niet een directe nieuwsaanleiding was.

Mithril (17, Culemborg): "Ik vind het ook wel fijn dat het niet heel actueel is. Normaal als je gaat zappen, hoor je bij elk journaal hetzelfde. Ik vind het juist leuk, niet alleen maar wereldnieuws. Eens een keer wat anders. Je moet natuurlijk wel zorgen dat er een evenwicht in zit, van wereldnieuws naar iets minder actueel."

Een aantal leerlingen lijkt het leuk wanneer er ook eens aandacht aan aparte sporten gegeven zou worden. De NOS zou bijvoorbeeld één keer in de week een bijzondere sport, bijvoorbeeld curling, kunnen belichten.

Vwo: 'Wat zijn spreekkoren?'

Haast alle vwo-leerlingen vonden het item 'Voetbalwereld' onduidelijk. Bijna geen enkele leerling wist precies wat spreekkoren zijn. Ze misten uitleg en een duidelijke inleiding of nieuwsaanleiding.

Christine (16, Amersfoort): "Ik wist niet eens wat een spreekkoor was. Een nieuwsaanleiding is wel belangrijk."

Anouk (15, Culemborg): "Als leek heb je echt uitleg nodig."

De muziek in het item werd over het algemeen zeer gewaardeerd.

Murat (15, Lelystad): "De muziek is goed! Echt voor de jeugd. Je aandacht blijft er bij! Als ik in de keuken zou staan en ik hoor die muziek, loop ik wel gauw even naar de tv om te kijken waar het item over gaat."

De meeste leerlingen vonden de geschreven teksten in beeld vervelend, schreeuwerig en onduidelijk.

Anouk (15, Culemborg) "De teksten waren irritant, ik kon er geen link bij leggen, het was onduidelijk. Die teksten in beeld van "HUHHH WAT???" Waarom stond dat er?"

Lisanne (15, Culemborg): "Bij 'Tienermoeders' was het wél goed, omdat er extra informatie werd gegeven."

5.3.16 Weer: visualiteit

Tijdens de groepsdiscussies is de leerlingen gevraagd wat ze van het onderdeel 'weer' vonden en of ze het onderdeel thuis vinden horen in 'NOS Headlines'.

Vmbo: 'Onderdeel weer slecht!'

Alle vmbo-leerlingen vonden het onderdeel 'weer' in het programma slecht. Het ging te snel en het was veel te kort. Ongeveer de helft van de leerlingen vindt het weerbericht belangrijk in een jongerennieuwsprogramma, maar het moet dan wel heel anders gepresenteerd worden dan het weer in 'NOS Headlines'. Zo merkten sommigen op dat een weerkaart toch wel handig is, of een animatiefiguur, net zoals bij het 'Jeugdjournaal'. Bovendien merkten leerlingen op alleen behoefte te hebben aan een regionaal weerbericht voor Nederland en niet voor Europa.

Sofie (17, Culemborg): "Ik vind het weer wel belangrijk, maar dit weerbericht was écht niets, veel te kort. (...) In een leuke omgeving presenteren, zoals Piet Paulusma."

Henk (16, Lelystad): "Ik vond het echt slecht. Je kan beter regionaal weer laten zien, anders hebben we er niets aan."

Priscilla (16, Lelystad): "Een beetje léuk, met zo'n animatiefiguur. En alleen Nederlands weer."

De andere helft van de leerlingen gaf aan dat een weerbericht helemaal niet past in 'NOS Headlines'.

Feroeska (18, Culemborg): "Ik hoef geen weer te horen, hoeft er niet bij."

Diederick (14, Amersfoort): "Jongeren letten niet op weer. Als je naar RTL kijkt, let ik ook op het weer. Maar bij een jongerenprogramma zou ik dat niet verwachten."

Havo: 'Leuk met een animatiefiguur!'

Alle havo-leerlingen vonden 'het weer' slecht gepresenteerd. Het ging te snel en er werd te weinig informatie gegeven. Op één leerling na vonden alle leerlingen dat er een weerbericht thuis hoort in het programma, maar dan moet het wel meer inhoud hebben: met plaatjes, getallen en bijvoorbeeld een animatiefiguur. Het verloop van de week moet verteld worden en er moet aandacht zijn voor plaatselijk weer, alleen in Nederland. Er moet niet te uitgebreid verteld worden: kort en krachtig, en zeker niet zoals Piet Paulusma het weer presenteert.

Vwo: 'Visuele ondersteuning nodig'

Het grootste deel van de vwo-leerlingen gaf aan dat een weerbericht in 'NOS Headlines' thuis hoort. Het moet alleen wél visueel opgesteld zijn, met een weerkaart en tekst in beeld en bijvoorbeeld een animatiepoppetje. Het weer moet niet voor heel Europa, maar regionaal voor Nederland gepresenteerd worden. Vak voor of tijdens de zomervakantie zou het weer ook voor Europa gepresenteerd kunnen

worden. Ook hier merkte een vwo-leerling op dat het weer absoluut niet op de manier gepresenteerd moet worden zoals Piet Paulusma dat doet.

5.3.17 Website: interactiviteit

Tijdens de groepsdiscussies is de leerlingen gevraagd of zij geïnteresseerd zijn in de website van 'NOS Headlines' en of zij de mogelijkheid zouden benutten om eigen nieuws naar de redactie te mailen.

De vmbo-leerling twijfelt over bezoek website

Vmbo-leerlingen reageerden verdeeld op de vraag of ze de website van 'NOS Headlines' zouden bezoeken. De meeste leerlingen wisten nog niet of ze de site zouden bezoeken, dat hangt volgens hen van het onderwerp af, of het wel of niet aanspreekt. Een enkeling wist zeker dat hij de website zou bezoeken. Twee jongens merkten op dat ze eerder televisie kijken dan dat ze achter de computer gaan zitten om te internetten.

Mart (16, Culemborg): "TV is makkelijker, zet je sneller aan. De computer moet je eerst opstarten."

Mingus (15, Culemborg): "Ik ga alleen msn'en en spelletjes spelen op de computer."

Op de vraag of leerlingen eigen nieuws zouden mailen naar de redactie van 'NOS Headlines' reageerden ze sceptisch.

Nathalie (15, Amersfoort): "Dat zeggen ze in elk programma!"

Diederick (14, Amersfoort): "Als mensen iets zelf moeten opsturen, is dat toch uit eigen kring, ik weet niet of dat wel interessant is."

Havo: 'De naam van de site moet in beeld!'

Op de vraag of de havo-leerlingen de website van 'NOS Headlines' zouden bezoeken, reageerden de leerlingen niet bepaald positief.

Frank (16, Amersfoort): "Nee, ik zou de website niet bezoeken. Elk programma heeft tegenwoordig een website."

Samira (15, Lelystad): "Ik verwacht er niet veel van."

De meeste leerlingen gaven aan dat ze eerder informatie van televisie dan van internet halen. Een enkeling merkte op dat het wel handig zou zijn voor spreekbeurten. De naam van de site moet wel in beeld gebracht worden.

De meeste leerlingen lijkt het leuk om eigen nieuws naar de redactie van de website van 'NOS Headlines' te mailen, maar ze weten niet of ze het zelf snel zouden doen. Sommigen gaven aan dat ze daar niet de moeite voor zouden nemen. Een aantal leerlingen gaf aan dat het dan wel om écht nieuws moet gaan, nieuws dat interessant is voor de hele maatschappij.

Ömer (17, Lelystad): "Nieuws dat je voor je zelf mailt is toch totaal overbodig voor de rest van de maatschappij. Een soort Lagerhuis op de site, dat lijkt me dan weer wél wat."

Vwo: 'Website moet aanvullend zijn'

Op een enkeling na zouden de vwo-leerlingen de website van 'NOS Headlines' willen bezoeken, alleen als het onderwerp hen zeer boeit. Bovendien moet de website aanvullend zijn.

De site moet veel beter via het programma aangekondigd worden. Dat gebeurde nu niet goed. Veel leerlingen waren het adres van de site alweer vergeten, het adres moet duidelijk in beeld komen.

Koen (15, Amersfoort): "Ze moeten ook duidelijk aanwijzingen geven dat die mogelijkheid er is en wat je er op kan vinden, want dat heb ik in deze aflevering écht gemist."

Op de vraag of de leerlingen eigen nieuws zouden willen mailen, reageerden ze positief. De meeste leerlingen vonden het wel een leuk idee. Zo weet de redactie ook wat jongeren bezig houdt.

Murat (15, Leleystad): "Je trekt er écht mensen bij. Je stuurt een onderwerp naar de NOS, je doet zeg maar een aanvraag, zo weet de NOS ook meteen waar de jeugd mee bezig is en naar wil kijken. Dan kan de NOS er vervolgens een item over maken."

Anouk (15, Culemborg) "Ik zou de website wel mailen, voor tips, nieuws dat jij er graag in wilt. Goed als je een contactpunt hebt. De onderwerpen die je dan mailt, moeten een breed publiek aantrekken. Niet zo van 'In Beusichem is vandaag de zoveelste marathon gelopen'. Ik denk dat haast niemand weet waar dat ligt. Haha!"

Lisanne (15, Culemborg): "Je zou een enquête op internet kunnen zetten, vijf onderwerpen waarop je kunt stemmen. En wat daar dan uitkomt dan in een volgende uitzending doen. Je hebt er dan zelf over mee kunnen beslissen, het is dan leuk om het in de uitzending te zien."

De resultaten uit het kwalitatieve onderzoek brachten nieuwe inzichten. In het volgende hoofdstuk worden de conclusies van het kwantitatieve en kwalitatieve onderzoek besproken.

6. CONCLUSIES

In dit hoofdstuk worden de conclusies van het kwantitatieve en kwalitatieve onderzoek beschreven. Deze conclusies zullen een antwoord geven op de deelvragen die in de inleiding en in hoofdstuk 5 zijn opgesteld. In dit hoofdstuk wordt aangegeven in hoeverre de conclusies zich verhouden tot het gehanteerde theoretisch kader, dat in hoofdstuk 1 en 2 beschreven is. In paragraaf 6.1 worden de beoordelingen van de leerlingen per element in 'NOS Headlines' beschreven. Paragraaf 6.2 gaat in op de heterogeniteit van de onderzoeksgroep. Vervolgens wordt in paragraaf 6.3 beschreven in hoeverre voorkeuren van leerlingen voor genres en/ of nieuwsprogramma's samenhangen met de beoordeling van elementen in 'NOS Headlines'. Paragraaf 6.4 beschrijft in hoeverre leerlingen de gepresenteerde nieuwsfeiten in de items van 'NOS Headlines' hebben onthouden. Tot slot wordt in paragraaf 6.5 teruggekomen op het voor-en-door jongeren concept en in hoeverre leerlingen 'NOS Headlines' in de toekomst willen kijken.

6.1 Elementen in 'NOS Headlines'

In dit onderzoek is gebruik gemaakt van beeldmateriaal. Leerlingen hadden een voorbeeld om naar te kijken en konden daarom, in tegenstelling tot andere onderzoeken, specifiek aangeven wat ze van 'NOS Headlines' vonden. Leerlingen konden specifiek aanduiden waarom zij bepaalde elementen en onderdelen in 'NOS Headlines' wel of niet leuk vonden.

In deze paragraaf wordt beschreven wat vmbo-, havo- en vwo-leerlingen over het algemeen van de proefaflevering vonden en wat ze van de elementen in de proefaflevering vonden. Daarnaast wordt ingegaan op de vraag waarom leerlingen bepaalde elementen in 'NOS Headlines' positief of negatief beoordeelden. Tevens wordt beschreven in hoeverre meningen die leerlingen gaven na het zien van de proefaflevering overeenkwamen met meningen die jongeren in eerdere onderzoeken gaven. Daarnaast wordt ingegaan op tegenstrijdigheden tussen de onderzoeksresultaten van het kwantitatieve en het kwalitatieve onderzoek.

Algemene indruk

Uit het kwantitatieve onderzoek blijkt dat bijna de helft van de leerlingen 'NOS Headlines' in de toekomst op televisie wil zien. Uit het gehele onderzoek blijkt dat vmbo- en havo-leerlingen een goede indruk van 'NOS Headlines' hadden. Vwo-leerlingen vonden het programma redelijk. Vooral uit de resultaten van het kwalitatieve onderzoek blijkt dat veel vwo-leerlingen het programma te oppervlakkig vonden. Vwo-leerlingen hebben behoefte aan meer diepgang in het programma dan vmbo- en havo-leerlingen.

Decor / Studio

Zoals beschreven in paragraaf 1.2.4 blijken jongeren behoefte te hebben aan een kleurrijk decor in een jongerennieuwsprogramma. Hoewel het decor van 'NOS Headlines' kleurrijk was, vonden de meeste leerlingen het decor niet echt bijzonder. Dit zou kunnen liggen aan de bewegende beelden op de achtergrond. Leerlingen vonden de bewegende beelden op de achtergrond afleidend. Ze vonden het wel prettig dat de bewegende beelden de items inleidden, maar stilstaande beelden zouden volgens de meeste leerlingen beter zijn. Zoals in paragraaf 1.2.5 beschreven is het volgens Jadnanansing en Macar belangrijk dat verhalen gevisualiseerd worden. Dit onderzoek bevestigt dit gegeven. Hoewel het decor wat gezelliger en knusser zou mogen, gaven leerlingen aan het prettig te vinden dat het nieuws vanuit een studio wordt gepresenteerd.

Duo-presentatie: dialogen en eigen mening

Zoals beschreven in paragraaf 1.2.3 hebben jongeren behoefte aan een jong en fris duo. Ook in dit onderzoek gaf het merendeel van de leerlingen de voorkeur aan een duo-presentatie. Leerlingen vinden dat een duo-presentatie het nieuws afwisselender maakt. Bovendien houden twee presentatoren de aandacht vast, zodat leerlingen beter blijven opletten. Over het algemeen vonden leerlingen de duo-presentatie in 'NOS Headlines' redelijk. Uit het kwalitatieve onderzoek blijkt dat sommige vmbo-, havo- en vwo-leerlingen de presentatie af en toe een beetje nep en ingestudeerd vonden overkomen. Ook vinden leerlingen dat presentatoren absoluut niet te jong mogen zijn, anders nemen ze hen niet meer serieus. Zoals in paragraaf 1.2.3 beschreven hebben jongeren geen behoefte aan presentatoren in driedelig pak. Dit onderzoek bevestigt eerdere resultaten uit het onderzoek van De Bruin, Heurter en Knol. Leerlingen zien de presentatoren graag in vrijetijdskleding.

Onder andere Costera Meijer stelde vast dat jongeren graag zien dat presentatoren hun emoties tonen. In 'NOS Headlines' kwam emotie door middel van dialogen tussen beide presentatoren tot uiting. Uit het kwantitatieve onderzoek blijkt dat alle leerlingen de dialogen tussen de presentatoren redelijk vonden. In de groepsdiscussies gaven zowel vmbo- als havo-leerlingen aan de dialogen tussen de presentatoren leuk te vinden. De dialogen hadden wel spontaner moeten zijn. De meeste vwo-leerlingen vonden de dialogen ergerlijk, omdat ze volgens hen geen toegevoegde waarde voor het programma hadden.

De presentatie en de dialogen moeten dus enthousiaster en spontaner, zodat de presentatoren 'echter' overkomen.

Verschillende formats

In 'NOS Headlines' is gebruik gemaakt van verschillende formats, omdat dit volgens Adolfsson, Van Vossen en Costera Meijer jongeren zou aanspreken (zie paragraaf 1.2.8). Zo komen bijvoorbeeld in sommige items jongeren met hun persoonlijke verhaal aan het woord en worden in andere items juist oudere deskundigen aan het woord gelaten. Uit het kwantitatieve onderzoek blijkt dat leerlingen items

met verschillende formats gelijk beoordeelden. Zo beoordeelden de meeste leerlingen het item 'Tienermoeders' en 'Rechtszaak Michael Jackson' ongeveer gelijk. Het kwantitatieve onderzoek bevestigt dus dat leerlingen verschillende formats ongeveer hetzelfde beoordeelden.

De meeste leerlingen die deelnamen aan het kwalitatieve onderzoek vonden echter het item 'Tienermoeders' interessanter dan het item 'Rechtszaak Michael Jackson', omdat in het eerste item een meisje van ongeveer hun eigen leeftijd aan het woord was. Het kwalitatieve onderzoek bevestigt niet direct dat 'NOS Headlines' gebruik moet maken van verschillende formats, maar geeft aan dat leerlingen de voorkeur geven aan gepersonaliseerde items. Leerlingen vinden het item 'Tienermoeders' persoonlijker en daardoor past het onderwerp meer in hun belevingswereld. Bovendien hadden de meeste leerlingen al genoeg over de rechtszaak van Michael Jackson gehoord en daardoor vonden ze het item minder interessant.

Zoals beschreven in paragraaf 1.2.6 stellen Dragt en Tjeerdsma in hun onderzoek dat onderwerpen in een jongerennieuwsprogramma gepersonaliseerd moeten worden. Dit onderzoek bevestigt dit gegeven. Zowel leerlingen uit het kwantitatieve als het kwalitatieve onderzoek beoordeelden de gepersonaliseerde items 'Alcohol en autorijden' en 'Tienermoeders' goed. Leerlingen hadden het echter interessanter gevonden wanneer het onderwerp vanuit meerdere kanten belicht zou zijn.

Kort Nieuws

Uit het onderzoek van Dragt en Tjeerdsma bleek dat jongeren van snelle programma's houden. Toch stelden De Bruin, Heurter en Knol dat jongeren tijdens korte nieuwsitems wegzappen (zie paragraaf 1.2.10). Het blok 'Kort Nieuws' is door leerlingen uit het kwantitatieve onderzoek redelijk beoordeeld. Zoals beschreven in paragraaf 1.2.10 bleek uit het onderzoek 'De slimme woordjes van Balkenende' dat vmbo-leerlingen informatie beter kunnen onthouden wanneer een voice-over de presentatietekst herhaalt. Daarom zijn in 'NOS Headlines' de presentatieteksten door voice-overs herhaald. In dit onderzoek komt bij de beoordeling van leerlingen over 'Kort Nieuws' de heterogeniteit van de groep naar voren. Uit de groepsdiscussies bleek dat de meeste vmbo- en havo-leerlingen het blok 'Kort Nieuws' toch te snel vonden gaan. Bovendien waren de meeste leerlingen van mening dat er te weinig informatie werd gegeven in deze items. Leerlingen hadden nog vragen over het onderwerp nadat ze het item hadden gezien. Alleen vwo-leerlingen stoorden zich aan het feit dat de informatie te veel herhaald werd. Zoals Dragt en Tjeerdsma al stelden in hun onderzoek blijkt ook uit dit onderzoek dat een blok 'Kort Nieuws' volgens de meeste leerlingen wél in het programma thuishoort. Het zorgt namelijk voor afwisseling. De korte nieuwsberichten moeten echter meer informatie bevatten.

Onderwerpen

In paragraaf 1.2.1 is beschreven dat volgens Jadnanansing en Macar jongeren nieuws beter waarnemen en beter over nieuws kunnen meepraten wanneer het in hun belevingswereld past. Uit dit onderzoek blijkt dat leerlingen vooral interesse hebben in onderwerpen die bij hun belevingswereld aansluiten.

Voornamelijk leerlingen die deelnamen aan de groepsdiscussies benadrukten dat alle gekozen onderwerpen goed bij hun belevingswereld aansloten. De leerlingen vonden de onderwerpen goed gekozen en zowel voor jongens als meisjes aantrekkelijk. Bovendien vonden ze de onderwerpen afwisselend.

Sommige vmbo-leerlingen merkten op dat de nieuwsaanleiding hen af en toe ontging. Uit het kwantitatieve onderzoek blijkt dat vwo-leerlingen het minst positief waren over de manier waarop onderwerpen behandeld werden. Vwo-leerlingen merkten in de groepsdiscussies op dat de onderwerpen diepgaander behandeld zouden moeten worden. De onderwerpen waren volgens hen te oppervlakkig uitgewerkt. De items zouden ondersteund kunnen worden door bijvoorbeeld grafieken die specifieke informatie kunnen tonen.

Visualiteit

Zoals eerder gesteld bleek uit het onderzoek van Jadnanansing en Macar dat visualiteit in een jongerennieuwsprogramma belangrijk is. Dit onderzoek bevestigt dit gegeven. Jongeren vonden het bijvoorbeeld prettig dat stilstaande beelden de items in 'NOS Headlines' aankondigden. Ook uit de beoordeling van het 'weer' blijkt dat leerlingen behoefte hebben aan visualiteit in 'NOS Headlines'. Een groot deel van de leerlingen achtte visuele ondersteuning noodzakelijk. Uit het kwantitatieve onderzoek blijkt dat bijna de helft van de leerlingen het weer zonder weerkaart slecht vond. In de groepsdiscussies gaven leerlingen aan dat het weerbericht wél thuis hoort in het programma. Het weer moet echter uitgebreider worden behandeld. Daarnaast moet het weerbericht visueel ondersteund worden, bijvoorbeeld met een weerkaart, plaatjes, getallen of een animatiefiguur.

Jongeren aan het woord

Zoals in paragraaf 1.2.6 beschreven stellen Jadnanansing en Macar in hun onderzoek dat onderwerpen in een jongerennieuwsprogramma vanuit een jongerenperspectief behandeld moeten worden. Door jongeren aan het woord te laten, behandel je onderwerpen vanuit de ogen van jongeren. Zowel de resultaten uit het kwantitatieve als het kwalitatieve onderzoek bevestigen dat leerlingen liever jongeren dan ouderen aan het woord zien. Tevens geldt dat vmbo- en vwo-leerlingen liever een jongere dan een oudere deskundige aan het woord zien. Toch vonden vmbo-leerlingen die meewerkten aan het kwalitatieve onderzoek de (oudere) deskundige in 'Alcohol en autorijden' betrouwbaar overkomen. Havo- en vwo-leerlingen merkten op dat een deskundige die aan het woord wordt gelaten, wel moet *uitstralen* dat hij verstand heeft van het onderwerp. Bovendien moeten verslaggevers kritische vragen aan deskundigen stellen.

Cijfers en geschreven teksten

In paragraaf 1.2.12 is beschreven dat Berghout e.a. stellen dat geschreven teksten (met dezelfde en/ of nieuwe informatie) een hulpmiddel kunnen zijn voor vmbo-leerlingen om informatie makkelijker te

onthouden. In 'NOS Headlines' verschenen cijfers en geschreven teksten in beeld. Uit het kwantitatieve onderzoek blijkt dat, in tegenstelling tot eerder onderzoek, de meeste leerlingen vooral cijfers en niet zozeer de geschreven teksten in de items van 'NOS Headlines' waardeerden. Uit het kwalitatieve onderzoek blijkt echter dat leerlingen de geschreven teksten die ze in het item 'Tienermoeders' zagen erg prettig vonden. Toch werden niet alle geschreven teksten in 'NOS Headlines' gewaardeerd. Zo vonden vwo-leerlingen de teksten in het item 'Voetbalwereld' te schreeuwerig overkomen. Vwo-leerlingen vinden cijfers of teksten in beeld alleen prettig wanneer ze aanvullende informatie bevatten.

Montagetempo

Volgens Adolfsson, Van Vossen en Costera Meijer hebben jongeren geen behoefte aan perfecte montages en overgangen (zie 1.2.9). Bovendien kijken jongeren liever naar éénpersoons videoreportages. Uit dit onderzoek blijkt dat de meeste leerlingen de éénpersoons videoreportages met verschillende montagetempo's waardeerden in 'NOS Headlines'. In de groepsdiscussies gaven leerlingen aan dat het onderwerp bepaalt hoe snel het montagetempo moet gaan.

Hoeveelheid informatie

De NOS wil naast het bereiken van jongeren ook de primaire informatiebron voor jongeren zijn op het gebied van nieuws. Het is dan ook belangrijk dat leerlingen tevreden zijn met de hoeveelheid informatie die wordt gegeven in de items van 'NOS Headlines'. Een derde van de leerlingen dat meewerkte aan het kwantitatieve onderzoek vond dat er voldoende achtergrondinformatie over de verschillende onderwerpen in de items werd gegeven. Opvallend is dat leerlingen die vaker naar het 'NOS Journaal' kijken, over het algemeen minder tevreden waren over de hoeveelheid achtergrondinformatie in de items. Ook geldt: hoe hoger het schoolniveau van de leerlingen, hoe meer leerlingen de items in 'NOS Headlines' te oppervlakkig vonden behandeld. Ter illustratie: uit het kwalitatieve onderzoek blijkt dat van de vmbo-leerlingen *een enkeling* het programma iets te oppervlakkig vond. Van de havo-leerlingen vond *een aantal* leerlingen het programma te oppervlakkig. Van de vwo-leerlingen vonden *de meeste* leerlingen het programma te oppervlakkig. Hoe hoger het schoolniveau van de leerling, hoe groter de behoefte aan meer informatie en diepgang in het programma. Aangezien de belangrijkste doelgroep van 'NOS Headlines' uit vmbo-leerlingen bestaat, is het niet noodzakelijk dat onderwerpen diepgaander behandeld worden.

Muziek in item

Zoals in paragraaf 1.2.11 staat beschreven is het volgens Dragt en Tjeerdsma, en Jadnanansing en Macar belangrijk dat muziek voorkomt in een jongerennieuwsprogramma. Dit onderzoek bevestigt dit gegeven. In dit onderzoek gaven bijna alle leerlingen aan muziek belangrijk te vinden in een

programma als 'NOS Headlines'. Uit het kwalitatieve onderzoek blijkt dat leerlingen vinden dat programmamakers wél herkenbare muziek moeten gebruiken en dat de muziek bij het onderwerp moet passen.

Humor

Onderzoekers zijn verdeeld over de vraag in hoeverre humor moet voorkomen in een jongerennieuwsprogramma. Uit onderzoeksresultaten van Dragt en Tjeerdsma, en Van Dijk e.a. bleek dat jongeren humor een aantrekkelijk element in een jongerennieuwsprogramma vinden. Volgens Adolfsson, Van Vossen en Costera Meijer moet nieuws niet worden 'opgeleukt' (zie paragraaf 1.2.11). Dit onderzoek bevestigt deze gegevens. Uit dit onderzoek blijkt dat de meeste leerlingen humor wel degelijk belangrijk vinden in een programma als 'NOS Headlines'. Leerlingen die meewerkten aan het kwalitatieve onderzoek benadrukten dat ze beter blijven opletten door humor. Humor trekt meteen je aandacht. Bovendien helpt humor volgens de leerlingen bij het onthouden van informatie. Humor moet wél onverwachts, spontaan en absoluut niet ingestudeerd zijn. Af en toe een leuk woordgrapje, maar niet overdreven en gespeeld. Bovendien ligt het aan het onderwerp of er humor bij past.

Interactiviteit

Zoals in paragraaf 1.2.13 beschreven bleek uit eerder onderzoek dat jongeren veel gebruik maken van nieuwe media. De combinatie van nieuwe media met een jongerennieuwsprogramma zou succesvol kunnen zijn. Toch blijkt uit het kwantitatieve onderzoek dat tweederde van alle leerlingen geen interesse heeft om de website van 'NOS Headlines' in de toekomst te bezoeken. Een klein deel van de leerlingen gaf aan nog niet te weten of zij de website van 'NOS Headlines' zou bezoeken. Ook leerlingen die meewerkten aan het kwalitatieve onderzoek reageerden niet enthousiast op het bezoeken van de website van 'NOS Headlines'. Vmbo-leerlingen benadrukten dat het aan het onderwerp ligt of ze na de televisie-uitzending de website gaan bezoeken. Havo-leerlingen gaven aan eerder informatie via de televisie dan via internet tot zich te nemen. Vwo-leerlingen vonden de proefaflevering niet leuk genoeg om vervolgens de website te gaan bezoeken. Zij benadrukten wél dat het belangrijk is dat een website aanvullende informatie over de onderwerpen bevat. Deze onderzoeksresultaten sluiten dus niet direct aan op eerdere bevindingen van Adolfsson, Van Vossen en Costera Meijer, dat internet het meest geschikte en laagdrempelige medium voor jongeren is om nieuws tot zich te nemen. Leerlingen staan niet onmiddellijk open voor een website van 'NOS Headlines'.

Uit het kwantitatieve onderzoek blijkt dat bijna de helft van de leerlingen de mogelijkheid om eigen nieuws naar de redactie te mailen wél waardeert. Deze onderzoeksresultaten komen de opmerking van Jadnanansing en Macar, dat jongeren de mogelijkheid zouden moeten hebben om nieuws uit hun eigen leefwereld te kunnen mailen, dan ook tegemoet. In tegenstelling tot vmbo-leerlingen reageerden havo- en vwo-leerlingen die deelnamen aan het kwalitatieve onderzoek enthousiast op de mogelijkheid om

eigen nieuws te mailen. Havo-leerlingen gaven echter aan niet zeker te weten of zij moeite zouden nemen om eigen nieuws naar de redactie te mailen.

6.2 Verschillende beoordelingen door heterogene groep

Zoals eerder gesteld heeft 'NOS Headlines' met een heterogene groep te maken. Ook in dit onderzoek kwam de heterogeniteit van de groep naar voren. Het is van belang dat de NOS inzicht heeft in de interesses van de heterogene groep, zodat het format van 'NOS Headlines' zo goed mogelijk op de gehele groep kan worden afgestemd. Deze paragraaf gaat nader in op de heterogeniteit van de onderzoeksgroep.

Meisjes enthousiaster over 'NOS Headlines'

Uit het kwantitatieve onderzoek blijkt dat meisjes bijna alle onderdelen in 'NOS Headlines' hoger beoordeelden dan jongens. Het lijkt erop dat jongens minder geïnteresseerd zijn in het programma. Het is belangrijk als programmamaker rekening te houden met de sekse van de doelgroep. Zoals Acuff en Reiher al stelden moet een mannelijke dan wel vrouwelijke benaderingswijze in een televisieprogramma vermeden worden. Meisjes kunnen beter omgaan met een mannelijke benadering dan jongens met een vrouwelijke benadering. Dat jongens moeilijker met een vrouwelijke benadering omgaan, lijkt naar voren te komen uit de beoordeling van het item 'Tienermoeders'. Dit item werd vooral door meisjes goed beoordeeld. Het sprak de meeste jongens niet aan. Wellicht kwam dit doordat in het item alleen een meisje aan het woord kwam. Uit het kwalitatieve onderzoek blijkt echter dat jongens het item best interessant vonden. Ze vonden het jammer dat in het item geen jongens met hun kant van het verhaal aan het woord kwamen. Aangezien jongens in de minderheid waren tijdens de groepsdiscussies, voelden zij wellicht een sociale druk door de peergroup waarin zij verkeerden. Hierdoor durfden zij misschien minder goed hun mening te uiten. Om zowel jongens als meisjes te bereiken is het belangrijk dat de benaderingswijze van onderwerpen in 'NOS Headlines' niet meisjesachtig is. Indien een meisjesachtig onderwerp in het programma wordt behandeld moeten bijvoorbeeld verschillende partijen, zowel jongens als meisjes, aan het woord worden gelaten.

Oudere leerlingen kritischer over 'NOS Headlines'

Ongeveer 80% van alle leerlingen achtte 'NOS Headlines' geschikt voor de leeftijdscategorieën 13-15 jaar en 16-19 jaar. Bijna alle leerlingen vinden 'NOS Headlines' dan ook geschikt voor hun eigen leeftijd. Zoals eerder gesteld in paragraaf 1.4 wil de NOS zich met 'NOS Headlines' richten op jongeren vanaf 16 jaar. De NOS is van mening dat jongere leerlingen dan ook worden aangetrokken. Uit het kwantitatieve onderzoek blijkt dat jongere leerlingen inderdaad geïnteresseerd zijn in 'NOS Headlines'. Zij beoordeelden de items in 'NOS Headlines' over het algemeen positiever dan oudere leerlingen. Meer jongere dan oudere leerlingen gaven aan dat zij geïnteresseerd zijn om 'NOS Headlines' in de toekomst te bekijken. Wellicht is dit te verklaren doordat oudere leerlingen over het

algemeen vaker naar huidige nieuwsprogramma's kijken. Onder andere het CBS-rapport illustreerde dat jongeren naarmate ze ouder zijn eerder naar bestaande nieuwsprogramma's kijken. Misschien is de behoefte van oudere leerlingen aan 'NOS Headlines' minder groot, omdat zij wellicht meer interesse hebben in een bestaand nieuwsprogramma.

Logischerwijs gelden deze resultaten ook voor derde-, vierde- en vijfdejaars leerlingen. Derde- en vierdeklassers beoordeelden 'NOS Headlines' positiever dan het grootste deel van de vijfdejaars leerlingen. Het verschil tussen de beoordeling van derde- en vierdejaars aan de ene kant en vijfdejaars aan de andere kant is dermate groot, dat vijfdejaars niet in dezelfde groep kunnen vallen als derde- en vierdejaars.

Bovenstaande resultaten laten opnieuw zien dat jongeren verschillende verwachtingen hebben van een programma als 'NOS Headlines'. Het is niet mogelijk om zowel derde- als vijfdejaars leerlingen aan te spreken met het format dat in de proefaflevering van 'NOS Headlines' naar voren kwam.

Vmbo- en havo-leerlingen zijn bereikbaar

Zoals eerder in dit hoofdstuk beschreven blijken vmbo- en havo-leerlingen veel positiever over 'NOS Headlines' dan vwo-leerlingen. Waarschijnlijk zien vwo-leerlingen liever een andere invulling van het programma. Opvallend is dat niet altijd vmbo-leerlingen het meest positief waren over 'NOS Headlines'. Enkele onderdelen in 'NOS Headlines' werden namelijk door havo-leerlingen gemiddeld hoger beoordeeld. Het verschil tussen de gemiddelde beoordelingen van vmbo- en havo-leerlingen is niet groot. Hierdoor lijkt het mogelijk om zowel vmbo- als havo-leerlingen met 'NOS Headlines' te bereiken. De NOS gaf aan vooral vmbo-leerlingen aan te willen trekken. De kans is groot dat havo-leerlingen het programma ook waarderen.

6.3 Voorkeur genres en nieuwsprogramma's

In het kwantitatieve onderzoek is de leerlingen gevraagd naar welke genres zij graag kijken en hoe vaak zij naar nieuwsprogramma's kijken. Deze resultaten geven de interesses van leerlingen in bepaalde genres en nieuwsprogramma's weer. In deze paragraaf wordt beschreven in hoeverre voorkeuren van leerlingen voor genres en/ of nieuwsprogramma's samenhangen met de beoordeling van elementen in 'NOS Headlines'.

Voorkeur genres geen verband met beoordeling elementen

De genres film, muziek en buitenlandse comedy's zijn populair onder leerlingen. Uit het kwantitatieve onderzoek blijkt dat leerlingen die graag naar muziekprogramma's kijken de muziek in 'NOS Headlines' hoog waardeerden. De voorkeur van leerlingen voor comedy's leidde in dit onderzoek niet tot hogere beoordelingen voor humor in 'NOS Headlines'. Wellicht zoeken leerlingen genres die zij waarderen niet direct in een jongerennieuwsprogramma terug.

Kijkfrequentie nieuwsprogramma's beïnvloedt oordeel 'NOS Headlines'

Een groot deel van de leerlingen gaf aan weinig naar nieuwsprogramma's te kijken. Uit het kwantitatieve onderzoek blijkt dat voornamelijk jongens en leerlingen van een hoger schoolniveau vaker naar nieuwsprogramma's kijken. Opvallend is dat leerlingen die vaker naar *traditionele* nieuwsprogramma's kijken 'NOS Headlines' minder positief hebben beoordeeld. Zo kijken onder andere jongens geregeld naar traditionele nieuwsprogramma's. Hierdoor hebben zij wellicht een bepaald verwachtingspatroon van hoe een nieuwsprogramma eruit moet zien. Aangezien de formats van het 'NOS Journaal' en 'NOS Headlines' van elkaar verschillen, associëren jongens 'NOS Headlines' misschien eerder met een ander soort programma dan een nieuwsprogramma.

Leerlingen die vaker naar *populaire* nieuwsprogramma's kijken, hebben 'NOS Headlines' positiever beoordeeld. Voor leerlingen die vaker naar een populair nieuwsprogramma als 'Hart van Nederland' kijken geldt dat zij over het algemeen in een lagere klas of op een lager schoolniveau zitten.

6.4 Nieuwsfeit moet duidelijk in items aan bod komen

Het is belangrijk dat leerlingen niet alleen kijken naar het nieuws maar het ook begrijpen en onthouden. Uit het kwantitatieve onderzoek blijkt dat vwo-leerlingen zich beter het nieuwsfeit herinnerden dan vmbo- en havo-leerlingen. Ook leerlingen die vaker naar het 'NOS Journaal' kijken, hadden minder moeite met het onthouden van de gepresenteerde nieuwsfeiten. Tijdens de groepsdiscussie gaven leerlingen aan dat de nieuwsaanleiding hen soms ontging, omdat het filmpje volgens hen niet duidelijk op het nieuwsfeit inging. Daarnaast werden de leerlingen misschien ook van het nieuwsfeit afgeleid door de bewegende beelden op de achtergrond. Het is van belang dat bij de ontwikkeling van 'NOS Headlines' de door de presentator gepresenteerde nieuwsfeiten duidelijk naar voren komen in de filmpjes.

6.5 'NOS Headlines' door jongeren gemaakt wordt beter beoordeeld

In dit onderzoek is getest of leerlingen 'NOS Headlines' beter beoordeelden wanneer zij er vanuit gingen dat het programma door jongeren is gemaakt. Uit het kwantitatieve onderzoek blijkt dat vooral leerlingen tot en met 16 jaar die dachten dat 'NOS Headlines' door jongeren is gemaakt *liever* in de toekomst naar het programma willen kijken. Wellicht nemen deze leerlingen leeftijdsgenoten in een programma als 'NOS Headlines' serieuzer dan oudere leerlingen. Oudere leerlingen gaven aan eerder naar het programma te willen kijken wanneer het door de NOS is gemaakt. Misschien nemen deze leerlingen 'NOS Headlines' serieuzer wanneer het door een betrouwbare en professionele omroep als de NOS is gemaakt.

Leerlingen die meewerkten aan het kwalitatieve onderzoek beaamden dat het leuk kan zijn wanneer jongeren meewerken aan een programma als 'NOS Headlines'. Toch gaven de meeste leerlingen aan dat ze jongeren van hun eigen leeftijd niet gauw serieus zouden nemen. Zij opperden het idee dat

professionals 'NOS Headlines' zouden moeten maken en dat jongeren de mogelijkheid moeten hebben om zich te bemoeien met de uitwerking van het programma.

Tot slot is het interessant om te weten welke leerlingen 'NOS Headlines' in de toekomst willen gaan bekijken. Over het algemeen beoordeelden leerlingen de items in 'NOS Headlines' tussen redelijk en goed. Bijna de helft van de leerlingen gaf aan 'NOS Headlines' op de televisie te willen zien. Ruim een kwart van de leerlingen gaf aan geen behoefte te hebben om 'NOS Headlines' op televisie te bekijken. Vooral meisjes, leerlingen van 13-15 jaar en vmbo- en havo-leerlingen zijn geïnteresseerd in 'NOS Headlines'. Oftewel er is een toekomst voor het jongerennewsprogramma 'NOS Headlines'.

7. AANBEVELINGEN

Tijdens dit onderzoek is veel met leerlingen gesproken. Leerlingen gaven naast hun mening over de proefaflevering ook tips en verbeterpunten voor het format van 'NOS Headlines'. In dit hoofdstuk worden de belangrijkste aanbevelingen over de aanpak van onderwerpen, het decor, de duopresentatie, de elementen en interactiviteit in het kort op een rijtje gezet.

Aanpak onderwerpen

De redactie van 'NOS Headlines' moet de berichtgeving aanpassen op zowel vmbo- als havo-leerlingen. Het is belangrijk dat de redactie bij het maken van 'NOS Headlines' zowel vmbo- als havo-leerlingen voor ogen houdt. Een juiste onderwerpkeuze in 'NOS Headlines' is van groot belang voor het succes van het programma. Zoals eerder gesteld moeten onderwerpen passen bij de belevingswereld van jongeren. Leerlingen benadrukten dat verschillende onderwerpen hen aanspreken. Zo zijn zij naast algemene nieuwsgebeurtenissen ook geïnteresseerd in maatschappelijke onderwerpen die in hun belevingswereld passen, zoals geweld en ruzie op school of in het uitgaansleven, alcoholgebruik, geldproblemen en andere culturen. Daarnaast waarderen leerlingen berichtgeving over verschillende sporten en niet enkel berichtgeving over voetbal. Ook showbiznieuws wekt hun interesse. Bovendien worden zij graag op de hoogte gesteld van activiteiten en uitgaansmogelijkheden voor hun eigen leeftijdsgroep. Leerlingen willen op de hoogte worden gehouden van buitenlands en politiek nieuws. Deze onderwerpen moeten niet te uitgebreid, maar kort, bondig en duidelijk behandeld worden.

Daarnaast gaven leerlingen aan dat het weerbericht thuishoort in 'NOS Headlines'. Leerlingen hebben behoefte aan een kort en krachtig regionaal weerbericht. Het weer moet met behulp van een weerkaart en een animatiepoppetje worden gepresenteerd. Vlak voor of tijdens de zomervakantie zou het weer ook voor Europa gepresenteerd kunnen worden.

De onderwerpen moeten vanuit de ogen van jongeren worden behandeld. Verschillende partijen, vooral jonge deskundigen en jongens en meisjes moeten in de items aan het woord komen. Op deze manier kunnen onderwerpen vanuit meerdere invalshoeken belicht worden. Mensen die in 'NOS Headlines' aan het woord komen, moeten uitstralen dat ze verstand hebben van het desbetreffende onderwerp. Zoals eerder gesteld moeten onderwerpen niet meisjesachtig behandeld worden.

In elke aflevering zou er ruimte moeten zijn voor reportages over hiervoor beschreven onderwerpen. Actualiteit hoeft daarbij niet altijd het belangrijkste uitgangspunt te zijn. Leerlingen vinden het namelijk ook leuk om nieuws te zien dat verschilt van het doorgaans gepresenteerde nieuws in huidige nieuwsprogramma's.

Decor en duo-presentatie

Volgens leerlingen moet de presentatie van 'NOS Headlines' in de studio opgenomen worden. Het decor moet kleurrijk en gezellig zijn. Leerlingen vinden het prettig wanneer presentatieteksten ondersteund worden door inleidende stilstaande beelden op de achtergrond. 'NOS Headlines' moet worden gepresenteerd door een jong en vlot duo in vrijetijdskleding. De presentatoren moeten tussen de 20 en de 30 jaar oud zijn. Het is belangrijk dat de presentatie van het duo spontaan en absoluut niet ingestudeerd overkomt. De presentatoren mogen emotie tonen. Door het voeren van dialogen, waarin presentatoren hun mening over het onderwerp geven, kan emotie tot uiting komen. Moeilijk taalgebruik moet worden vermeden. Wanneer dit onmogelijk is, moeten alle moeilijke begrippen duidelijk gedefinieerd worden.

De stijl van de studio is ook belangrijk. Leerlingen gaven aan een studio in bijvoorbeeld de stijl van de talkshow 'Jensen' op RTL 5 te waarderen. Presentatoren zouden achter een bureau, op een bank of aan een tafel kunnen zitten. In het programma zou ruimte moeten zijn voor het ontvangen van (jonge) gasten waarmee discussies over nieuwsgebeurtenissen kunnen worden gevoerd.

Humor en muziek

Muziek en humor zijn belangrijk in een programma als 'NOS Headlines'. De muziek moet herkenbare top 40 muziek zijn en bij het onderwerp passen. Afwisseling binnen muziekgenres is belangrijk. Humor zou in de vorm van woordgrapjes kunnen worden toegepast. De humor moet niet te overheersend aanwezig zijn. Grappige, bizarre of extreme nieuwsgebeurtenissen, zoals die bijvoorbeeld in het ex-programma 'Kopspijkers' van de VARA getoond werden, zijn volgens leerlingen leuk voor in 'NOS Headlines'. Ook zouden leerlingen het leuk vinden om bijvoorbeeld aan het einde van het programma bloopers van de presentatoren te zien.

Montagetempo en hoeveelheid informatie

In het programma moeten verschillende formats gebruikt worden. Jongeren moeten nieuws op zoveel mogelijk manieren kunnen beleven. Zo moeten lange en korte items, flitsende en rustige beelden in het programma voorkomen. Het montagetempo moet op het onderwerp aangepast worden. Afwisseling is belangrijk. Met behulp van cijfers en geschreven teksten in beeld kan aanvullende informatie verstrekt worden.

In de items van 'NOS Headlines' moet voldoende informatie verstrekt worden. De nieuwsfeiten moeten zowel in de presentatieteksten als in de filmpjes aan bod komen. In 'NOS Headlines' kunnen zowel lange als korte items voorkomen. In de korte items moeten geen gecompliceerde onderwerpen behandeld worden. Wanneer een langdurige kwestie, zoals het Israël-Palestina conflict, wordt behandeld moet de historie van deze kwestie telkens opnieuw uitgelegd worden.

Interactiviteit

Leerlingen zijn niet direct geïnteresseerd in de website van 'NOS Headlines' als ondersteunend medium van het televisieprogramma. De website moet als onafhankelijk medium fungeren. De site moet wel in het televisieprogramma 'NOS Headlines' gepromoot worden. Het adres van de site moet duidelijk in beeld komen. Op de website dienen archieven van nieuwsgebeurtenissen beschikbaar te zijn, zodat jongeren deze kunnen raadplegen voor werkstukken en spreekbeurten.

Jongeren moeten de mogelijkheid krijgen om eigen nieuws naar de redactie van 'NOS Headlines' te mailen. Door interactie met jongeren houdt de redactie van 'NOS Headlines' contact met de doelgroep en weet zij wat er onder jongeren speelt. Leerlingen staan open voor het mailen van eigen nieuws, maar ze moeten wel gemotiveerd worden om tot actie over te gaan. De redactie van 'NOS Headlines' zou jongeren aan kunnen sporen tot het mailen van eigen nieuws door prijzen onder inzenders te verloten. Jongeren die interessant nieuws mailen of een boeiend onderwerp aandragen, zouden bijvoorbeeld een dag meelopen met de redactie of een keer een nieuwsitem presenteren kunnen winnen. Een andere manier om in contact te blijven met jongeren is het opzetten van een wekelijkse poll op de website. Elke week zouden jongeren via de website op drie verschillende reportages kunnen stemmen. De reportage met de meeste stemmen kan vervolgens door de redactie worden gemaakt.

Het is van belang dat de redactie van 'NOS Headlines' in contact blijft met jongeren. Immers, jongeren zijn wispelturig en hun interesses veranderen constant. Bovendien weten zij wat 'in' en 'uit' is voor hun eigen groep. Enthousiaste jongeren zouden dan ook de mogelijkheid moeten hebben om mee te denken met de inhoud van het televisieprogramma en de website. 'NOS Headlines' moet wél door professionals geproduceerd worden. Het is namelijk zeer belangrijk dat 'NOS Headlines' haar geloofwaardigheid behoudt.

Tot slot

Er zijn verschillende onderzoeken gedaan over jongeren en nieuws. Deze onderzoeken hebben veel bruikbare informatie opgeleverd. Het is voor 'NOS Headlines' een belangrijke vraag of het programma voor en door jongeren moet worden gemaakt. Hoewel in dit onderzoek aandacht is besteed aan het voor-en-door jongeren concept, is er nog niet voldoende eenduidigheid of jongeren vinden dat 'NOS Headlines' door leeftijdsgenoten gemaakt moet worden. Hier zal in de toekomst nogmaals aandacht aan moeten worden besteed.

Uit de resultaten van dit onderzoek blijkt dat door het gebruiken van proefmateriaal het mogelijk wordt om specifieke informatie in te winnen over de invulling van een jongeren nieuwsprogramma. Wanneer de NOS besluit de stap te nemen om 'NOS Headlines' op televisie te brengen, is het zinvol om van tevoren een aflevering van 'NOS Headlines' onder jongeren te testen. Hoewel jongeren hebben aangegeven welke weg 'NOS Headlines' in moet slaan, is het van belang dat jongeren ook in de toekomst meedenken met de NOS over de juiste invulling van het eerste nieuwsprogramma voor jongeren in Nederland.

LITERATUURLIJST

Boeken

Hansen, A., et al, *Mass communication research methods*, (MacMillan, Basingstoke, 1998).

Jager, H., Mok, A.L., *Grondbeginselen der sociologie, gezichtspunten en begrippen*, (Educatieve Partners Nederland BV, Bussum, 1999),

Nederstigt, A.T.A.M., Poiesz, Th.B.C., *Consumentengedrag*, (Educatieve partners Nederland BV, Houten, 1999).

Nichols, B., *Introduction to documentary*, (Indiana University Press, Bloomington, 2001).

Rapporten of onderzoeken

Adolfsson, R., Vossen, van, M., Costera Meijer, I., *De toekomst van het nieuws*, (The Amsterdams School of Communications Research, Amsterdam, 2004).

Berghout, K., Bruin, de, E., Ligteringen, I., Montanus, F., Nieuwstad, Y., Wensink, M., *De slimme woordjes van Balkenende, Een onderzoek naar de interpretatie van stads- en plattelandsjongeren*, Ongepubliceerd onderzoek, (Erasmus Universiteit, Rotterdam, 2005).

Bruin, de, M., Heurter, J., Knol, B., *Zapgedrag van jongeren bij het NOS zes uur journaal*, Ongepubliceerd onderzoek, (Erasmus Universiteit, Rotterdam, 2005).

Dijk, van, C., Helmink, I., Klerk, de, S., Stout, F., Theeuwes, Q., *Jongeren en (Nieuws) Programma's*, Ongepubliceerd onderzoek, (Erasmus Universiteit, Rotterdam, 2005).

Doodewaerd, K., van, *Jongeren en publieke omroep, Hoe benaderen de publieke omroep de jongeren?*, (NOS Kijk- en Luisteronderzoek, Hilversum, 1999).

Dragt, E., Tjeerdsma, B., *Kwalitatief jongeren onderzoek Publieke Omroep*, (NOS Kijk- en Luisteronderzoek, Hilversum, 2002).

Jadnanansing, T., Macar, Y., *NOS Headlines, Over de mogelijkheden en onmogelijkheden van een jongerennieuwsprogramma*, (Intern rapport NOS Journaal, Hilversum, 2004).

Koning, de, K., Leersum, van, M., Malsen, van S., *Leren nieuws kijken, Een onderzoek naar de mogelijkheden voor samenwerking tussen VMBO onderwijs en de NOS*, Ongepubliceerd onderzoek, (Erasmus Universiteit, Rotterdam, 2005).

Peeters, A.L., *Kijkcijfers in 2004*, (Stichting Kijk Onderzoek (SKO), Hilversum, 2005).

Artikelen

Thie, M., 'Publieke omroep moet jeugdnet maken; Vertrouwelijk mediaplan staatssecretaris Van der Laan', in *NRC Handelsblad*, 12 mei 2005.

Websites

Centraal Bureau voor Statistiek, Jeugd 2003 cijfers en feiten,
<http://www.cbs.nl/nl/publicaties/publicaties/maatschappij/leefsituatie/jeugd-2003.pdf> CBS.